

pÚvodní kresba / **MIRO** * „Školení” / Humor pro analfabety * Hvězdy karikatury / Zemřel Sempé * Z domova / Zemřel: Pavel Starý; Knihy: Jelínek, Slíva, etc; Výstavy: Hoffmeister, Neprakta 2x, Slíva; Ilustrace: Slíva, Novák, Steklík * Malá recenze na / Velkou knihu o Janu Steklíkovi

* Parodie / **Legrace z legrace V.**: Švejk ve světě; 12 mě-
síců aj. * Knihovna / Ze 4 titulů na 6 stranách * Časopisy /
Sorry; Bum-erang, Nebel-spalter, Eulen-spiegel, Charlie-
Hebdo; Trnky-Brnky * Portréty / Politici v Deníku N a v
Respektu * Retro / J. Kopecký: Neprakta 3. díl: „Poučení a
osvěta” * „80” / Ohlasy a dozvuky, dary, gratulace * Do
archivu / Seifertová v MŽ č. 2/ 2022 * Z praArchivu I / O
skonu Kulového Blesku * Z praArchivu II / Křížovnická škola
(+ Nadrovky) * Z praArchivu III / „Veselá nálada” * Vybrá-
no / „MIRO” * Přebráno / O konci Dikobrazu v roce 1995 *

Vyhrabáno / Z Dikouška Vztekoun * Vykoumáno / Skoupý jako minimalista * Teorie / Jiří Poláček: České
humoristické tituly 1990-2014 * Miš-Maš / Maš-Miš * Z tisku / O humoru * Z pošty / Dva osobní * Portréty /
Politiků * Prvé tahy / Velkých autorů * Chlubna / Páter chuligán děkuje panu Hanouskovi * Ze světa /
Slovensko, Rusko, Polsko, Turecko, Chorvatsko, Ukrajina, Francie, Portugalsko + Propozice * Výsledky / Čína, Itálie, Brazílie,
Španělsko, Č.Hora, Chorvatsko, Kanada, Kypr, Turecko, Norsko, Rumunsko, Portugalsko, S.Makedonie aj. * Příloha / Vloha!

Čtvrtletník autorů + přátel české karikatury e-číslo 2022 / 3 - PODZIM 20.(!) ročník

Kresby: Akcular, Ağaoğlu, BAPE, Barták, Biž, Bojesen, Boligan, Borkovič, Bubec, Buzeti, Cabalo, Campagna, Collins, Corne, Delete, de Wit,
Dokule, Dostálová, Drastil, Dubovsky, Farkas, Georgiev, Glück, Götschi, Gryň, Haďák, Hanel W., Hanousek, Hess, Hoffmeister, Holý, Hrach,
Hulínský, Chadžiev, Chytil, Javorský, Jelínek, Jiránek, Juhás, Kantorek, KAR, Katz G., Kazančev, Khalil, Kopečný, Košťár, Kratschauer, Krob,
Křemeček, Kuczyński, Kulovaný, Kustovsky, Landschulz, Lichý, Linek, Listěš, Matuška, Mello, Mester, Mikulenkova, Mirae, Miro, Molin, Mose,
Motyčka, Neprakta, Nesvadba, NOS, Novák J., Novák D., Ōzdilek, Plassmann, Polák, Rak, Rakus, Rasing, Rosanda, Rychtařík, Safitürk,
Seifertová, Selčuk, Selcuk E., Sempé, Setík, Simon, Skoupý, Slíva, Starý, Steklík, Steska, Sunnerberg, Švec, Taussig, Teichmann, Tomaschoff,
Truneček, Urban, Vaněk L., Vernimmen, Vhrstí, Vico F., Vico M., Vlahovič, Vyčítal, Yanpeng, Zaber, ZAK, Živický

pÚvodní kresba / **Miro** - další obrázky od autora najdete uvnitř tohoto čísla

Toho “The”
se neděste,

Autor mluví
česky, ale je-
ho díla mají
namířeno dál
do světa .

Více uvnitř
čísla!

Kresba:
Miro Pištěk

Neobvyklé kresby satirického rázu od neznámého autora. Koho by to nezaujalo? V šedi, která se roz-
prostřela po české produkci, jak nám to předvádějí takzvané humoristické časopisy? Výtvarnou úrov-
ní a neobvyklým stylem by tam nezapadl. Ale jako po satirikovi by mohla periodika rychle hrábnout!

Jen šest dní před 90. narozeninami ve čtvrtek 11. 8. 2022 zemřel francouzský kreslíř a karikaturista Jean-Jacques Sempé. Proslavily ho ilustrace dobrodružství *Malého Mikuláše* a hlavně jeho kreslené vtipy pro tisk, které pak vycházely v dlouhé řadě publikací. Sempé byl s Chavailem, Boscem, Francoisem, Mosem a Peynetem zakladatelem moderního kresleného humoru.

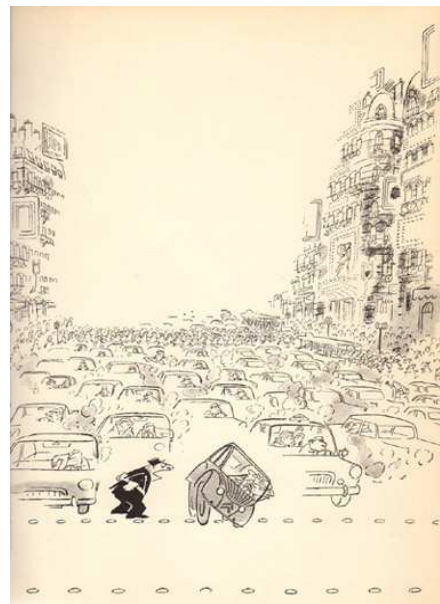
Zemřel Sempé (89)

„Výtvarník Jean-Jacques Sempé zemřel pokojně večer 11. srpna v 89 letech ve svém letním sídle, obklopen manželkou a blízkými přáteli,“ uvedl v prohlášení pro AFP jeho životopisec a přítel Marc Lecarpentier.

Sempé, který se narodil 17. srpna 1932 ve francouzském Bordeaux, zkrášlil svými obrázky desítky knih a jeho kreslené vtipy se objevovaly v prestižních listech, jako je *The New Yorker*, *Paris Match* či *L'Express*. Čeští čtenáři budou jeho jméno mít spojené s příběhy neposedného Mikuláše, kterému Sempé vdechl život už jako začínající umělec v polovině padesátých let.

Knížечky, které vytvořil spolu s Reném Goscinny, dobře znají i jinde ve světě. „Když jsme ve čtyřadvaceti začínali, byli jsme šťastní, že máme vůbec nějakou práci. Zprvu jsme příběhy dělali pro malý provinční deník,“ vzpomínal před lety na návštěvě pražského veletrhu Svět knihy Sempé na zrození malého Mikuláše a jeho přátel s tím, že pro něj už je to celé dávná historie. Trvalo totiž přes deset let, než se několik útlých knížek, ve kterých jeho kresby s nezaměnitelným půvabem zachycují Francii padesátých let, objevilo na pultech knihkupectví.

Na dráhu ilustrátora se přitom Jean-Jacques Sempé dal vlastně náhodou. „Jako mladík jsem pracoval v továrně na žárovky, pak přišla vojna, a když jsem se vrátil, dlouho jsem nemohl najít práci. Abych nezešlél, začal jsem kreslit a pokoušel se vnutit své kresby do nejrozličnějších časopisů,“ vzpomínal na dobu, kdy mu bylo devatenáct let a teprve hledal svůj strohý, ale na první pohled rozeznatelný styl. Jak sám říká, příliš talentu nepobral, svůj úspěch si musel odpracovat. Ke knížkám o Mikulášovi choval později Sempé - který měl z partičky nejradši šprta Celestýna, otloukána třídy - spíš rezervovaný vztah. „Pro mě mají stejný význam jako kterákoliv jiná kniha,“ řekl jednou ilustrátor - uvedli ve zprávě o skonu slavného francouzského karikaturisty na <https://irozhl.as/hJk> a GAGu to nahlásil j Jan Koutek.

Tím ovšem vše neskončilo, protože kategorie karikaturistů, v níž registrujeme Sempého, vyžaduje větší pozornost. Jenže jak na to? Kniha s jeho kresbami - tím myslíme alba výtvarného humoru (česky řečeno vtipů) máme v bibliotéce řadu. Z těch drobných třeba „*Wie sag ich's meinen Kindern?*“ od Diogenů - z těch obřích je určitě nejceněnější „*Nichts ist anfach!*“, také od Švýcarů, jenže z řady *Klub Bibliomanen im Digenes Verlag* z roku 1968. Jsou v ní právě Sempého velkoprostorové kresby (**viz!**), ale také „vtipy na pokračování“ - ovšem přes několik stran velkého formátu - takže pro GAG jaksí nevhodné... Co tedy z díla vybrat do GAGu?

O patáliích maleho Nikoly tu psát netřeba, Bylo by to příslovečné házení čoučkou na konci tunelu, nebo jak to trapné klišé zní...

Raději si připomeňme událost, která nemá v Česku obdoby: Sempé měl v Praze výstavu. A GAGmen měl tu radost se na ní kousíček podílet.

Sempé v českých

Když bylo Sempému deset let, narodil se ve středočeském Polabí Vladimír Renčín. Tomu bylo deset, když Sempé publikoval svůj první kreslený vtip. Jejich osudy se střetly v podobě nadání pro stejný druh tvorby. Přesněji řečeno: zatímco Sempé o Renčínově prvé otištěné kresbě v roce 1959 netušil, pro Renčina bylo setkání s kreslenými vtipy už zralého francouzského umělce událostí. Pro začínajícího českého karikaturistu se Sempé stal důležitou inspirací.

Ilustra: HANOUSEK

Jean-Jacques Sempé

27. srpna 1932, Paris, Francie.
 Jeho otec byl učitel, matka byla učitelka. V 10 letech začal psát karikatury. Jeho první kresla byly publikovány v časopise Le Figaro. Sempé se stal známým díky svým karikaturám v časopise Le Figaro. Jeho první kniha byla publikována v roce 1968. Sempé se stal známým díky svým karikaturám v časopise Le Figaro. Jeho první kniha byla publikována v roce 1968. Sempé se stal známým díky svým karikaturám v časopise Le Figaro. Jeho první kniha byla publikována v roce 1968.

Jean-Jacques Sempé
 kresla: Mladší pro-letik Sud-Ouest.

Bylo to roku 2018, tedy ještě v době předcovidové, kdy ve vile Pellé všechny sály zaplnilo vše o Sempém.

Hanousek měl vzácnou možnost si svá slova o hvězdě kresleného smíchu číst na vstupním panelu a také (viz výstřižek!) popsat velkoformátové noviny, které pro návštěvníky sloužily jako katalog.

"Sempé v českých zemích", jak zněl celý titulek, připomněl i vliv francouzského výtvarníka na autory zdejších vtipů a samozřejmě nešlo nezmínit **Vladimíra Renčina**, pro něhož se v začátcích kariéry Sempé stal - aspoň na dálku - vzorem. Nechyběla ani základní informace o Jean-Jacquesovi, kterou můžete spatřit **vlevo dole** na této stránce.

Na snímku z Galerie vily Pellé je zachycen výjev z komentované prohlídky výstavy, kterou vedla kurátorka výstavy Klára Voskovcová, a kde měl Hanousek (uprostřed) možnost některá z témat laickým návštěvníkům zasadit do různých kontextů u nás ne zcela známého světa cartoons.

Abychom však nevynechali dva obrázky se shodným dílem, co jsou zde - **zcela nahoře**: Tlustý každodenní stolní kalendář co máme na skříňce v redakci (**viz snímek vlevo**) se zastavil 21. června - právě u tohoto vtipu. Takže to bylo přesně to dílo, které jsme okamžitě zamýšleli otisknout v GAGu u nekrologu,

Jenže to nenapadlo pouze nás! Stejnou barevnou kresbu si vybrali rychlí e-redaktoři na své stránky. A ještě ke všemu prasklo, že to byl i obrázek z obálky amerického The New Yorkeru... (**viz vpravo nahoře**). Pár hodin jsme listovali v knihovně a též v archivu (sešit s výstřižky byl exponátem Sempého výstavy) a nakonec jsme se nedovedli rozhodnout! Krásné drobné vtipy nám v tu chvíli připadaly trochu

nedůstojné a ty veliké by zase na vaší malé obrazovce, kde holdujete GAGu, spíš zanikly. A texty? Že jich bylo!

Mozaiku, kterou jsme teď vytvořili z tiutů zachovaných výstřižků z dávných předrevolučních let - hlavně z kraje let sedmdesátých, najdete na příští stránce.

jěžek

vydává se
měsíčně
ročník 3 • číslo 3 1935
20 kopecků ročně

9

MAK JAKOŽEHO ŽIVOT

vyprávějí. Jakkoli jsou tak hojně rozšířeny žije to na první pohled jako spíše pouhé vyprávění. V žánru to však patří mezi nejzajímavější a má velmi širokou škálu žánrů. Žijí tam příběhy, které mohou být i do jisté míry groteskní. Jakkoli se říká, že všechny příběhy se dějí někde jinde, takhle jsou příběhy v žánru velmi zajímavé. Jakkoli jsou to příběhy, které se dějí někde jinde, tak jsou to příběhy, které se dějí někde jinde. Jakkoli jsou to příběhy, které se dějí někde jinde, tak jsou to příběhy, které se dějí někde jinde. Jakkoli jsou to příběhy, které se dějí někde jinde, tak jsou to příběhy, které se dějí někde jinde.

Sempre
a jeho
«**RODIČE**
& DĚTI»
versus
5 NAŠICH

Literatúra, divadlo i film majú svať veľkú túžbu, ktorá sa umáči znovu a znovu snaží zprovovať, podotvrdiť sa na ne novým, iným pohľadom. Taková veľká túžba má i vytváreť umení a dokonca i tak „ľahký žánr“, akým je kreslený humor. I ten má svať veľkú túžbu a je výsledok každého lepšieho konkrutizmu prímst na klasický námät novou variáciou. Kreslený humor má ovšem dnes i svať veľkú imenu. Uměci, ktorí nejmé potli k umoznovým osobnostem ve svém žánru, ale jejich slova a hlavně popularita se díky statistickým nálezům novin a časopisů přímá hvězda dotvára.

182 **33/** 16. DUBNA, 1978

JEAN-
JACQUES
SEMPÉ

[illegible]

mladý svět * 37
XI. ROČNÍK • CENA 2 Kč

16 ZAR 1969

"Přítel bych si velkou bednu, ve které by bylo hodně peněz. Lidé by u mne zvonili a řekli: 'Tady máte blížek, tady máte božka.' A když bych odpovídal: 'Nechte mne pracovat a vzemte si...' Těžko říct, že by se autorem těchto slov, jednalo o nejlepších francouzských humoristických kreslíků, jeho přítele nikdy nevidyval. Léta 1930 (17. 8. 1932 v Bordeaux) napsal sm. km. dne 1. 1. 1933. Tak jako jeho menší sloučené kolegové Boudry a Sempé, byli vinníci také přední francouzští časopisy L'Express a "Paris Match" celou velkou stránku krásné kreslíků a ovlivní bilhoopu na jednu jedinou kresbu. To se to pak kreslí... Sempé m. tak maloval uprostřed svého smyru pro perspektivu... Velké m. zaslouží i jemnou drobnou kresbu desítek postav.

věci, jímž rád zaplňuje ulice svých kreslených měst. Maximálně rád využít i své schopnosti práce i ty nejobyčejnější. Býtval situace přiváze a takto nejméně dvířko uhlá. Sempé se však i nadále svých kreseb, proměňmím lidem, nevymáží; plodivý je často a náhodu a vždy s pochopením. A když se Sempé na smádku obrátí neohotmo, vybere a nich ty nejapnějšího i vydo je sám. Nole viděky žije z nejovvěli stírky, nazvané „Níc není peníz“, kterou vydalo Diogenes Venioz v Zürichu. Lidé si ty kreslí rád kupují, o kreslím jím peníze a radost, je děláti lidem radost. Tak je to pro nás... Zkusme se zapáti na to, jaké to má být, jaké to má být, proč takové, proč kreslím kreslím, nehmáží i u nás.

Jak vidíte, v archívu otištěných článků Iva-
na Hanouska se uká-
zalo být "narváno", A
tak raději, než opako-
vat vše, co se české
publikum v českém
tisku o francouzském
autorovi v desítce
článků již dozvědělo.
sestavili jsme tuto
mozaiku, kde převa-
žují dětská a mládež-
nická periodika. A
kvůli nevelké důvěře v
kvalitu českého tiská-
renství také jeden
Sempého vtíp, který
snese zmenšení, aniž
by ztratil srozumitel-
nost.

Ve sloupci vlevo jsou to shora Mladá fronta/Víkendy, Pionýrská stezka, Sme-
na na nedelu a Ježek.

Ve sloupci napravo
nahore jde o Ahoj na
sobotu a Sedmičku
pionýrů, pod tím Mla-
dý svět. Takže uznej-
te - může v této zemi
žít gramotná osoba
nad čtyřicet let, která
by nikdy nečetla (as-
poň) o Sempého vti-
pech? Těm mladším
holt necháme toho
malého neposedného
školáka Mikuldu.

Když tu je ještě koušek místa: Ten stolní kalendář máme od Slívy, mylíme-li se, přineseme opravu s omluvou. A k té výstavě: Jen jedna obdobná mohla svým významem Sempého expozici překonat.

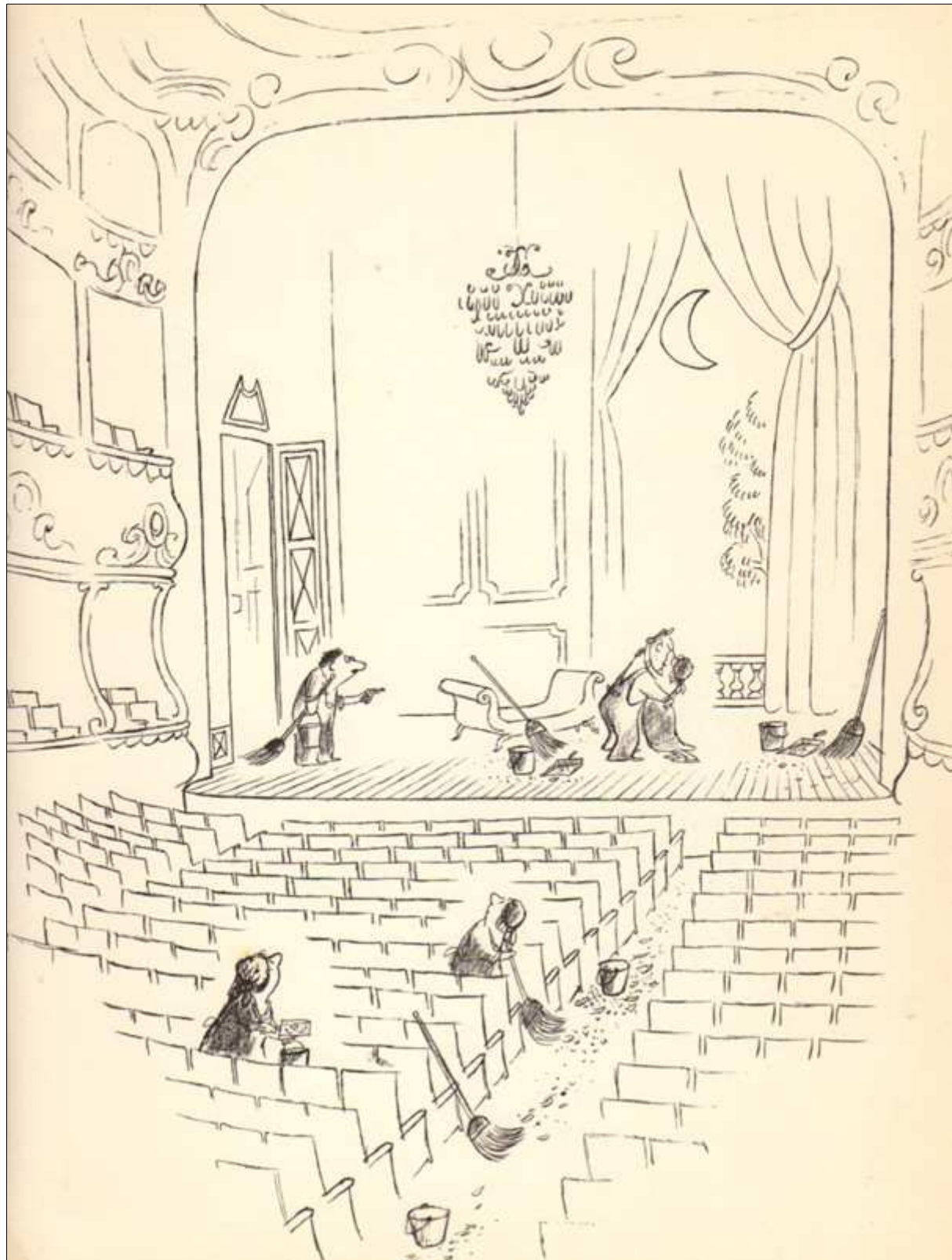
Chystala ji NG v Praze, ale pak přišel covid a výstava odešla. Zda se ještě vrátí, nikdo neví. Ano, mluvíme o Saulu Steinbergovi a o Kinském paláci, jak jsme o tom v

GAGu psali. Teď však jsme u Sempého a i ten měl spoustu “závisláků”. Jeden takový cizinec napsal: “Musím přiznat, že Jean Jacques Sempé sedí na vrcholu mého panteonu karikaturistů. Dokonce jsem pro něj, bez úspěchu, dlouho hlasoval jako „karikaturistu roku“ na každoroční soutěži *Salon international de la caricature de Montréal*. Jednoho dne jsem při čtení jednoho

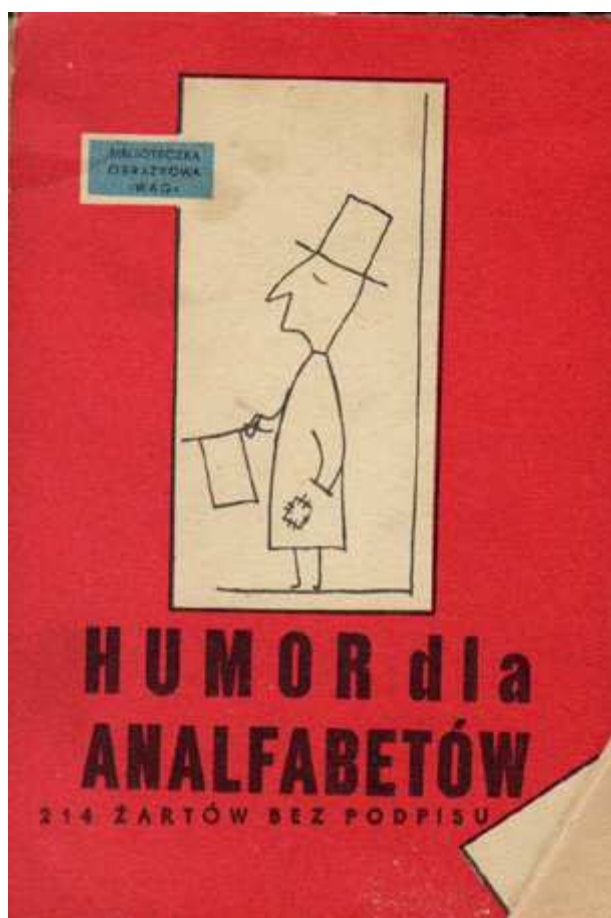
amerického časopisu zjistil, že jeho manželka Gossieauxová má galerii v Rue de l'Université číslo 6 a že tam Sempé o vánočních svátcích vystavuje své originály.

Dal jsem si proto při svých návštěvách Paříže záležet, abych tam udělal odbočku a získal katalog a plakát jeho výstav, když originály jsou mimo dosah mé peněženky. Jako štěstí se při jedné z mých návštěv objevil sám Sempé. Přistoupil jsem k němu, zatímco galerista pečoval o klienta, a představil se. Informoval jsem ho o svém každoročním hlasování a dal mu reprodukci kresby inspirované jeho prací, kterou jsem vytvořil během *Summit of the Americas*, který se konal v Quebec City před několika lety.”

Guy Badeaux, Canada

Celostránkový prostor, který poskytovaly redakce (třeba *Paris Match*) umožňovaly autorovi i větší kompozice, jež dodávaly vtipům na kvalitě i významu. I když šlo o prosté postřehy...

žádný sovětský karikaturista, ale ani *enderák*. Těch 50 000 výtisků se rozletělo nejen po Polsku, také v Polském kulturním středisku na pražském Václaváku byl o nenápadnou knížečku velký zájem. A u českých kreslířů vtipů tuplem: *“Víš, že je tam spousta Steinbergů?!”* Musím přiznat - to zaprvé - že jsem se o ní dozvěděl od spolužačky (žádná malířka to ne-

Začneme od začátku... To je ale překvapení, že?

Před autorem leží dva úkoly, které si vzájemně nerozumějí. Tedy odporují záměru, jímž je představit co je to humor, který se o-
bejde beze slov, avšak ne bez inteligence.

Jednak tu chceme ukázat, proč tento druh chytrého výtvarného humoru nepotřebuje slov, jednak tu míníme vysvětlit nejen na pár příkladech, proč a také jak taková díla chápat. Spíše pochopit. Dopouštíme se lapsu, který se neodpouští: totiž vysvětlovat vtipy!

Zkusíme na to jít od lesa, dokonce vzdáleného, v němž jsme kdysi zabloudili, ale pak jsme tam našli (v polštině) spoustu slov na vysvětlenou. Vlevo vidíte tu ošuntělou sbírku vtipů pro *analfabety* /a jéjé, je to jen vtip!/ která už je ošataná, ale lepší než ta původní, která už se rozpadla /další ájéjé!/, ale to neznamená, že jsme už zase dole ohnuli obálce roh. To je totiž vtip vydavatele WAG, Krakow (tak už jsme tu knihu koupili!). A to jsme už od roku 1957 (asi stokrát) naletěli, když jsme mimoděk to oslí ucho prsty rovnali. Špatný novinový papír, tím pádem nevalný tisk (rotačka) ale úžasný ediční čin odvážných Poláků (autoři 214 vtipů jsou jen ze tří států: Polska, Francie a USA!). Takže

Ne od kluka, i když se říká, že mají větší smysl pro humor. A za druhé - to už je závažnější přiznání - když jsme v ní v desáté třídě listovali, nechal jsem si od Štěpky vysvětlovat, v čem je tenhle vtip. Kde ho asi mám v obrázku hledat?

V knížce dělají bratři Rojkové v úvodu *“Nudny wstep”* totéž čtenářům. Samozřejmě slovy, ba větami, v nichž popisují, co obrázky znamenají. O vtipech beze slov Poláci mluví jako o *“rysunków bez podpisu”*. A píší i tak, že obrázky nemají ani jedno slovo komentáře - přesto jsou neskonale výmluvné. A že autoři, ač mají každý svůj styl, musí být srozumitelní. Z kresby musí být jasné oč jde! A tak jsem běžel hned druhý den do *“polské kultury”* a k časopisu *Jazz* jsem si ještě pořídil tuto učebnici... Protože je jasné, že takovou didaktickou pomůcku by potřebovali i naši mladší autoři a hlavně diváci, na příští stránce zkusíme (je to trapné!) vysvětlovat na konkrétních případech, jak na to...

Na kresbě pro analfabety, tedy pro ty chytré, co si domyslí, co obrázek říká, aniž by jim musel autor pod obrázek napsat, co si postavičky veselého povídají, je nutná spoluúčast diváka. Francouzský karikaturista značky *MOSE* (vlastním jménem Moise Depoud) to na minulé straně předvádí učebnicově. Proč se ten gentleman při ceremoniálu najednou chytil za nohu? Vždyť tady nikde nekouká rozhodčí, aby soupeři odpískal nepovolený zákrok... Že by jen křeč? A co je na tom tak vtipného, abyste se usmáli?

Právě! Tím rozhodčím jste právě vy. Na vás je, abyste prozkoumali obrázek a objevili ne fault, ale záměr autora. Ten ovšem musí umět kreslit, pracovat s plochou obrázkem, s perspektivou. Nemůže jako Agáta Christie mást stopu vyšetřovateli a ukrývat indicie někam do kouta. Autor vtipu beze slov to musí člověku napálit do očí: tady, ten chlápek s tou štanglí, na toho se podívejte! A na to, jak kreslíř dokáže znázornit pohyb jeho ruky; jinak by to nebylo k ničemu.

Někteří autoři se tvorby vtipů beze slov věnují od samého začátku a nehodlají se svého způsobu vzdát. Jsou si však vědomi, že každý není ochoten se namáhat luštěním pointy. **Miroslav Barták** se na samém počátku své tvorby toho chytil. A ač prokázal i další schopnosti, jako kreslení věrných portrétů zvířeny, motýlů, rostlin anebo komiksové stripy plné obláčků se slovy *Honzy a Zobáka* pro dětské čtenáře, toho základu, kterým v roce 1969 uhranul šéfredakora švýcarského týdeníku, se již nepustil. Dvě kresby, které jsme vybrali jako ukázkové, můžeme zde společně posoudit.

Vlevo je to jasné: ten malý pistolník trefil a ranou do srdce (to je ta dírka) skolil svého protivníka. Ale proč kvůli tomu nad nimi poskakuje ten pán? Toho také někdo střelil? Jasně, a to do ruky... Když to člověk takto píše, a jiný zase čte, trvá to dlouho, předlouho. Jenže ten vtip, jeho vyluštění, je záležitostí pár sekund. Pokud ovšem na to člověk má - anebo najde sílu po tom pátrat. A vpravo je to také detektivka. Tady se sice nestřílí, ale též vraždí. Kdo je obětí, poznáme podle siluety s nůžkami v pravé ruce. Kdo je pachatelkou, je též vidět, vdyť už ji vedou... Takže divákovi zbývá už jen odhalit důvod vraždy. Autor vtipu si dal záležet, aby ten důvod byl nejen patrný, ale i pochopitelný. Mám to! A tady je pocit nejen veselí, ale i radosti z nalezení správné odpovědi.

Z těch tří kreseb, jedné přes půl století staré a ze dvou nedávných, je zřejmé, co musí autor kresleného vtipu, který se nespolehne na nějaké vulgární slovo o tchyni, umět. Ví, že nekreslí pro každého. Ale potěší každého, kdo se pořád dokola nesměje stejným anekdotám... (G)

Parodie / 5. díl: Kresby pro děti; Švejkové od Haďáka, Kafci od JS, hlavy od AH

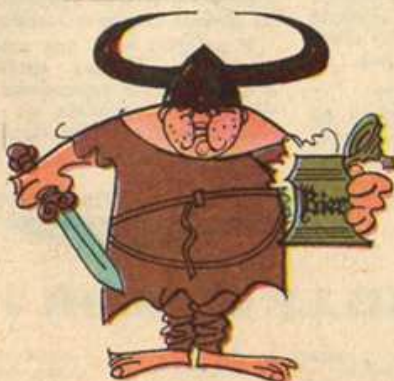
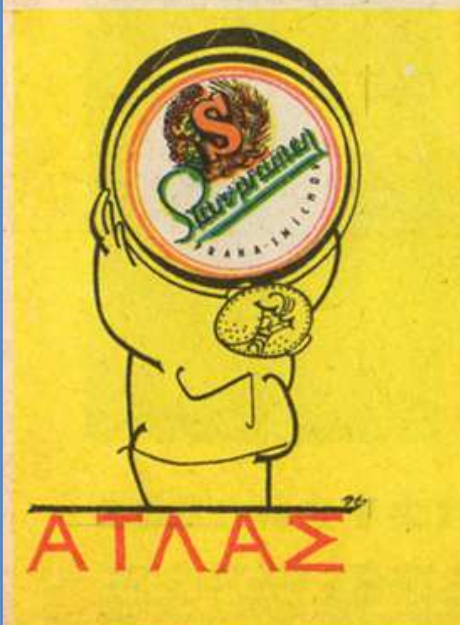
Ta hlavní „tabla“ už jsme si v předchozích dílech „vystříleli“. Ale je ještě několik „kusů“, které si zaslouží připomenutí, respektive premiéru v GAGu. I nyní využíváme pár výstřižků z archivu *Kobry*; kresby jsme sice znali, avšak nearchivovali - nešlo totiž o tvorbu jednotlivých českých autorů, kterou jsme původně (výhradně) sledovali.

Příkladem jsou následující kresby významných spisovatelů avšak i malířů (snad jejich jména po zvětšení identifikujete), které dole uvádí s odkazem na obrázky pro děti či o dětech tehdejší *mladosvětský redigant* **Stanislav Holý** (SH). Původ mají v publikaci *Dvanáct měsíců snění* autora jménem *Iordan Kimet*, která vyšla v Rumunsku:

V redakčním archivu máme ještě jeden pozoruhodný výstřižek z *Dikobrazu* (najdete ho na následující stránce), který tentokrát rádi doprovázíme chválou...

ŠVEJK VE SVĚTĚ
Pod dohledem Josefa Lady
nakreslil HAĎÁK

Literární lahůdky vám předložili: J. Bartoň,
J. Bešta, K. Bradáč, A. Gregor, L. Johanis,
Kániš + Bydlinský, I. Kulhánek, V. Smr-
žová, B. Zelenka, V. Zeman.

**Vlevo to vidíte v
plné švejkovské
parádě:**

Jde opět o jméno **Miroslava Lidáka (Haďáka)** pod jeho nápaditou přehlídkou českého hrdiny - **Švejků**. Ti po výtvarné stránce vycházejí z už zažitého pojetí původního ilustrátora Haškova díla **Josefa Lady**. Ale přizpůsobeny jsou představám, jak by asi dobrý voják měl vyhlížet v cizokrajném prostředí - včetně mimozemské návštěvy na svém létajícím talíři. Co je spojuje kromě ladovské tváře?

No přece **PIVO!**

(Pokud se mezi našimi znalci Dikobrazů najde datum, kdy tento materiál vyšel, resp. i číslo stránky, budeme opravdu moc rádi)

Vypadá to, že tato naše rubrika příště skončí, v zásobníku nemáme příliš munice. Ale pár výbušných strel tu ještě čeká - vlastně jsou to dva páry! A ještě k tomu tentokrát ze zahraničí. Takže se rozloučíme až pěkně na konci roku, tedy ročníku, v e-GAGu číslo 4/2002 - ZIMA. Berte to jako Gag-Silvestr.

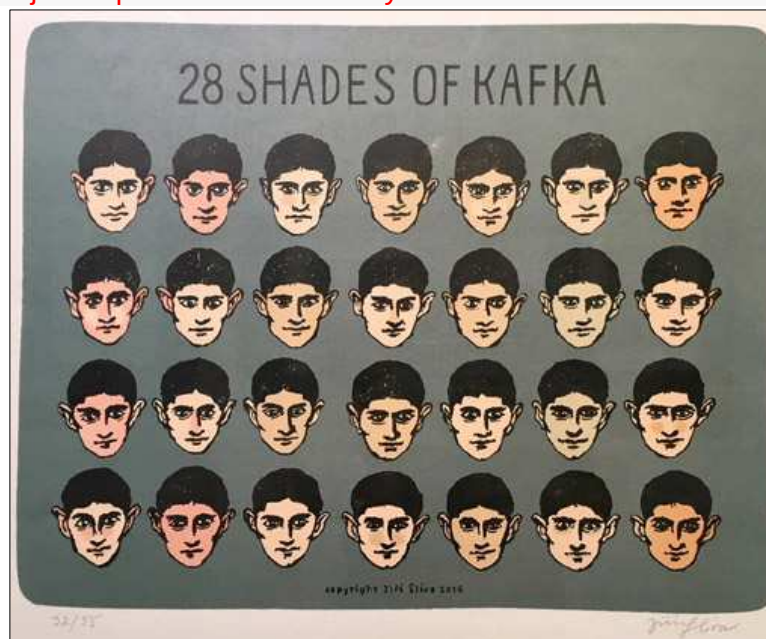
Ale ještě před tím dva domácí autoři na příští straně:

Když tu máme ještě stránku, tak něco novějšího, jakási tabla od kunsthistoriky nejceněnějšího českého karikaturisty v žánru portréty - **Adolfa Hoffmeistera**. Čas zrodu kreseb neznáme, ale čas jejich publikování je zřejmý - muselo to být do dubna 1969. A protože tu jde o "psavce", mohla by to být některá z mutací slavných "*Literárek*" - **LN**, samozřejmě bez Zelenkových "*Erárek*". Tedy **LL** a pak **L**. (Pro junioridní čtenáře: jaropražské **Literární listy** či posrpnové **Listy**). Ten pan Václav byl ale "*pěknej tlouštíček*", když psával do Tváře (než ji zakázali)... A Milan Kundera? Přesně tak se na nás tvářil, když jsme se ho tehdy v *Klubu spisovatelů* ptali na smrt Jana Palacha (než emigroval)... Ten Hoffmeister byl opravdu "*světovej*".

Čeští literáti na devíti podobiznách Adolfa Hoffmeistera:

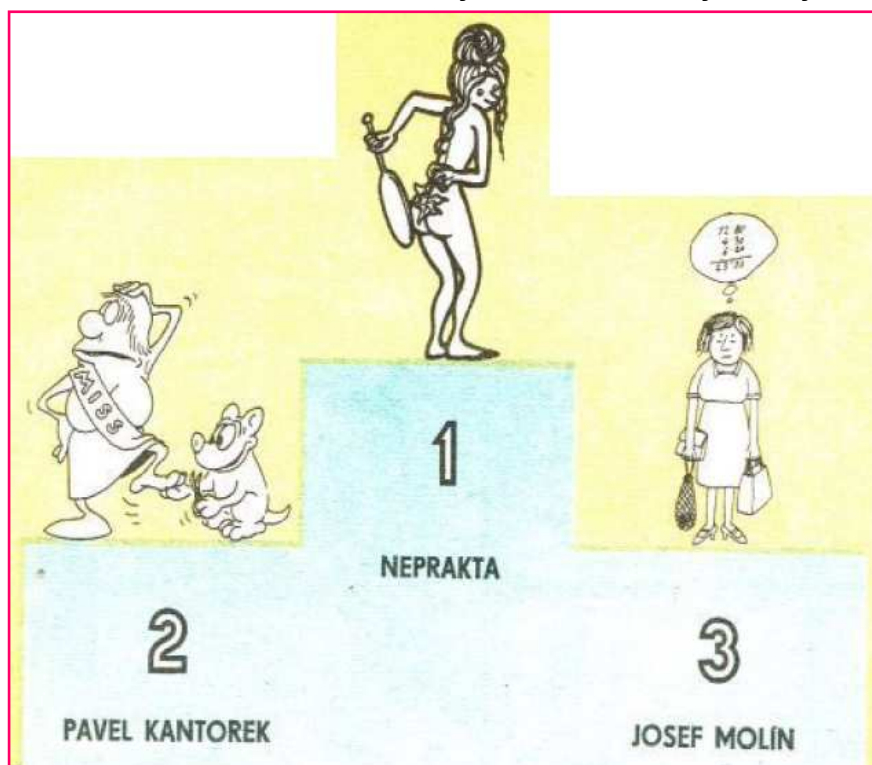
A ještě spousta Kafků od Slívy

Ve světě známý je i dnešní český výtvarník Jiří Slíva, byť nikoliv jako diplomat, ale ve francouzské metropoli můžete i jeho grafiky v jedné z galerií zakoupit. K portrétům má ovšem jiný přístup; jak vidíte vedle, tak spíš recesní. A také nekarikuje jen tak každého. Zasedl si na předválečného Pražáka od *Staromáku* Franze Kafku. A jak vidíte, umí ho v celkem 28 odstínech. Zkoumali jsme Slívovu grafiku podrobně s robustním zvětšovací sklem a tak můžeme bez uzardění konstatovat, že jsme vyhodnotili jak toho *nejopálenějšího*, tak určili i Kafku *nejušatějšího*... G

Milý bonus!

Dřív než jsme začali se závěrečnou prací, grafickými úpravami a korekturami čísla 3, získali jsme dárek, za nějž děkujeme.

MILÍ VOLIČI!

Ideál ženské krásy se mění, marná sláva. Dejme si ruku na srdce. Kdo z nás by dneska volil Venuši Miloskou za Miss Dikobraz? Vždycky jsem se domníval, že nikdo, a výsledky naší soutěže moji domněnku zcela potvrdily. Neboť žádná ze zvolenkyň se Venuši nijak nepodobala, dokonce i k Moně Lise měly značně daleko.

Z CELKOVÉHO POČTU 1558 HLASŮ DOSTALA JICH NEJVÍC MISS DIKOBRAZ NEPRAKTOVA, CELÝCH 451. NÁSLEDUJI PAVEL KANTOREK S 295 HLASY A JOSEF MOLIN SE 148 HLASY.

Dále se umístili Bape, Dušan Motyčka, Alena Dostálová, Miloš Nesvadba, Jaroslav Pop, Miloš Vrbata, Jaroslav Kučera a další.

Děkujeme všem, kdož odevzdali svoje hlasy pro dobrou věc, a zejména těm, kteří nám k tomu ještě připsali svoje názory a připomínky k časopisu.

Citlivou rukou vylosování šťastní výherci z řad stoupenců prvních tří malířů jsou ti to:

Kociánová Jana, Liberec I, Křep Standa, Teplice Lázně, Novotná Pavla, Praha-Nusle, vojín Stolin Jiří, Rokycany, Velišková B., Praha 4, Zeman Ladislav, České Budějovice. Tito všichni nechť se těší na horečnou sumu 50,- Kčs.

Doufáme, že i naše další soutěže naleznou takové množství zájemců a jsme zcela přesvědčeni, že ti, kteří tentokrát nevyhráli, podle počtu pravděpodobností jednou vyhrát musí.

DIKOBRAZ

V této naší rubrice, poněkud nešťastně nazvané Parodie jsme pochválili jednu z aktivit Dikobrazu, který v uvolněné atmosféře "Pražského předjaří" navrhl karikaturistům, aby nakreslili svou představu Miss Dikobrazu. To se v roce 1967 povedlo a většina autorů přišla se zdařilým typem - vtipem. A čtenáři mohli tipovat a dokoce hlasovat o ženě, která se stane "misskou". Nyní, díky **Jiřímu Mikulkovi**, který se prokousal správným ročníkem týdeníku, známe vítězku - tedy **vítězného kreslíře**. Dle očekávání se jím stal **Neprakta**, jehož proslulý zadeček (ne jeho, ale jeho missky), byť cudně přizahalený copem, spolehlivě zabral (451 hlasů). Na stupních vítězů se z druhého místa mohl těšit **Pavel Kantorek** (295), dle dnešního pohledu ani tak ne kvůli nápadu. Mohl spíš těžit z tehdy až nekritické popularity svých figurek...

Pokud můžeme věřit uvedeným počtům hlasů, patří bronzový stupínek **Josefu Molinovi** (148), jehož Miss přesně trefila téma - zachytil výstižně roli české ženy, jakou každodenně žila v našem světě.

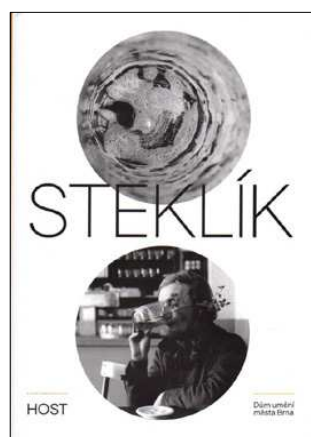
Šest čtenářů losovaných z řad hlasujících pro tři vítěze soutěže získalo "pade", což nebylo zase tak málo, protože by si za tu sumičku tehdy mohli ku-

povat Dikobraz během nastávajících (padesáti?) týdnů... Pro srovnání: za stejný počet Dikobrazích *pohrobků* z roku 2004 by vydali čtenáři 875 korun.

Dle sloupku s komentářem k soutěži na dalších místech uspěli redaktori Dikobrazu **BAPE** a **Dušan Motyčka**, pak první ze zastoupených žen **Alena Dostálová** a ještě **Miloš Nesvadba**. A tak jsme vám z archívu vybrali právě čtyři jejich fešné kandidátky...

Pamětníkům jistě vyvstane před očima stálá rubrika v brněnském kulturním čtrnáctideníku „Host“. Na každou novou **Malou recenzi** od *Jana Skácela* jsme se třásli a otvírali proto Hosta odzadu. Právě proto, že se tam na poslední tenké stránce *Jan Skácel* ukazoval nikoliv jako poeta, ale mistr slova. A myšlení. Hned naproti, na předposlední (už tuhé) straně bílé obálky trůnila tenká kresba *Jana Steklíka* (střídal se na ní s Karlem Neprašem) se značkou KŠ.

Nyní vyšla velká kniha o **Janu Steklíkovi** (jak jsme již psali) a zaslouží si velkou recenzi. Leč není v člověku tolik síly, aby celou tu obří publikaci najednou pozřel. A co pak z toho na tři čtyři stránky vyzvednout, převzít, co pochválit? Jak byly Steklíkovy kresbičky - v době, kdy jsme se s ním často (a intenzivně) stýkali - hodně títěrné, tak je monografie čtyř autorů (**Jozef Cseres**, **Terezie Petišková***), *Duňa Slavíková*, *Paul Willson*) neuvěřitelně mohutná. A práce, které zachytila byly někdy až překvapivé (nejvíc věci z let devadesátých i pozdějších) a hlavně též veliké. Tady ovšem měly autorky výhodu, že se velké Steklíkovy akce v lesích a na loukách zachovaly na snímcích a pamatujeme si (z hospody u Svítáků) i dva fotografie: Jak Paula Willsona tak Helenu, tehdy ještě Pospíšilovou - ne však akce, které jsme znali pouze z fotek a z vyprávění. A nemuseli jsme kvůli tomu jejich modernímu umění brouzdat ve sněhu.

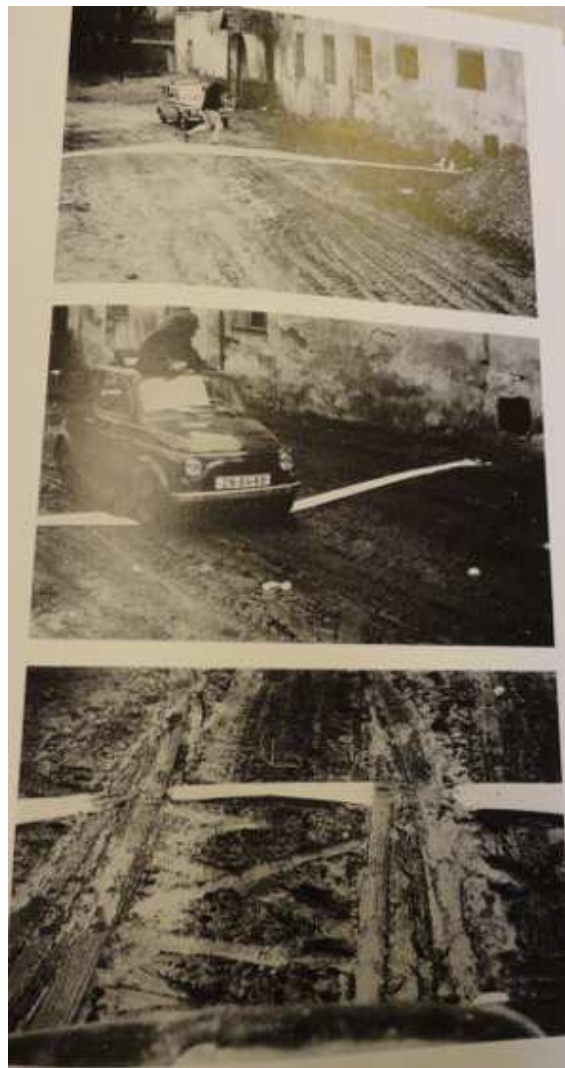

Na snímcích:

Vlevo dvě práce **bez názvu** z počátku 60. let minulého století, tuš, kvaš na papíru, formát nepřesahuje čtvrtku A4.

Vpravo výběr z cyklu fotografií dokumentujících akci **Smutek bílého sněhu** s Josefem Kroutvorem z roku 1969

Recenzent - zatím jen potenciální - se zde nevymlouvá, mluví seriózně. Pročítá a zakládá si papírky stránky, z nichž by rád čerpal pro své „dílo“; získává fotografie, neboť nechce knihu poničit ve vazbě rozevíráním a zatěžováním ve skenovacím přístroji. Jenž ještě ke všemu nedokáže svazek pojmout v plném formátu. Podobně je tomu s mozkem, který nedokáže strávit

a poctivě vytěžit to nejdůležitější z monografie.

Pro ilustraci: jen *Poznámek* k textu je 190 a *Soupis* Steklíkova díla se rozkládá od strany 285 do strany 300 a čítá 300 titulů! Jmenný rejstřík má přes tři stránky a vybrat z nich jen Jirouse, Jiráska, Suse či Uhdeho znamená tresťuhodné opominutí dalších osobnosti (včetně Nadi Plíškové, Eugena Brikcia a také Hanouska, který je v knize zmíněn 7x).

Počet obrazů (výtvarných děl a snímků) je nesmírný (vesmírný?). Tiráž knihy se jmény osob, které se o dílo zasloužily, je až na stránce 320!

Milý objev až na konci: Vytiskla tiskárna *Helbich* - jde o mého spolubojovníka v *Provozním praporu velitelství 4. armády*, herce divadla poezie „*Podívaldo*“, v němž jsem režíroval (poté ihned zakázaný) pořad „*Živočichopis*“.

Co dodat? Snad jen doporučení publikaci si alespoň vyhledat a prohlédnout dříve, než se dočkáte většího materiálu v e-GAGu (I. H.)

O výstavě KŠ v MB najdete v „PraArchívu“

Snímky vlevo: cyklus fotografií z akce **Zajíždění bílé čáry** v Kunštátu na Moravě, rok 1971

A ještě něco: součástí svazku je cédéčko „*Steklíku, Steklíku...*“ a v něm mj. „**Vzkaz do nebe**“ od „plastika“ - saxofonisty *Vráti Brabence* (manžela *Marie Benetkové*, s níž jsme v 60. letech sedávali u **našeho stolu** v hostinci „*U Kubína*“, kde jsme v roce 1965 přes dva měsíce tvořili a vydávali „*Daily Pívo*“...

***) tučně** vyznačená jména na minulé stránce patří **autorům koncepce** této monografie..

Vlevo: Snímek z akce **Ošetřování jezera** - v okolí Trstěnic, rok 1970

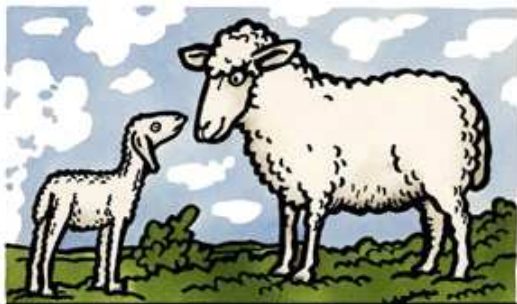
Vpravo: **Bez názvu**, tužka papír, 20 x 21,5 cm, rok 1958

NEPRAKTA v Terezíně nastálo!

Terezín - město změny vás srdečně vítá
na slavnostní otevření stálé výstavy
dne 9. 7. 2022

Jiří Winter - Neprakta

a Vojenský dvorek

společně se zvířátky o životě a s lechtivým humorem pro dospělé

10:00 - 16:00 volně přístupná výstava
Otevřeno od 12.7. úterý - neděle od 10:00 do 16:00
Kavalír 2, Pod Hradbami 390, Terezín

“Terezín – město změny”, tak se nazývá zájmové sdružení, starající se v posledním desetiletí o udržitelnost opravených památek a jejich zpřístupnění veřejnosti. V těchto budovách je kromě Infocentra umístěna i expozice věnována bohaté vojenské historii královské pevnosti Terezín z 18. století. V renovované části Kavalír 2 je také několik výstavních prostor, z nichž tu největší osídila od letošního července stálá expozice Nepraktových kreseb. Rozsáhlá výstava ve čtyřech historických sálech nabízí v originální instalaci přes pět stovek ilustrací, vtipů a plakátů. Pro děti jsou připraveny interaktivní koutky, jako je se stolní hrou, omalovánkami, či houpadlem s inspirací právě Jiřího Wintera. Jako zvláštní bonus pro všechny návštěvníky 18+ je šikovně skrytý za rudou plentou koutek plný erotických kreseb. To vše je propojeno s Vojenským dvorkem, kde celá rodina může zavzpomínat na řemeslné zpracování produktů, ale i osahat živá zvířata. Nikoliv ta stvoření z koutku za rudou plentou.

Expozice Jiří Winter – Neprakta a Vojenský dvorek je v objektu Kavalír 2 (Pod Hradbami 390) přístupná po celou sezónu od úterý do neděle vždy od 10:00 do 16:00 hodin.

Zemřel Pavel Starý - 80

Bylo mu osmdesát, narodil se za protektorátu *Böhmen und Mähren* v r. 1942, zemřel v České republice 18. 8. 2022. Mezitím kreslil vtipy v *Československu* - a to od roku 1976.

Pavel Starý patřil k autorům, kteří ovládali kreslířskou techniku, studoval Hollara, nicméně se rád obracel na vtipné psavce pro námět a tím i text k obrázku. Jedním z prvních byl v letech sedmdesátých slavný satirik J. R. Pick, ten však zemřel moc brzo. Starý ilustroval, jako umělec na volné noze se účastnil všeho, co mohlo přinést nějaký honorář. Ale také sou-

těžil, z nichž posbíral pár ocenění, též hromadných výstav a třeba kreslení portrétů pro zájemce na nádvoří historického hradu. Vymyslel, nakreslil, tiskl a do prodeje dával pohlednice, neb žil jen ze svého výtvarnictví.

Najít snímek, kde by Pavel nevypadal jako vysoký a štíhlý fešák, není lehké. Na této přes dvě desetiletí staré fotografii z výstavy *“Manifesta”* pořádané italským velvyslanectvím nahoře ve Vlašské ulici pod Petřínem je vidět se svou drobnou ženou, bez níž ho snad spatřit ani nebylo možné. Jak se dozvěděli účastníci smutečního rozloučení s výtvarníkem (z karikaturistů jen Major a Šourek) pečovala o nemocného manžela obětavě posledních několik let. Upřímnou soustrast vyjadřuje nejen GAG. (g)

Pražský Taneční dům se umí otáčet!

Jestli něco majitel nebo nájemce už pěkně staré novostavby umí, je dobrý marketing. Projevuje se ve volbě výstav, kde těžko najít něco, co by nebylo masově přitažlivé - a vydělalo peníze. Z našeho ranku to byl *Vladimír Jiránek* (samozřejmě nikoliv jako úderný satirik, ale jako autor úsměvného večerníčku) ale i další obecně známí humoristé. A teď přibyl ještě *Kája Saudek*, který v suterénním "trezoru" i výše v domě bude chránit před zimní slotou své nahotinky až do března 2023 a to denně od 9 do 19 hodin. Pořadatel zve na "nejlepší český komiks všech dob", tedy dílo Macourka a Saudka "*Muriel a andělé*", ale i na řadu dalších, zatím prý nevidaných olejů a grafických listů. Na výši vstupného se raději neptejte.

Náhradní řešení pro nemajetné:

Kdybyste nechtěli vydat totlik korun za kulturu, nabízíme náhradní řešení - zdarma, a přímo zde v e-GAGu. Tento obrázek na výstavě zaručeně nenajdete. Jde o kádrové obsazení redakce *Pionýrské stezky* ještě za *Krofty*, ale už bez *Hanouska* - nejspíš tak z prostředních let

70. min. století. U "*Poslední hostiny*". **Kája Saudek**, který zde měl místo pro své kresby, vyportrétoval zleva: *Antonína Jelínka* (původně tajemníka Mladého světa, nakonec šéfredaktora "*Pivního kurýra*"), *Edyho Koukala* (známého coby práskače slavných českých cyklů na Závodě míru), *Danu Bulantovou* (hospodářku) *Ivana Kroftu* (šéfredaktora *Pionýrské stezky*), *Vládu Petříka* (posléze šéfredaktora *Technického magazínu* a *100+1 ZZ* a před smrtí i mluvčího českého předsedy vlády), *Zlatu Hrochovou* (sekretářku), **Michala Novotného** (původně zástupce šéfredaktora *MY 68*, pak šéfredaktora *Junáka*, *Pionýrské stezky*, později zástupce šéfredaktora *Redakce zpravodajství ČST* a **ředitele Českého rozhlasu Regina Praha**) a zcela vpravo **Rudolfa Štorkána** (grafického redaktora a občasného autora kresleného humoru). Tak velký stůl ani takovou hostinu jsme však v redakci (v suterénu žižkovské hospody "*Za větrem*" v ulici "*Na stráži*") nikdy neměli. Nicméně dost "apoštolů" se po odchodu páně *Ivana "Spasitele" Kroftu* s redakcí též (a nerado!) rozloučilo... *Hanouska* později zamrzelo, že sám z redakce odstartoval do Stadiónu dřív, než s ním nový šéfredaktor stačil zamést a *Kája Saudek* zasedl k té velké čtvrtce. A GAGmen tak nemá svůj portrét od Saudka. (red.) **Tučně** zvýrazněná jména označují *Hanouskovy* kamarády...

Vhrsti z naší rubriky *Z domova* trvale utíká do rubriky *Ze světa*

Vhrsti je sice autor domácí, ale jeho dílo už překračuje všechny meze. Minule jsme o tom podali zprávu, ale nyní to zopakujeme, protože *Vhrsti* se sám pochlubil, že ho imputovali do

Nebelspalteru. A vtip měl i na obálce BUMerangu, což už také víte. Jeho informace na jeho webu tak trochu kopírují GAGovou *Chlubnu*. Kdybyste chtěli vědět více, najdete to na adrese mail.google.com/mail/u/0/#category/promotions/WhctKKXXNBmddRICHKQtGBspcDbJLxGC BxVnlMPbRpZbkLPRgWZFmdjxdgnJdlNZwDVTlHV (g)

A teď ještě výlet do Kolína!

Novák v dTestu

Z dua autorů vtipů pod zn. NOS jsme tu udělali dvě samostatné osoby...

Začneme spravedlivě podle abecedy: **Novák** (Jiří) se trvale zabydlel v dTestu, což je též zavedený pomocník spotřebitelů - tedy těch náročných. Takových, co mají ze správného (kvalitního) nakupování koníček (nebo skoro profesi?). Vedle normální (velké) řady měsíčníku, kde se Novák vyřádí nejvíc a to viditelně, vychází ještě malá řada, kterou jsme si vybrali proto, ne že je nějak lepší, ale proto, že se nám lépe oskenuje. Tady vidíte čtyři obálky - ty vlevo celé, napravo jsme vyřízli jen titulní kresby s názvem = tématem. Z toho je zřejmé, že tyto poloviční sešity jsou monotematické, takže se zákazník těch padoušsky drahých telefonních spojovačů dozví jak reklamovat a naučí se i "Tipy a triky" - kéž by mu pomohly...

Desítka kreseb, které vtipně lákají v záhlaví každé kapitoly k jejímu obsahu, má výbornou úroveň co do řešení upoutávky k obsahu.

Jiří Novák zde nepotřebuje vtipné popisky, vychází z daných podkladů (povahy námětu) vymýšlí takový sko-

rovtip bezeslov. Jako ilustrátor by jistě v mnoha českých periodikách výtečně nahradil ony bezhumorné fotoilustrace, kterými dvě tři agentury zamořují naši novinovou scénu... Jak ale víme, pro grafika (dnes obrazového redaktora) je rychlejší a jednodušší agenturní nabídka než domluva s autorem o dodání kresby. Nemluvě o její vyšší (nejspíš?) ceně.

Jaroslav Skoupý...

...coby autor námětů k vtipným kresbám už zřejmě tolik práce nemá, ale nám právě pomohl při pátrání v nedávných dějinách českého humoristického tisku - viz rubrika **Teorie** Byl zavilým vymýšlečem a zakladatelem právě takových periodik, bohužel správným člověkem na správném místě - ale v neočekávaně špatné době. Jeho důkladně promyšlený **APRÍL** se

dočkal dvou výtisků, *KULOVÝ BLESK* zase nepřežil BLESKové změny v KULOárech tehdejšího zahraničního vydavatele. Do obou tiskovin aspoň „povrchově“ nahlédnete v tomto čísle **o kousek dál!**

Skoupý nebyl v tomto čínění sám a nezdary spočívající v nedostatečném finančním zajištění vydavatelů v letech s naprosto nefunkčním stavem tuzemské distribuce poznali i Petr Urban, či BAPEové, když se vydali prorazit vlastním jménem, tedy hlavou, onu neprorazitelnou zeď. Boule jsme si však z těch neúspěchů odnesli všichni, kdo máme rádi kreslený humor. Nemluvě o karikaturistech, kteří vždy znovu a znovu podléhali naději, že se v Česku pro jejich tvorbu najde odbytiště (to slovo nesouvisí s odbýváním kvality vtipů ani časopisu). Respektive, že za občasné honoráře si koupí autoři aspoň čtvrtky. A že neztratí chuť ke kreslení. (g)

Jak Neprakta pár měsíců hubil upíry na Rusi

V *Ratajích nad Sázavou* se znovu chopili aktuálního tématu a připravili výstavu ze zachovalých částí kresleného seriálu **Jiřího Wintara** a **Miloslava Švandrlíka: JAK VYHYNULI UPÍŘI NA RUSI**. Upíři to - díky zásahu ruských tanků v Praze - přežili, seriál nikoliv...

Ota Kmínek tak mohl pozvat na vernisáž výstavy tohoto seriálu do *Klubu Čtrnáctka* jak zvědavé nové diváky, tak pamětníky. Jak píše v pozvánce, děje se tak 66 let po přepadení Maďarska, 54 let po přepadení Československa a půl roku po přepadení Ukrajiny původně Rudou, pak sovětskou a nyní ruskou armádou.

Pro ty, kdo už srpnovou příležitost promeškali, přinášíme nyní aspoň symbolický obraz (**viz vedle!**) a k němu příběh v zasvěceném podání **Jaroslava Kopeckého**, jak ji vydal ve své knize „*Tučná linka černou tuší aneb NEPRAK-TYcké vzpomínání*“ (vydalo nakladatelství *Epocha* právě před deseti lety). **Jiří Winter:**

„Jak se koncem šedesátých let politická situace v Československu začala uvolňovat, zjišťovali šéfredaktoři některých letitých časopisů, že se musí také trochu změnit. Hodně rudý **Svět sovětů** dostal od svých vydavatelů pokyn udělat něco s obsahem, nebo že je zruší. Vymysleli nový název „**S32**“; „S“ mělo upomínat na dosavadní titul a číslovka znamenala počet stran barevného týdeníku. Se čtenáři to zjevně nic pozitivního neudělalo a bylo nutno zavést nějaké změny v obsahu. Šéf-

redaktor si pozval mě a Švandrlíka a seznámil nás se svým plánem změnit *Svět sovětů* v zábavný a žádaný časopis.

Bylo jasné, že dosavadní ideologie vážne a my budeme mít možnost udělat něco, co se bude líbit nám i čtenářům. Pan šéfredaktor dal k dispozici celou poslední stránku, na níž jsme měli po celý rok, týden co týden dodávat komiks na pokračování. Téma nebylo dáno.

Šéfredaktor prosil: „*Dělejte, co chcete, musíme časopis zachránit!*“ Požádal jsem Miloslava, aby vymyslel libreto, nad kterým se budou ideologům protáčet oči. A nejlepší bude, když budu mít možnost kreslit i nahé holky. V té době už sice byly nahotinky žádané a i uveřejňované, leč ve *Světě sovětů* nikdy. Seriál „*Jak vyhylnuli upíři na Rusi*“ byl dost ironický a čtenářům se líbil. Z toho měli soudruzi redaktoři radost, neboť remitenda časopisu se snížila,

a tak mě nabádali k odvážnějšímu pojetí nahých vampírek a Švandrlíkovi navrhovali, že popisovaní muži mohou být ještě příblbější. Oba jsme se vynasnažili a práce na komiksu se nám líbila.

Doba byla hektická a situace se vyvíjela překotně. Jednou, asi v půlce července, jsme přinesli šéfredaktorovi nové pokračování a redakci jsme zastihli ve vzrušené debatě. Diskutovalo se o věštbě populárního brněnského astrologa Hřebačky. Ten, původním povoláním pokrývač, se v posledních měsících proslavil mnoha proroctvími na aktuální témata. Nejnovější věštba předpovídala, že 21. srpna bude Československo obsazeno sovětskou armádou. Přestože magie, ať černá či bílá, byla mým koníčkem a spouště proroctví jsem byl ochoten uvěřit, k Hřebačkově předpovědi jsem byl skeptický. Bohužel, věštba se splnila do puntíku.

Komiks začal vycházet v květnu 1968 a lidi časopis kvůli němu opravdu kupovali. Starým členům strany to však pěnílo krev, byli zvyklí číst ve svém časopise o budovatelských úspěších sovětského lidu a nahé boubelaté upírky je dráždily. Psali do redakce rozhořčené dopisy a domáhali se zákazu seriálu, včetně potrestání autorů. Když v srpnu přispěchala sovětská armáda, vyšlo poslední číslo „S32“.

Na obálce zvláštního čísla byla fotografie rozstřílené fasády Národního muzea, jíž pohotoví Pražané začali vtipně říkat „Fresky El Grečka“, před budovou stál tank s bílým pruhem a k tomu jsem dokreslil ty upíry z komiksu. Velký titulek hlásal, že „Upíři už jsou v Praze!“ Tím to skončilo. *)

Okupanti byli důkladní. Protože slyšeli, že v redakci *Světa sovětů* řádila kontrarevoluce, vynesli celý archiv na dvůr a zapálili ho: knihy, fotografie, rukopisy, moje kresby, prostě všechno, co mělo nějakou dokumentární hodnotu. Stejně dopadly mé kresby v Čs. spisovatelci. Měl jsem už odevzdané ilustrace ke Škvoreckého knize *Tankový prapor*. Když ty obrázky sověstí vojáci našli, měli radost, že jsou na kresbách paňáci v tancích a uniformách. Přimalovali na ně fousy a napsali k nim: „*To je Volod’a! To je Sáša!*“. Takhle všechny kresby zlikvidovali.“

*) Vzpomínanou obálku S32 k dispozici nemáme, proto nevíme, zda skutečně to číslo vyšlo. Jelikož však G-men ty dny vyráběl denodenně Večerní Praha v tiskárně Svoboda, má tamní produkci v archívu a mezi „legálními svobodnými“ časopisy má i černobíle tištěné **zvláštní číslo S32 z 23. VIII. 1968 (viz hlavička výše!)**. Na zadní (IV.) stránce byl mezi dva snímky z okupované Prahy vmáčknut titulek „**Upíři v Československu**“ s poznámkou „**Věříme, že to nebude seriál na pokračování**“.

Co si však nemůžeme odpustit, je citace jedné zprávy na str. III:

“Nakladatelství Světa sovětů na Václavském náměstí v Praze bylo obsazeno sovětskými vojáky v časných ranních hodinách 22. srpna (...) Budova ústředního výboru Svazu československo-sovětského přátelství na Smetanově nábřeží byla rovněž obsazena sovětskými vojáky.” **Pro mladší čtenáře:** slovo *sovětský* znamenalo v té době *ruský*.

Bezděková v komiksově Síni slávy

Do Síně slávy českého komiksu byla při vyhlašování cen **MURIEL** uvedena komiksová historička a publicistka **Olga Bezděková** (napsal Respekt č. 8. letos v únoru). Ač jsme už GAG od comicsové scény téměř oddělili, tato zpráva stojí za veřejnění. **Bezděková** (dcera válečného pilota RAF) ve svém dvoudílném díle „*Po stopách kreslených seriálů*“ si to zaslouží hlavně za velice důkladný průzkum dětských časopisů v tomto žánru, zrovna i z doby, kdy v nich kratičce působil *Ivan Hanousek*.

V 1. díle je proto zachycena jeho tvorba (*Pověst' o Duchu Férplejovi, Klíďa a Píďa*) a jméno zmíněno na několika místech. V *Rejstříku diplomových prací* je jeho diplomka i v seznamu článků: *Seriál o seriálu* v *Junákově* (1970) a *Poznámky k seriálu* v měsíčníku *Pionýr* (1973).

Ve 2. díle zase je v *Odborné literatuře* uvedena nejen Hanouskova "Výtvarná publicistika v českých novinách a časopisech 1958 - 1968" ale v seznamu časopisových ohlasů na seriály je uveden i jeho článek o televizních *Rychlých šípech* v *Junákově*. Jmenný rejstřík jméno *Ivan Hanousek* uvádí na str. 19, 60, 68, 74-76, 81 a 82. Ty tři stránky 74-6 se týkají seriálu o seriálu v čtrnáctideníku *Junák*, kde se před jeho zákazem rozvádějí informace o některých v něm představených figurkách. Další dvě strany lexikonu pečlivě vyjmenovávají a charakterizují postavičky dětských hrdinů Hanouskova seriálu *Kačer Donald* uvádí a nechybí ani *Pověst' o duchu Férplejovi* včetně kreslené ukázky jednoho pokračování od **Stanislava Holého**. Za povšimnutí možná stojí, že Hanouskovy příspěvky v žánru komiks vždy spadají do sféry humorné, veselé; jde prostě o **komiksy komické**. Což je logické, vezmeme-li v úvahu, že šlo o časopisy, kde pracoval brzy po obhájení diplomové práce právě o kresleném humoru. Platí to i pro jeho vlastní stripy a jeho vůbec první "literární přepis" - ten výše uvedený (*Žákův a Radův Duch Férplej*).

Co jsme našli v tuzemském antíku:

Peter de Wit: Kočky v burkách

Knížka holandského karikaturisty Petera de Wita *Kočky v burkách* je sbírkou politicky zcela nekorektních vtipů na téma povinného zahalování muslimských žen, respektive na téma jeho nejradikálnější varianty, takzvané burky. "Těšíš se na jaro?" ptá se jedna postavička zahalená od hlavy až po kotníky v bezvarném "tradičním oblečení..." (odpověď hledejte v nabídce této knížky - možná nejen v antikvariátech). Vydáno: 2011, Paseka. Originální název zní **Burka Babes, 2010**. Spíš než *bejby* by se slušelo vyslovovat originální název knihy jako "*Báby v burkách*"...

Frýdlant se bavil i v tom horku!

Slíva na nás kouká v kraťasech ze dveří frýdlantského muzea *Špitálek*. A píše, že to bylo (myslí tím zakončení své výstavy) celé úplné *da-da*.

Budha si čte *Kafku* a toto Slívovo dílo je zavěšeno mezi dvěma *Pietami* a podobně. Pozvané pozdravil a slavnost zahájil sám *Brouk* známý z *Kafkovy Proměny*.

Na snímku vpravo ho můžete spatřit ve chvíli, kdy se mu podařilo po probuzení v převtělení konečně postavit na podlahu. I když s dost křivými tykadly - a v podání *Jakuba Žáčka*...

Adolf Hoffmeister "120" Výstava v Praze

Vernisáž výstavy *Adolf Hoffmeister - 120 let od narození*, se konala 6. září. Dne 15. srpna 1902 se totiž výtvarník a spisovatel Adolf Hoffmeister narodil. Výstava v galerii Millennium na Malé Straně, Tržiště č. 5, představuje komorní výběr z díla, od linorytů z roku 1917 až po koláže z existenciální tematikou z počátku sedmdesátých let. Největší pozornost pro oči karikaturistů nabízí podobizny českých a světových osobností, které autor kreslil průběžně od poloviny dvacátých let a pomocí nichž vytvářel „ironickou kroniku doby“. Zahájení výstavy se zúčastnil Adolfův syn *Adam Hoffmeister*. Otevřeno je pouze od úterý do pátku a to pouze do 7. 10. 2022 a ještě jen od 12 do 18 hodin.

Kresba: **Adolf Hoffmeister**: „Čeští karikaturisté portrétní předsedu české vlády Hodžu v roce 1937“ (zleva: Hoffmeister, Pelc a Bidlo)

Adolf Hoffmeister (15. 8. 1902 Praha - 24. 7. 1973 Říčky) byl spisovatel, publicista, dramatik, malíř, kreslíř, scénograf, karikaturista, překladatel, diplomat, právník a vysokoškolský profesor, mimo jiné zakládající člen Devětsilu, předseda Československého svazu výtvarných umělců či zakladatel ateliéru animované tvorby na UMPRUM.

Na snímku **Alexandra Hackenschmieda** je Hoffmeister za pobytu v USA během druhé světové války. Obrazový doprovod pochází z knihy *Miroslava Lamače* „Výtvarné dílo A. H.“ z roku 1966

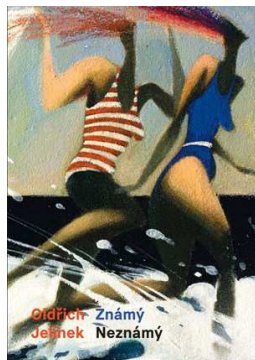
Poznámka:

Nic netuší, už na jaře jsme do rubriky „**Parodie**“, kde přetiskujeme různá „tabla“, zařadili také jedno plné hlav českých spisovatelů - zrovna od *Hoffmeistera*. Najdete je **na straně 10** a pamětníci se pobaví, protože šlo prakticky jen o spisovatele, kteří vzápětí upadli v nemilost - po ruském vpádu do Prahy. *Adolf Hoffmeister* se už nedožil ani Charty, ani trapné anticharty, když zemřel po sedmdesátce na své chalupě.

Konečně: dlouho avizovaná kniha je na pultech

Reprezentativní monografie významného českého malíře, grafika a ilustrátora s názvem „**Oldřich Jelínek Známy Neznámý**“ je poctou velkému, a přesto krajně skromnému malíři - tvrdí vydavatel, kterým je Albatros. A pokračuje:

„Rozsáhlá monografie představuje **Oldřicha Jelínka** (1930) jako malíře a grafika, ale také všestranného ilustrátora a kreslíře s celoživotní láskou k ženám, strojům a břitkému humoru. Nejen že ukazuje Jelínka ve všech jeho polohách od precizních olejů přes nápadité karikatury a knižní ilustrace až po reklamní ilustraci, ale nadto výtvarníka svým způsobem znovu uvádí u jeho domovského publika, jemuž po své emigraci do Německa na čas sešel z mysli – jistě za významného příspěvku režimu.“

To je vlastně vše, co můžeme o publikaci, o níž jsme v GAGu často informovali, napsat. Protože nepředpokládáme, že by do GAGu dorazil recenzní výtisk - jeho cena, rozměr a váha (1992 Kč, 360 stran velkého formátu a více než 2 kg) to zřejmě znemožňují - nemůžeme o díle napsat nic více. Jen nás zamrzelo, že jsme se o jejím příchodu na svět dozvěděli „bokem“ - od jednoho pozorného

čtenáře GAGu; přestože jak samotnému *Jelínkovi*, tak hned třem ze sedmi autorů veděla (*Prokůpek, Ryška a Pechánková*) náš magazín pravidelně posíláme. Avšak upozornit o vydání knihy (**viz obálka!**) našim prostřednictvím přes půl tisíce karikaturistů a milovníků tohoto výtvarného žánru, nikoho ne- napadlo.

Tak aspoň dodáváme: *Oldřich Jelínek* (92) je posledním žijícím reprezentantem bájněho „Polyleganu“. ®

Rataje n/S končí s výstavami...

...ale jen přes zimu. Na jaře jsou připraveni *Ota Kmínek* s *Vítem Hrabánkem* začít novou se- zónu. S tou letošní letní se rozloučili o prvním srpnovém víkendu putovní výstavou České u- nie karikaturistů „Život je jen náhoda“.

Ještě poslední Sorry, co se už do rubriky „Časopisy“ nevešlo.

Už po uzávěrce nám do schránky dopadlo zářijové Sorry číslo 9 a v něm **“Zprávy z horší společnosti”**, kam jeden ze šéfredaktorů umístil svou fotogratulaci G-menovi, což Hanouska potěšilo - ovšem větší fotka ukazuje ve dveřích redakce jeho choť. Její sedmasedmdesátileté vrstevnice pochopí, jak asi na milé fotopřekvapení v časopise nabitým jako obvykle vtipnými sprostárnamí velmi zralá žena zareaguje... Raději jsme sem vybrali fotku Jiříka - vypadá pořád dobře, dědulín, že? A ze Sorry vybíráme z Košťáryho vtipu na obálce Sorry jeho

ztvárnění toho zlostiného *Bureše* (a vedle stojí jeho oddanou poslankyni, známou jako “rol- ka”, asi podle tvaru pečlivě svázaného ovšem stále dostatečně nevyuzeného těla). V tomto GAGu se právě portréty politiků zabýváme, takže tady vidíte aktuální přívažek... (red.)

A něco z Brna (z dávno zapomenutého časopisu Host - 60 stránek, cena Kčs 3,50)

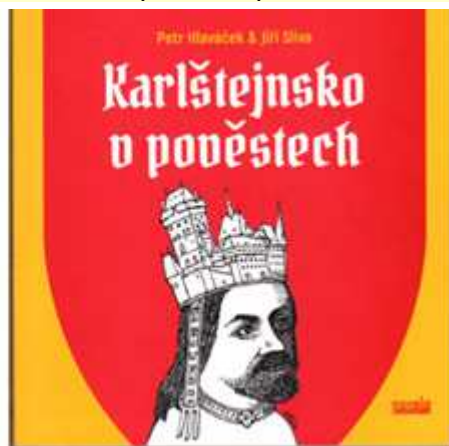

Kdesi výše, v malé recenzi na **Jana Steklíka**, jsme vzpome- nuli časopisu **Host**. Vzápětí nám nedalo a vystrachali jsme z knihovni úschovny pár za- chovaných čísel (nebyly ve sběru, neb v nich *Hanousek* měl nějaké své články.

Ale chtěli jsme se přesvědčit, zda si to dobře pamatujeme. Nakonec jsme vybrali *Host* číslo 17 z roku 1970, o mnoho víc už jich nevyšlo, i do Brna se přihnala smršť co splachovala vše inteligentní a tudíž ne-

bezpečné režimu až za hrob oddaném Kremlu. A tak pohřbili i *Hosta*. S ním putovala do rakve i radost Hanouska z toho, že v takovém časopisu, po boku ironika *Olega Suse* a v péči redaktora *Pavla Švandy*, mohl vyrůstat v pokračovatele *Miloše Macourka* v oblasti kreslených vtip, poté co vzor odešel k filmovým komediantům... Takže: Vlevo *Jan Skácel*, uprostřed *Jan Steklík* (ten co Hanouska do *Hosta* přivedl) a *Ivan* (je to stejně verze původního Jana) napravo. V tomto čísle totiž měl hned dva texty a oba o kresleném humoru. Ten delší o *H. G. Rauchovi*, jehož kresby ilustrovaly celé číslo, a ještě krátkou glosu, kde vysvětluje, že *Kroutvor* jeden vtip o požáru pochopil jako vtip o válce... (r)

1. dílo: **Karlštejsko v pověstech** (Jiří Slíva)

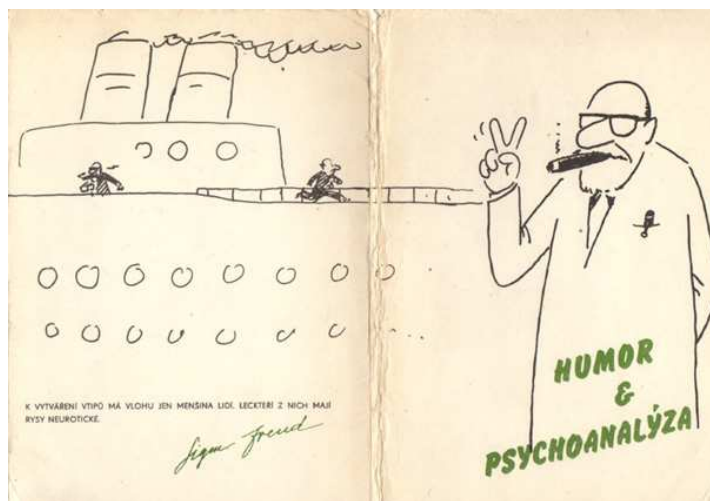

Karlštejnské pověsti a Slíva jejich ilustrátorem... Za časů, o nichž píše historik Petr Hlaváček, ještě Slívu neznali, ale odborník (na snímku vpravo) by nedopustil, aby se v ilustracích objevilo něco nepatřičného. Ale jak víme, pověsti nejsou totéž, co kronika, a tak si Slíva mohl dovolit jisté odlehčení - nikoli snad v dobovém oblékání či tvaru meče, ale v podání příběhů, které se staly - nestaly...

Tři desítky nejznámějších pověstí nebo legend o Karlštejně, jeho císařském obyvateli vybral a současným jazykem převyprávěl vědec z UK i AV ČR, který se věnuje intelektuálním a náboženským dějinám. A my jsme z nich nevybírali podle obsahu, ale podle obrázků, které je doprovázejí. Takže zleva: *O sýpce v Korně a prokletí tamějších vladyků*, *O přátelství císaře a karlštejnského havrana* a *O Ovčáku, strašidelném beranovi a pokladu*. Pokud si na odlehčené báje děláte záslusk, cenu vám nepovíme, ale dílo vydala Novela Bohemica, je menšího čtvercového formátu a má 148 stránek (kresby vyplňují formát každé z nich). /H/

2. dílo: **Humor a Psychoanalýza** (Vladimír Jiránek)

Žádná retuš nespraví vzhled této složky (desek? obalu?) v nichž se ukrývalo před zlou dobou třiadvacet vtipů Vladimíra Jiráňka. A ta ohmatanina je zde ponechána záměrně. Aby bylo jasné, že jde o složku často otvíranou a zkoumanou - než se ovšem usadila v G-menově regálu, kde čekala desetiletí na svou příležitost... a dočkala se právě teď! Vidíme titulní kresbu a název (vpravo) a zadní stránku (vlevo). Ten podpis Sigm. Freuda je zelený, ale je tištěný - pod větou psychiatra o autorovi kreseb uvnitř: "K vytváření vtipů má vlohu jen menšina lidí. Leckteří z nich mají rysy neurotické."

Proč si Jiránek vybral

toto moto nevíme, leč k obsahu složky se hodí. V doslovu z toho vychází *Josef Kroutvor*, jenž volně vložené, ale očíslované a jednostranně potlaštěné listy /ne stránky/ doprovodil pěti dalšími. Jsou více o autorovi psychoanalýzy, kterak ho pojal Jiránek.

“Začíná prohlídka klikatého labyrintu lidských neřestí a vášní, nutkavých přání, potlačených pudů, perverzí a pataologických sklonů. Člověk asi nebude docela normální tvor...”, píše Kroutvor a i dále potvrzuje, že Jiránekovi nikdy neporozuměl: “Na kresbě Vladimíra Jiráňka se věda mění v zábavnou honičku”, píše před koncem dlouhého povídání o Freudovi. “Psychoanalýza Vladimíra Jiráňka demistifikuje Freudovo učení (...) Vztah mezi psychoanalýzou a humorem je e-

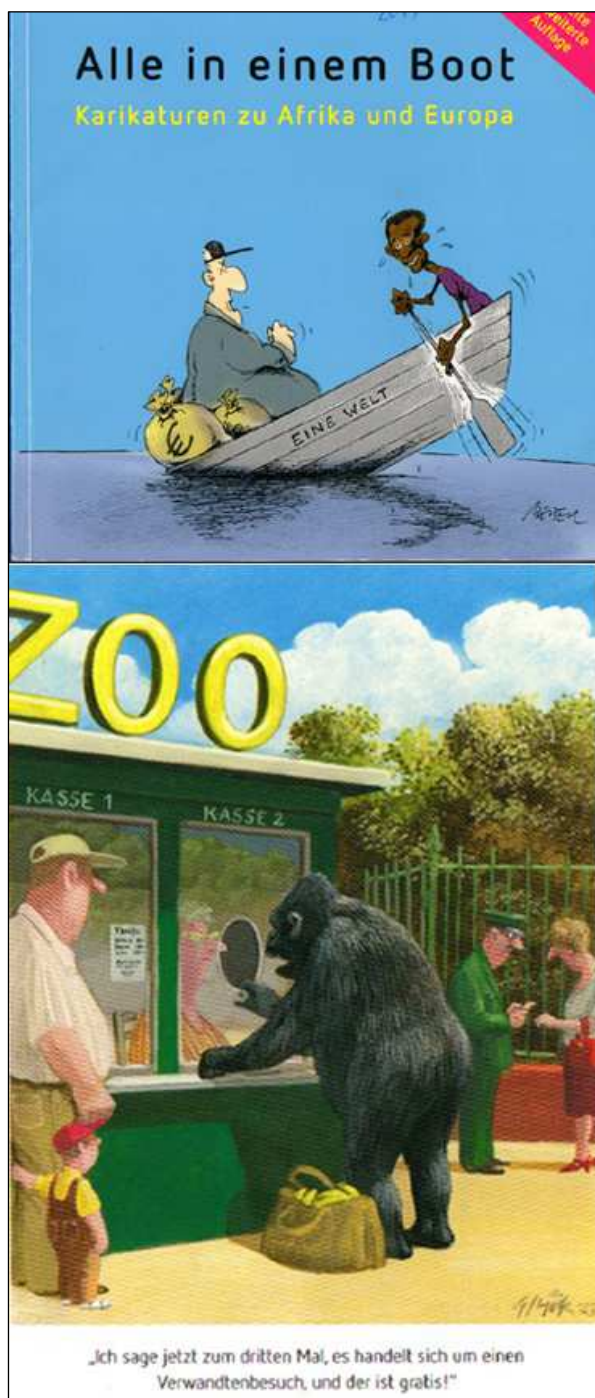
tickou otázkou dneška”.

Co z toho je úlitba dob a hlavně alibi vydavateli, co se osmělil roku 1964 vstoupit na vratké území v rámci blížícího se pražského povstání (myslím tím Jaro 68, kdy bylo Jiránekovi 30 let) a zasluhuje si proto uznání, dnes nevíme. Vydalo pražské UMPRUM muzeum v edici Malá groteska. Dnes už se více než Freudem, jehož tvář se stala v Jiráňkově tvorbě často používanou rekvizitou, můžeme věnovat každé z kreseb, z nich tyto (viz vybrané!) byly pro nás jednak parodií na komunistické plakáty padesátých let, jednak také pustou legrací vytrysknuvší přímo do očí z bezbřehé šedě tiskovin našeho režimu. To si dovoluje tvrdit pamětník, tehdy mladý člověk, co v září 1964 právě opustil dvouletou (tzv. prezenční) vojenskou službu a nastoupil na vytouženou universitu (tu už měl Vladimír za sebou). (IH)

3. dílo: *Všichni na jedné lodi* (a s nimi i Jan Tomaschoff)

Obálku katalogu výhradně německé publikace, *de facto* katalogu výstavy, která měla původ v Mnichově a v Bambergu, spatříte hned na následující stránce zcela nahoře. Její název zní v originále “*Alle in einem Boot/Karikaturen zu Afrika und Europe*” z tiráže jde vyčíst jen to, že jde o 2. Auflage. A na obálce lze objevit i ručně vepsané datum 2017 zřejmě od dárce publikace *Jana Tomaschoffa*. Je to těžká váha, má sto stránek na té nejdražší křídě a v ještě tužší skořápce, která dává zapomenout, že nejde o vázanou, ale “jen” o brožovanou knihu.

Nu a dole vpravo i vtip od méně známého **Thomase Plassmanna** (1960), který má v katalogu hned pět kreseb. Na této volá zachránce s kruhem: „*Je někdo inženýr nebo IT specialista?*“ Je to přesné, vystihující, vtipné a kritické - a hlavně to bere velký problém, kterým jsou běženci (zde plavenci) obvykle mladí nevzdělaní muži pro Evropu.

Bohužel i zde je dost vtipů až prvoplánových, které dělají z hostitelů padouchy a z migrantů chudáčky. Vtipů, které by se hodily do předlistopadového Dikobrazu (pardon - Eulenspiegelu) je tu vícero: zlí bílí mužové s balíky peněz kontra ubohá podvyživená tmavá děcka. Jistě, je to satira, ale velmi nekonkrétní a tudíž nekorektní. Hned na příští stráně uvidíte

Tady to vidíte, takže: autorem obálkové kresby je **Gerhard Mester** a pro spravedlnost přidáme i autory **Freda Marcuse** (zadní strana obálky) plus **Erika Liebermanna** a jistého **Nel** (kresby na vnitřních obálkách).

Nyní můžeme přeskočit rovnou až dozadu, kde se s legendární německou pečlivostí nachází šest stran medailonků opatřených kromě faktů o autorech kreseb, také jejich obličejové portréty. Takže „Nel“ je ve skutečnosti **Ioan Cozacu** a netřeba ani dodávat, že je to rumunský rodák (1953).

Leč k věci samé. Jde sice o vztah Evropa - Afrika, ale je zde prezentován převážně z domácí stránky (výjimkou jsou 2 kresby černoška jménem **Hamidou Zoetaba**, 1978 Burkina Faso), 2 od rovněž tmavopletitých Senegalců jmen **Mame Abdou Thiouf** a **Samba Fall** a možná i jistý **Tijan** (jeho celé jméno ani tvář tu nevidíme). Naopak německá (přesněji německy mluvící Evropa) účast je velkoformátová. Nechybí velké hvězdy typu **Gerharda Glücka** (1944) - **viz kresba vedle!** (Text: „*Říkám už potřetí, jedná se o návštěvu příbuzných a ta je zdarma*“), rakouského **Horsta Haitzinger** (1939-2019) a **Waltera Hanela** (1930-2017) z nich dva posledně jmenované už jsme mezitím navždy ztratili - **Hanel** byl navíc rodák z našich Teplitz-Schönau. Konečně i **Honza Tomaschoff** je (naštěstí žijící) rodák z Česka (**viz** jeho portrét **vpravo dole**) a ani jméno **Heiko Sakurai** (má v knize 3 kresby) není z Tokia, ale je to německý rodák.

Kresby tu má i známý Švýcar **Jürg Spahr** (1925 - 2002), další známá postava z řady kreslířů **Nebelspalteru**, jehož knihu sportovních vtipů máme ve sbírce i s věnováním. Ale museli bychom ještě dlouho pokračovat, abychom vyjmenovali nám známé karikaturisty jako **Rainer Ehr** aj.

nahoře jeden příklad za všechny: "Ach ne!! Naše krásná rezoluce!!" od **Gerharda Mestera**. Dobrý nápad, ale ona stará satirická písnička... A navíc - ta kresba? Vhodná snad do Tapíra... Ale převažují kresby kvalitní a nebyl problém jich pár vybrat - **vpravo nahoře** je autorem (beze slov) **Jan Tomaschoff**, pod ním vlevo už zmíněný mistr pera **Walter Hanel** - i on vidí, že Evropa přichází investovat do Afriky, která už je rozebrána...

Vpravo dole ne zrovna výtvarné veledílo, ale **Bubec** (Lutz Backes) zpracoval nápad, který visí ve vzduchu při každém lidovém povstání od Konga až po Ceylon. Co se asi tak změnilo po odchodu bílých kolonizátorů? Dnes je ožebračování většinových prostáček viditelnější a tváře domácích vládců jsou navíc odlejší.

Celkový dojem, vyznění výstavy je jasně určené domácí scéně. Pomáhat Africe a ne ji škodit. O výsledku této chvályhodné snahy se ovšem od pražského stolu těžko dozvíme.

Škoda, že nemáme místo a hlavně čas prostudovat závěrečnou čtyřstranu nazvanou "Karikaturem im Unterricht" věnující se didaktické funkci žánru a dalším důkladným kritériím a metodám - včetně vizualizací témat a analyzování kreslených vtipů. Asi jsme na tento zdroj narazili už pozdě. Ale jednu tabulku tu uvedeme. Jsou to příklady témat vtipů ze zkoumané výstavy. Flucht: 7x, Migration: 4x, Immigration: 5x, Tourismus: 4x. Herrschaft: 3x, Umwelt: 5x, Mission: 3x, Wirtschaft 9x - atd. Prostě je vidět, že při posuzování příspěvků do soutěží a následných výstav nám aspoň trocha té vědeckosti vážně schází. (ih)

4. dílo: **Josef Molín** (Josef Molín)

Váha, meč a krásná dáma - tak si naši předkové představovali bohyni spravedlnosti. Byly to představy krásné, leč evidentně pomýlené. O tom by mohl vyprávět autor tohoto jejího portrétu Josef Moolín. A ne ani tak kvůli tomu, že byl právník, ale spíš kvůli tomu, že si od práv odskočil, aby se mohl věnovat kreslení vtipů. A kvůli tomu si zase od Molína odskočila sama spravedlnost. Je to případ v dějinách naší kari-

katury jedinečný, ale v dějinách naší republiky tak častý a tak krutý, že na všechny ty procesy, které semlely nejen naši inteligenci, ale také všechny jen trochu majetné pracující i nepracující a hlavně každého, co se domáhal spravedlivosti tam, kde nebyla, by nestačila ani větší knihovna. Josef Molín se od počátku hájil, že je zcela nevinný, nikdo mu nedokázal opak, ale v roce 1951 prostě nebylo možné jen tak nějakého nevinného zprostit viny, ale ani nevinu... Kdo se u soudu dobře bránil, dostal posléze ještě přidáno... O tom se píše v knize, z níž jsme vybrali několik ukázek Molínových kreslených vtipů a jejíž obálku vidíte vpravo od karikaturistova fotoportrétu.

Důvodem či záminkou k jejímu zrodu byla výstava v pražské Malostranské besedě, jejíž poutač zde též vidíte. Konala se v prosinci roku 1999 a přetekla do roku kulatějšího. Knihu tam donesli Molínova manželka a Molínův syn, kteří ji sestavili a vydali vlastním nákladem a byla takovým až luxusním katalogem Salonu. V té době už vystavující autor dávno nežil, ale jeho příběh ožil v zahajovacím projevu a podrobně ve vzpomínce jeho manželky týkající se jak dramatických momentů před odsouzením, tak nucené odstávce od kreslení vtipů a samosebou i od právníčiny.

Sám důkaz o činnosti delikventa - obálka Dikobrazu ze 3. září roku 1950 s figurkami silně připomínajícími čelné představitele našeho státu - je dostatečně známý nejen z GAGu. Ale věty manželky o rodinném životě před vynětím z klatby a rehabilitací, která jeho kresbu vrátila na stránky Dikobrazu, stojí za pozornost. Až nyní, po více než dvou desetiletích, si teprve uvědomujeme, jak dobrý úmysl vydat knihu o manželovi a otci podle svého a za své, může být i problematický. Ví dnes vůbec někdo o této publikaci? Pokud neproběhla běžnou distribucí, mohla uniknout i potenciálním zájemcům, zvyklým vybírat si nakladatelskou produkci pravidelně z pultů či výloh knihkupectví. Přitom autentické vzpomínky Eriky Molínové jsou skvělým dokumentem pro badatele trufající si na umění a životní osudy umělců v letech padesátých.

My si tu však nedovolíme přetiskovat "bez dovolení" celé odstavce ze čtyřapůlstránkového textu a odkážeme zájemce na rejstříky knihoven, kde by se snad mohly "povinné" exempláře

vyskytovat. Všimneme si zde toho hlavního, totiž vtipů, černobílých v nebarevně tištěném svazku v pevných deskách s přebalem a na dobrém papíru.

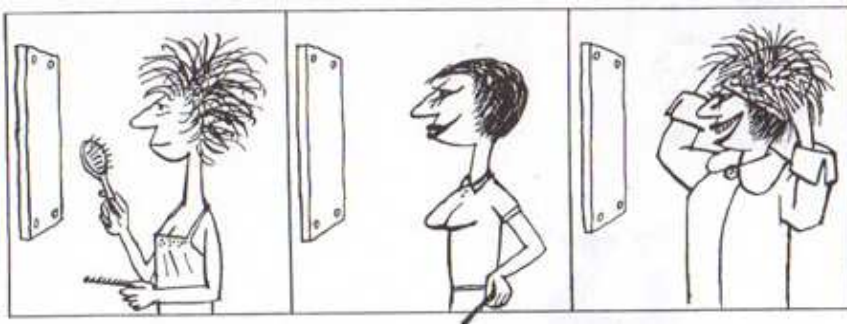
Milovníka kresleného humoru, tak jak ho známe, tedy amatéra, který se rád zasměje nad jakoukoliv knížkou od Renčina či Neprakty, kterou si otevře ve chvíli, kdy to jeho duše potřebuje, ovšem je třeba varovat. Taková knížka toto není. Zdá se, že to byl úmysl, postavit karikaturistu o něco výš na stupínek, nad běžné kreslíře ilustrovaných anekdot, jak jsme je sledovali. Někam k výtvarníkům, k nimž jistě, ač nikoliv umělecky vystudovaný, svým talentem patřil. A píli, kterou Molín věnoval svým domácím cvičením, zde editoři hodně zvýraznili. Mohou tak zmást toho, kdo čeká výběr nejlepších autorových vtipů z Dikobrazu - nic takového tu není. Spousty drobných kresbiček, studií především lidských postav, pohybů a gest, včetně tváří a oblečení či účesů svědčí velkému zájmu o tvorbu Saula Steinberga, jehož kresby je tu až nečekaně často možno poznat coby vzory či předlohy. Kunsthistorik zde ovšem nenajde žádnou časovou osu, takže vlastně nevíme, kdy se kresby, črty a skici rodily. Možná jen hádat, že vznikaly až po roce 1968.

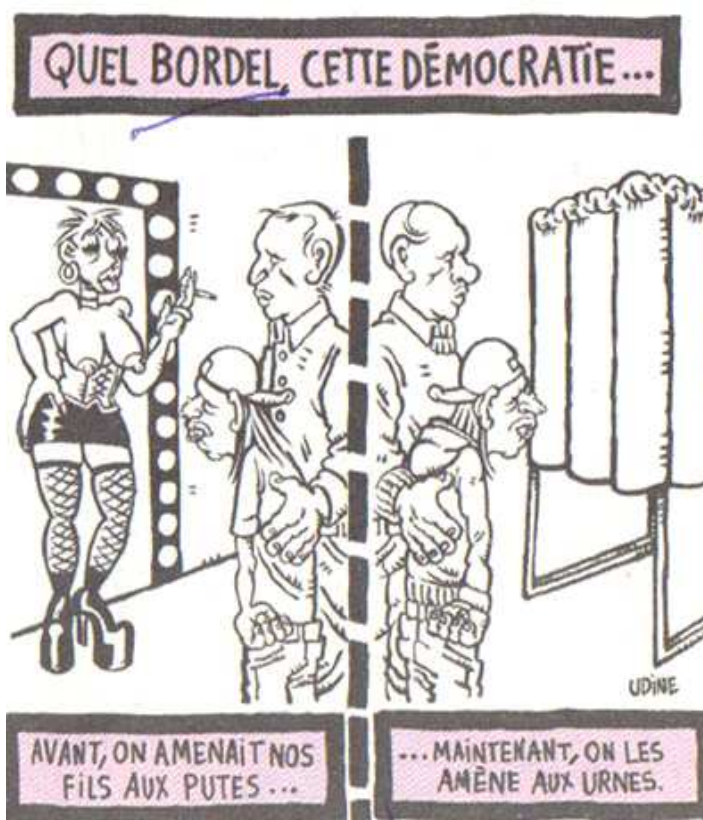

Naším úkolem zde však není studie tvorby Josefa Molína, ale upozornění na tuto knížku, která není zcela běžná, natož pak k mání. GAG je tu proto, aby se věnoval nikoliv velkému grafickému umění, ale výtvarnému humoru. Přátele kreslených vtipů tedy potěší naše ukázka čtyř obrázků, z nich jsme spravedlivě vybrali dva se slovy a dva beze slov. První kresba dává trochu vzpomenout na časy Trnu a jeho absurdního humoru. Dvě dolní kresby zase ukazují, že tvůrce nezanedbával ženy a to všeho druhu. A uměl je podat srozumitelně, klidně i bez slovního doprovodu.

A jelikož tu zbylo ještě místo, ani my zde nebudeme plývat slovy. Raději ještě kresba...

(-han-)

Charlie Hebdo č. 1560, červen 2022

Pařížský čtrnáctideník Charlie vyšel v pravou chvíli, kdy se o této zemi nejvíc mluvilo. Volby, které Macron vyhrál, pak volby, které Macron (jeho parta) nevyhrál a poté další a další volby, které přijdou... Ale podle karikaturistů časopisu nesměl vyhrát levičák Mélénchon. V ten moment ještě Francie předsedala Evropské unii a těšila se, jak předá trůn českému národu, který s tím už má jednu hodně veselou zkušenost.

V České republice by se s tímto tématem karikaturisté mohli parádně vydovářet (proč by se měl na svůj bruselský příspěvek těšit jen David Černý?) jenže - jak už jsme si párkrát postěžovali, není kde. A možná už není ani kdo. Podle toho, co jsme našli v domácích humoristických časopisech, mezinárodní a vůbec jakékoliv světové téma ty redakce nezajímá - a autory, kteří by to uměli, nemají po ruce. Nebo si snad dovedete představit, že by borci, kteří se po večerech soustřeďují na zpodobnění co nejohybnější tchyně, by svedli rozpoznatelné portréty Macrona a Fialy?

V této sféře se domácí zahleděnost Francouzů projevuje kladně. Každý karikaturista v zemi, která karikatuře po staletí určovala tvář, vám LaPenovou i dva výše zmíněné politiky vystřihne přesně; a to i když ho po flámu před ránem vytáhnete z postele. Dejte podobný úkol třeba střízlivému Kocmánkovi, a uvidíte, jak vtipný a přesný bude jeho portrét Středuly, Vystrčila či Jurečky.

Ve vydání Charlie Hebdo z 15. června (vyšel v den vydání e-GAGu číslo 2) se to mezi šedesátkou vtipů karikaturami politiků hemží, jen figurek socana Mélénchona tu najdete dobrý tucet. A že si autoři neberou servítky? To čekáme, ale stejně tak bychom čekali spoustu drsných fórů na Zemana s jeho Babišem. Řeknete: na to jsou tu už jen dva raníky. Ale jak víte, že se u nás kritika politiků neujme? Pokud je tomu tak, vyberáme z Paříže vtipy bez portrétů. Nahoře tatík zasněcuje synka: *Jaký bordel, tato demokracie*. A dole jsou ukrajinské matky rodící na objednávku cizím prům. A končí i s penězi jako obaly svých plodů.

Čekají na recyklaci...?

Tyto dva obrázky jsme rovněž vybrali tak, aby tématicky souzněly s našimi, nejen francouzskými problémy. O španělském tenistovi jménem *Nadal* ví v tenisem okouzleném Česku kde-kdo. Tedy i to, že na jednom ze čtyř superturnajů, co v součtu znamenají Grand Slam, se právě jemu daří - vysloveně víc než náramně. Na antukových dvorcích v pařížském centru Rollanda Garrose opět nastoupil po zranění - a opět vyhrál. Udělal tak radost kritikům anti-očkovacího a proruského Srba *Djokoviče*, jemuž zkazil plán stát se už teď nejúspěšnějším tenistou všech dob (na počet vítězství v grandslamových turnajích). Obrázek nepotřebuje překlad. Rok 2036 a Nadal o berlích na kurtu stačí...

Ani ten rámeček **dole** se netýká politiků, nicméně politiky ano. Té ozeleňující zdejší mozky v neprospěch Evropy (samozřejmě i Francie) a ve prospěch celých kontinentů, kteří se evropskému příspěvku (o pár % emisí z výfuků) vysmívají, neboť jejich komíny i vozidla chrlí a chrlit budou do ovzduší smrduté splodiny nadále a ještě bez evropské konkurence...

Mapka Francie jako pouťového autodromu mluví jasně a beze slov a nadpis **Poslední podfuk (bouda) před apokalypsou**, mluví výstižně až výhružně. Pěkně po **charlie**ovsku!

Díky německému karikaturistovi původem z Prahy 6 máme opět na stole Eulenspiegel. Jan Tomaschoff v něm má i svůj vtip, ale asi se neurazí, když tentokrát dáme vedle antifeministické obálky berlínského listu (s dlouhodobou historií pod správou DDR) přednost velkému barevnému dílu od **Dorte Landschulz** s popiskem „Při svém prvním setkání s Aliancí nevěděl Hilmar, kam by se měl koukat ...“ **Dole vlevo** je důkaz, že v SRN se udělují Karikaturenpreis - a obrázek nakreslil Mario Lars. Paní povídá: „Mohla bych se vyfotit s vaším dítětem, moje je tak hnusné...“ To srdíčko **vedle** ilustruje výše vyplněnou „závorku“. Před 50 lety v Eule vyšlo toto „Gratulační srdce“ **Haralda Kratschauera**, které nám dává možnost vzpomenout na stejné příšernosti našich v *Dikobrazu* oněch let...

DEREŠ FEDORA VICA

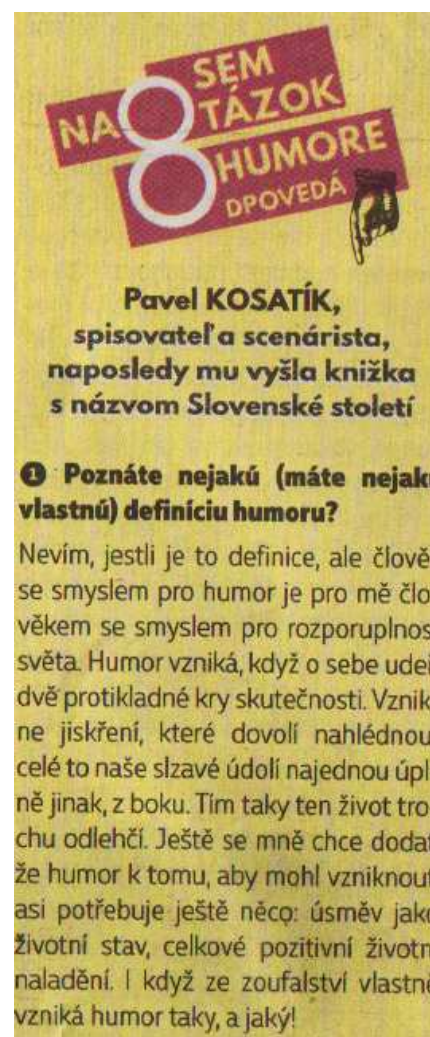
A potěšil i *Gagmena*, který se děsí myšlení žen, které si nechají zohavit svá těla nevkusným čmáracem. A ještě **Překvápko**. O názorech na humor povídal čtenářům významný český historik **Pavel Kosatík**. Hned na první otázku z tradičních osmi (**viz vpravo**) odpověděl dost zajímavě, že?

Vybrali jsme tři obrázky, které si to prostě zaslouží - jsou to buď zásadní anebo zlatá tradiční - anebo určitě oceněnihodná díla.

Shora: Vhrstimu nedělalo problém nás předběhnout. Když jsme oskenovali kresbu českého autora na prestižní obálce slovenského čtrnáctideníku *Bumerang*, bylo vlastně pozdě, už to ohlásil na svém webu.

Dereš, ikonický vtip **Fedora Vica** nemůže chybět. Má místo na zadní šestnácté stránce a bývá vždy aktuální.

A nemůže chybět vtip asi nejlepšího současného autora na Slovensku. Myslíme **Ľubomíra Juháse**, který konzervativní technikou (už skoro nikde nevidanou) zachycuje společnost a její proměny...

❶ Poznáte nějakú (máte nějakú vlastnú) definíciu humoru?

Nevím, jestli je to definice, ale člověk se smyslem pro humor je pro mě člověkem se smyslem pro rozporuplnost světa. Humor vzniká, když o sebe udeří dvě protikladné kry skutečnosti. Vznikne jiskření, které dovolí nahlédnout celé to naše slzavé údolí najednou úplně jinak, z boku. Tím taky ten život trochu odlehčí. Ještě se mně chce dodat, že humor k tomu, aby mohl vzniknout, asi potřebuje ještě něco: úsměv jako životní stav, celkové pozitivní životní naladění. I když ze zoufalství vlastně vzniká humor taky, a jaký!

Sorry (přes prázdniny nevyvychází)

Je červen 2022. Hrozné dusno. Schovat se je možné jen domů. A konečně prohrabat hromady tiskovin. A tady je objev - zrovna tak se někdy hrabal Fefík. Tady to máte:

30. narozeniny SORRY se blíží, tak budu chvíli vzpomínat a hrabat v krabici fotek...

Ze samotných začátků jsem žádnou dokumentaci nenašel.

První výročí SORRY jsme oslavili výstavou a večírkem v karlínské galerii MIMO, kde jsme se scházeli asi září 1992. (SORRY jako takové se ale zrodilo v kavárně RIVA na Karlínském náměstí.)

Chodili jsme tam pak až do povodní v roce 2002.

Jsem tázan, zda bude večírek k třicetinám... Ale kde ho slavit – a s kým?

Galerii vzala voda, galeristé Vovsovi už nejsou s námi.

Všichni z nás se vydali vlastními cestami, Marek Douša do Velkého Šenova, Urban byl už tehdy ve Smržovce, Boris Pralovský se odstěhoval do Svinař, Jirka Havlíček do Rumburka, Várka do Ořecha, Michal Hrdý přesídlil dokonce do nebička. A Karel Hohl je v Brně, to je jen o něco málo blíž. A Steska žije ve Zlíně.

Každý má své kamarády a žije svými úkoly a starostmi, vlastně se takového večírku děším, už dávno nejsou tyhle akce pro mne, přesněji pro můj organismus. A tak nerad pouštím Prahu 6!

Michal Hrdý,
Radek Rakus,
Vilas a Havlíček,
galerie MIMO,
asi 1992

1. narozeniny
SORRY, galerie
MIMO, březen
1993

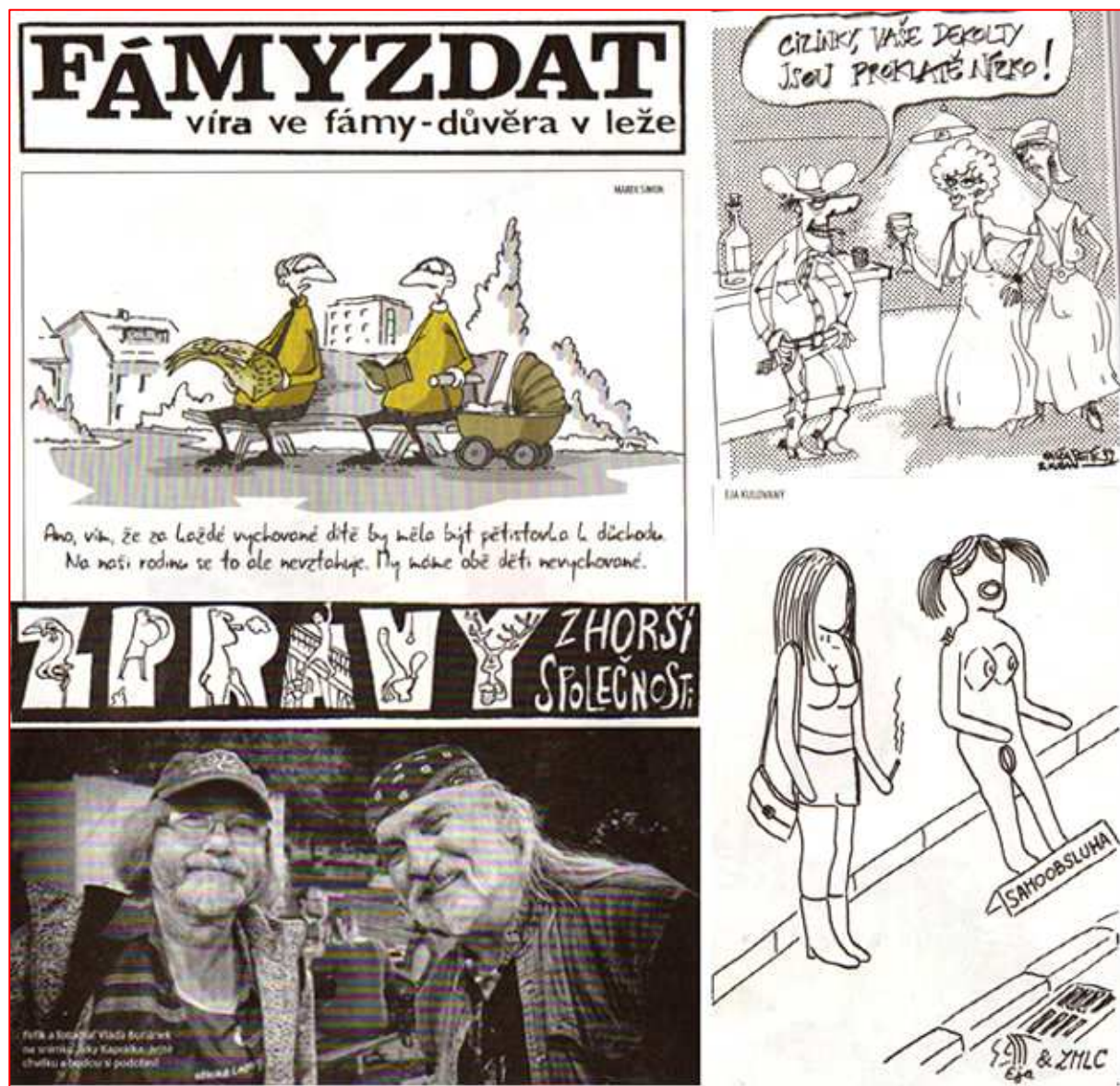
1. narozeniny
SORRY, galerie
MIMO, březen
1993: Douša,
Drábek, Rakus
a Pralovský

Vyzvedávání
Stěchovického
pokladu, 1993

Sorry, ale před prázdninami vyšlo dvojčíslo 7-8 (!)

Sorry se vypořádává s neplánovaným odchodem jednoho ze dvou šéfredaktorů zatím bez větších viditelných stop na vzhledu či obsahu. Poněkud chaotický sled a výběr vtipů je trvalým znakem časopisu, právě tak, jako podivné “nesorrácké” dvoustrany, které zesílily s jinak chvályhodnou vícestránkovostí. V tiráži se obejvily dvě nové osoby s dvěma novými funkcemi. Dva karikaturisti*) mají zřejmě spíš dohled nad výběrem či kvalitě vtipů, jejich tvorba je k tomu předurčuje - otázkou však je jejich podíl na redakční (novinářské) práci.

Náš výběr tentokrát nejde po “prďáckých fórech”, všímáme si nejdříve dvou základních rubrik. “Zprávy z horší společnosti” postupně ztrácí svůj esprit - zřejmě v souvislosti s obecným stárnutím této “společnosti” a tak se tu objevují různí dospělí až předospělí (viz foto), ti první s potomky, druzí spíš s delšími vousy či s vyšším věkem. Ubývají opilci i zranění.

“Fámyzdat”, ikonická dvoustrana, která tvořila základ původního smyslu a následné obliby časopisu, se v posledních číslech, pokud jde o kreslený vtip, spoléhá na formát a slušnou úroveň nápadů Marka Simona. Problém se zobákovitými hrdiny už autor nehodlá řešit, jsou určité originální a také poznávací značkou jeho vtipů. Na ukázce nahoře se však můžeme přesvědčit jak takové hlavy ztěžují vyznění vtipu. Ten chlápek vpravo s kočárkem je asi žena. Ale dá se vůbec použít ten zobák na zpodobnění ženské tváře, jejího (jiného) výrazu, jejího účesu? Právě žena jako postavička v tvorbě každého kreslíře má svou (často důležitou) roli. Zde je patrné, že tomu se Simon vyhýbá anebo se trvale vzdává.

Neúmýslně jsme k sobě přidali i dva vtipy z tohoto čísla. Vpravo nahoře od Setíka (plus někoho) a pod ním od Eja Kulovaného. A vida, ty ženy s nízko zavěšenými **de/kolty** jaksi ilustrují předešlé řádky. Ať už je kreslíř zručný, anebo ne, žena má v humorné kresbě “něco do sebe”.

*) Zástupci šéfredaktora **Fefíka** jsou **Setík** a **Koštýř**.

Když už jsme začali s komentováním tváře Sorry, můžeme zabočit třeba na speciální téma - tím jsou celostránkové vtipy - pochopitelně ty na výšku. Na rozdíl od těch na šířku se vejde na jednu stránku jeden. Od této pronikavé myšlenky teď ustupme a všimněme si, které kresby jsme sem vybrali. Například barevné od Pavla Rychtaříka, který se - podobně jako Jan Farkas - rozhodl nelenit a makat

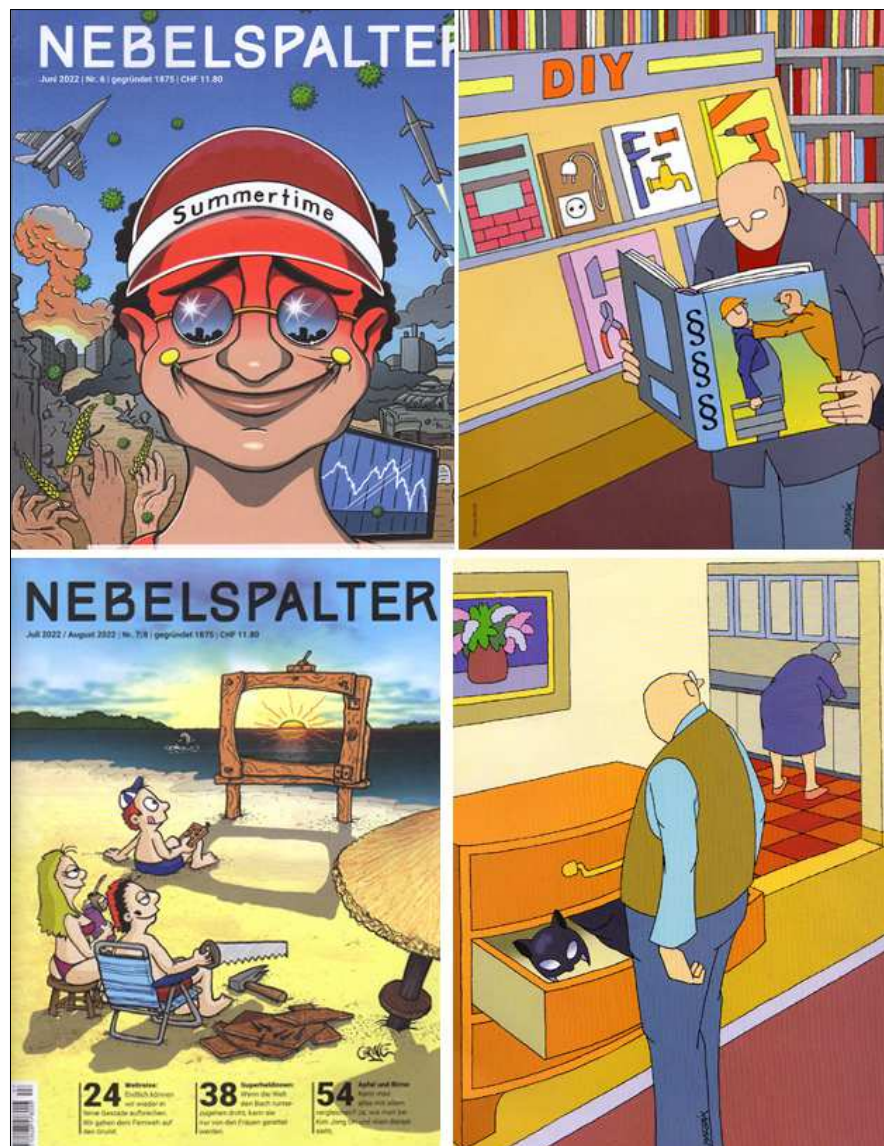
na své výtvarnosti. Oba vtipy vlevo nejsou zrovna supervtipné, ale upoutají svým rázem. Pardon - ten typický český Honza už bez mošničky či uzlíku s buchtama, stojí za pozornost. A teď pozor: uhodnete, který jediný z těchto čtyř obrázků pro sebe nemá v Sorry č. 7-8 celou stránku? Překvapivě to je ten vpravo nahoře od **Farkase**. Ano - je to ten, který by si celou stranu pro svou propracovanou detailnost zasloužil, zatímco oba **Rychtaříkovy** vtipy by vůbec nezapadly, kdyby byly na pouhé čtvrtině stránky.

Ten jeho houser se nás neptá, kam se poděla jeho husička, ale kam dal grafik respektive “editor” oči, že kresby neprohodil. **Jiří Košťár** se neurazí, že jsme ho opomenuli. Naopak, slouží nám za příklad, jak některé vtipy potřebují nikoliv zahraničního, ale českého diváka. Navíc takového, kdo se zajímá o dění ve své zemi - prostě diváka “v obraze”. Je září, ale vtip vyšel v červenci a to byla doba, kdy se něco zlého odehrálo právě ve STANu.

Dvě kresby Radka Stesky (víte, že je ze Zlína jako jistý Rád? - určitě se s ním za ta léta musel potkat!) sem zapadly proto, že toto Sorry vyšlo do léta a k létu patří zahrádka. Ale jsme tu dnes s poznámkami, tak si zde aspoň nastiň-

me problém, který se již kdysi dávno teoreticky řešil. Oč jde? Zda mezi vtipy beze slov patří i ty, kde nikdo nic neříká, ale autor použije pro vysvětlení nějaký nápis, ceduli, název, značku... Třeba jako ten Kulovaný co nakreslil šlapku s cedulí Samoobsluha. V době, kdy se ještě pro lepší orientaci čtenářů nad vtipy umísťovaly nadpisy “BEZE SLOV”, někdo spočítal, že v každém druhém takto označeném vtipu nějaká slova byla... Ale to už jsme dál, než jsme zamýšleli, o tom tedy jindy. Zde už se Sorry končíme a na řadě je zahraniční měsíčník (též se svým před-, resp. přímo prázdninovým dvojčíslem).

Nebelspalter č. 6 a č. 7/8

Začínáme jako minule. Tedy u obálek obou posledních čísel (jsou **vlevo** a jejich autory jsou Ivo Götschi a Corne). A vedle u kreseb **Miroslava Bartáka**, které mají svou pozici v Nebelspalteru na straně 4. Na straně 3 totiž Bartáka předchází úvodní slovo šéfredaktora **Ralph Weibela** a na protější straně se nachází celostránkový *Inhalt* (obsah). Bartákova kresba proto musí být vždy na redakční objednávku - tedy na jedno z témat, s kterým je pak v obsahu na straně 5 pevně spojena. Takže v čísle 5 jde o “Handwerk”, tedy o nářadí, kterému jsou věnovány jak články, tak vtipy na stranách 24 až 33 (následuje deset stránek pro spoustu vtipů na téma “Kunst” (umění).

Zde ale pokračujeme čtyřmi **ZAKy** - **nahoře dva** z červnového Nebelspalteru Nr. 6.

Vlevo: "Kde je děda!?" - "On ještě není naočkovaný, proto jsem ho zasypal, abych ho chránil před zlým virem"

a vedle:

"Konečně jedno umělecké dílo, co tě oslovuje"

a na zdi: **JSTE V PRDELI.**

Kdo zná ZAKa už déle a zvykl si na jeho styl, ví, že by se jeho nápady hodily do Sorry.

Dole:

dva z prázdninového Nebelspalteru č. 7/8

"NACHÁZÍTE SE ZDE!

V PR... SVĚTA"

říká cedule turistovi. A vedle:

"Nemáš náhodou ten svůj smartphon zakázanej?"

Ale my jsme po nich sáhli proto, že jsou zajímavé tím, že na obou jde jednak o písčnou pláž, jednak o identické sprosté slovo.

Nu a ještě **tři menší obrázky**, tedy vlastně obrazy (**viz zcela uprostřed**). Ty jsme vybrali z uvedených kupy více než dvou desítek kreslené legrace na téma **Kunst** v červnovém Nebelspalteru číslo 6.

Ještě jednou **Charlie Hebdo** (vydání z 20. 7. 2022):

Díky Janu Tomaschoffovi a jeho učením francouzštině jsme do GAGu obdrželi další vydání pařížského tvrdého časopisu. Oni si tam nedají pokoj ani o "kanikulách". Tak aspoň pár kreseb, které jsme vybrali tak, abyste prázdniny (po rusku) či vedra (po francouzsku) přežili. Že se dá šetřit energiemi aspoň přes noc, jak je fajn mít svobodnou volbu rodit po svém, anebo jak se pomilovat v tom horku... Číslo stojí 3 eura a autory jsme jako obvykle neidentifikovali.

Koncem měsíce, jak je jeho zvykem, dorazil **BUMerang č. 7** a tím nás v červenci zaskočil. Copak Vicové nevědí, že humor se během prázdnin slučuje do červencosrpnového dvojčísla 7/8? Ale tak jsme si aspoň místo vybírání vtipů mohli ověřit náš pocit, že vtipů od slovenských karikaturistů je v časopise méně než od ostatních. Není! V sedmičce je celkem 28 vtipů ze země vydavatele, zatímco vtipů od Čechů jich pochází osm a za dalších států (nevíc od Poláků) jich je tucet. Takže výsledné **skóre Domáci - Hosté je v 7. kole 28:20...**

Čtyři ukázky najdete **na příští stránce**. (A tady máme zatím aspoň příležitost zanádat si na meteorology s jejich příšerným novotvarem o *pocitové teplotě*. Proboha, strčte si své pavědecké odhady do kapsy - my od meteorologů chceme vědět jak bude, kolik stupňů! Jestli bude Míková pocitově mrznout a Zárybnické bude pocitově vedro, proč nás tím obtěžují? Už to vypadá jako další naschvál po zrušení starého dobrého náledí a nahrazení jejich "ledovkou". Stejně tomu je s jejich "nad ránem"; dodnes nevím, zda je to před ránem nebo po ránu. Pod ránem by pak muselo být před polednem! Jeden by z těch jejich novotvarů dostal hnačku. Anebo litačku? Člověk by se měl o svou češtinu umět *popasovat*, ne?)

Jako ilustraci rčení, že stará míza nerezaví (vy jste to někdy slyšeli? Já tedy ne!) jsme vybrali z červencového Bumerangu obrázky čtyř autorů, o jejichž stáří není pochyb. I pokud by Jiránek ještě žil, jejich věkový průměr by přesáhl osmdesát! Konečně obrázky z let 1968 a 1971 to potvrzují. (Gag)

A teď ještě Trnky Brnky!

Zatímco Sorry udělalo letní dvojčíslo a Tapír se jako správný dvouměsíčník odmlčel, Trnkači brnkají na struny nevkusy vytrvale - jak v červenci, tak v srpenci.

Probírat se tou horou výtvarného odpadu je pro zdraví čtenářova žaludku když ne nevhodné, tak až otravné. Takže řešením, které zde nabízíme nebude zabírat tolik místa, ale zůstane dostatečně vypovídající. Tento tucet hlaviček postaviček z "vtipů" publikovaných v TB číslo 7 a TB číslo 8 snad postačí:

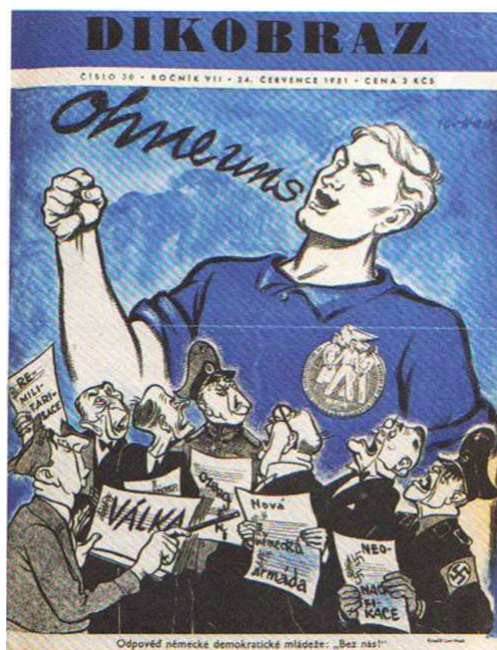

Co dokáží vymyslet současní grafikomani, aby jejich vtip odpovídal pokleslému vkusu redaktorů, je až zarážející. Člověk chtě nechtě musí vzpomenout na dávného výtvarného redaktora, který takové hrůzy nevypouštěl na stránky Dikobrazu a někteří pamětníci dokonce tvrdí, že jim Dušan Motyčka pomáhal vyřešit problémy s kresbou, aby nebyli trapní pro čtenáře. To v TB nedělají a naopak je zřejmé, že čím nepříjemnější je ksichtík figurky, tím větší úspěch může mít. Vždyť ti nejnemožnější autoři s až nesrozumitelnými *jakobyvtipy* mají k dispozici (zřejmě stále) celé stránky a dvoustrany. Třeba jakýsi Štefan Bíž, který si na honorářích z TB musí přijít na slušné peníze. Tolik tedy kresby - o úrovni většiny popisků pod obrázky ani nemluvě.

Tematicky se stále dobře uplatňují vtipy o tchyních, jenže naštěstí jen v textech - na obrázcích tchyně nebývají (je to až s podivem!) zpodobněny. Docela stojí zato si dnešní tváře porovnat s tvářemi figurek někdejších autorů Dikobrazu, jak jsme je nedávno v GAGu vzpomněli na přehledných tablech v rubrice "Parodie".

Pokud nyní popleteme jména autorů výše uvedených hlaviček nasbíraných v posledních měsících v Trnkách Brnkách, snad nám to jejich autoři prominou. Nebylo lehké se v těch zrudčičkách orientovat. Snad aspoň oceníte snahu, že jsme se pokoušeli o co největší zastoupení ženských hrdinek a dokonce jedna z hlaviček je od jediné ženy čelící zde odvážně převaze mužské jedenáctky.

Jména? Zleva doprava shora dolů: **Petr Hrach, Emanuel Krob, Štefan Bíž, Pavel Švec, Láďa Hulínský, Petr Chytil, Ivan Křemeček, Jana Mikulenkova,** a ještě čtyři... Pokud to svedete, zkuste si ty zbylé obličeje přiřadit ke jménům autorů sami...

Reinkarnace satirické zbraně soudruhů je stále živé téma. Ani vzpomínky pamětníků ty venkovské autory, pro něž byl **Dikobraz** zářným příkladem, jak má vypadat humoristický časopis, nedovedou od návratu titulu na českou časopiseckou scénu odradit. Fakta jsou fakta, ale víra je víra. Přitom dnešní doba - oproti té, co si zde připomínáme - je pro takové tištěné periodikum mnohem nepříznivější. Komunální jemná satira (tedy nikoliv ostrá politická, kterou dnes nacházíme ve všech novinách i časopisech) v současnosti nikoho nezaujme. Aktuální *causy* na zpravodajských webech předbíhají i raníky. Kdo by čekal na týdeník natož na měsíčník? Mezitím sebelepší vtip ztratí souvislost a tím i účinnost. Horší úroveň kreslířů a pokleslý druh humoru, který dnes prezentuje *Tapír*, nezájem české mládeže o tištěné časopisy jako takové a nula na kontě objevů nových karikaturistů - to v souhrnu napovídá, že **Dikobraz** zůstal pramenem pro historiky plus mi-

lým vzpomínkovým albem pro důchodce. Zaděláno bylo už když psal následující text.

Reflex v půli 90. let mapoval špatný stav humoristických časopisů:

Vít Špaňhel (43), prezident Studia dobré nálady a majitel **Dikobrazu**, mě ve své pracovně vítá slovy: „Když jsme v roce devadesát navázali kontrakt se Springerem a **Dikobraz** měl půlmiliónový náklad, tvrdili Němci, že do tří let takový náklad hodně klesne. U nás nevychází žádný humoristický list, říkali, a vaši lidi budou mít brzy taky jiné starosti. Ukázalo se, že měli pravdu.“

Dikobraz, dlouho synonymum humoru v zemi, patřil do rodiny vydavatelství Rudého práva; v dobách glasnosti, jak si pamatujeme, se docela dal číst. Po „listopadovém třesku“ se s ním začaly dít věci. Jejich popis by vydal na samostatný a dost dlouhý článek. Stručně: Nejdrivej jej Vít Špaňhel a Oldřich Dudek vymanili z rudoprávního držení a pozměnili mu titul na – Nový **Dikobraz**. Posléze došlo k odchodu první ligy kreslířů v čele s Vyčítalem, Urbanem, Hrdým, Klosem, Hradeckým, Skoupým, Novákem a dalšími, kteří založili konkurenční časopis **Podvobraz**. Motivy byly osobní, politické i podnikatelské.

Do **Dikobrazu**, mezitím zbaveného přívlastku „Nový“, z někdejších autorů kreslila a kreslí jen hrstka – Kantorek, Lochman, Žáček, Slejška, Schinko. V prosinci 1993 změnil časopis svou tvář: přešel na novinový formát. Chtěl se odlišit od **Podvobrazu**, ale zejména se vyráběl levněji. Náklad však klesal dál a nezvedl se, ani když **Podvobraz** po roce existence zkrachoval.

Před dvěma lety (tehdy ještě jako týdeník) se **Dikobraz** držel na sedmdesáti tisících, dnes (od června 1995 měsíčník) je náklad o více než polovinu nižší. Pouze tříčlennou redakci vede Pavel Kácha (48): „Problémy? Například distribuce, pénesku nezajímají malé náklady ... Chceme být rodinným časopisem, ale víme, že čtenář chce i černý a erotický humor. Určit hranice není jednoduché. Co ale jednoznačně odmítáme, jsou vtipy proti lidskosti.“

Dikobraz netají problémy s opožděným proplácením honorářů. To má za následek odliv některých autorů. Současně tím vzniká šance pro jiné, byť začínající kreslíře. Vít Špaňhel doplácí na **Dikobraz** v rámci firmy z jiných vydavatelských aktivit a přeje si zvednout náklad minimálně na šedesát tisíc výtisků: „Kdybych měl alespoň trochu jistotu, že nám k tomu pomůže takzvaná první liga kreslířů, zapomenu, jak na nás útočili, a pozvu je ke spolupráci. Ale tu sílu v nich nevidím. Zatím vím jen jedno: chce to čas!“

Do **Dikobrazu** (34 stran, cena 15,90 Kč) se vejde kolem šedesáti kreseb, k výběru jich je kolem tří set (asi od dvaceti autorů).

Pavel Kovář o konci **Dikobrazu** (Reflex č. 45/95) - přetisk z GAGu ročník 2004

Autor, o němž jsme ještě před půl rokem nevěděli. A dnes má své dílo na obálce GAGu. Divné? Spíš jen nenormální. Lépe řečeno nevšední, neběžné, neobyčejné. Jde ale svým způsobem i o dílo neobyčejné. Myslíme tím celé dílo, které teď máme před sebou. Mohli jsme ze čtyř desítek prazvláštních obrázků vybrat i jiné, kandidátů bylo dost. Většinou se vztahovaly k aktuálním světovým událostem, hlavně pak k ruské agresi na Ukrajině.

Ovšem tematika byla až tím druhým, co nás zaujalo. Hlavní byl styl, způsob, pohled autora, který se samozřejmě vymyká běžnému vnímání kreslených vtipů a až po nahlédnutí do jediného textu, který máme o autorovi k dispozici, jsme našli správný termín. Je designer, dílo je design, takže je to tvorba designéra, chceme-li zůstat v Česku. To ale autor nesplňuje. Přestože jeho "služební" adresa je z okolí Prahy - *Miro Pistek design* sídlí v Pyšelích - jeho příběh probíhal i jinde.

Miro Pištěk o svém životě a tvorbě poskytl 30. ledna obsažný rozhovor Lidovým novinám (a zmenšený k nepoznání ho vidíte hned tady nalevo).

Co jsme se tedy z rozhovoru dozvěděli? Jde jen o stručné pátrání po faktech - pokud jde o umělcovy názory, doporučujeme vyhledat uvedený (a jak vidíte tak pěkně dlouhý) rozhovor s redaktorkou LN podivného jména Marie Niček.

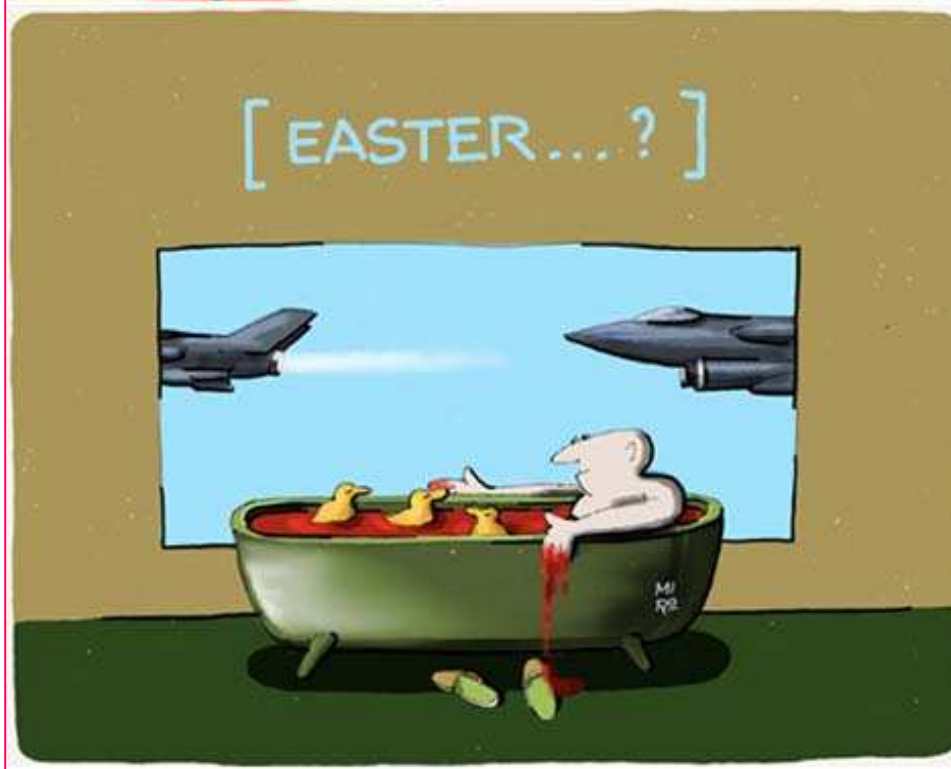
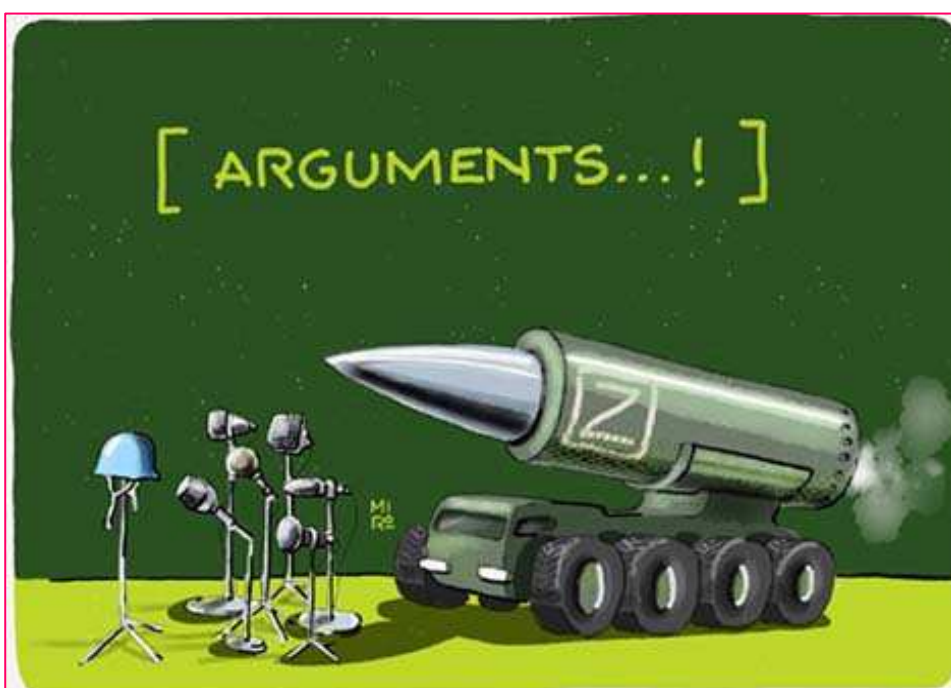
Miro není právě nejmladší, už mu bylo 67 let. Pochází z Košťan na Teplicku. Vystudoval výtvarnou školu Václava Hollara v Praze už jako vyučený kovorytec...

V roce 1980 s rodinou emigroval do Německa, kde se posléze stal šefdesignérem německé firmy Sigikid vyrábějící hračky. V bavorském Bayreuthu založil vlastní designové studio *Miro Pistek Design*, s krédem "Design pro nejlepší". Ale už přes rok žije v původní vlasti.

Jako dítě se se svou mámou, po babičce byla i ona mistrovou v textilce, dostal k spoustě textilních materiálů - a děda z otcovy strany byl zase brusičem skla. Látky a sklo - a byl tu designer... Rád vytrvale kreslil a stále něco vymýšlel. Postupně se ukázalo, že hlavně chce pořád reagovat. Na něco. A to mu zůstalo, stejně jako ta záliba kreslit.

Začal si všímat kresby Lady, kreslíře spojeného s okolím nového bydliště a tak se nabízí otázka k humoru. Jde dělat ze všeho? To si Pištěk nemyslí: "Jsou témata, o kterých se nežertuje."

"Nikomu se neposmívám, nedělám si legraci z nemocí."

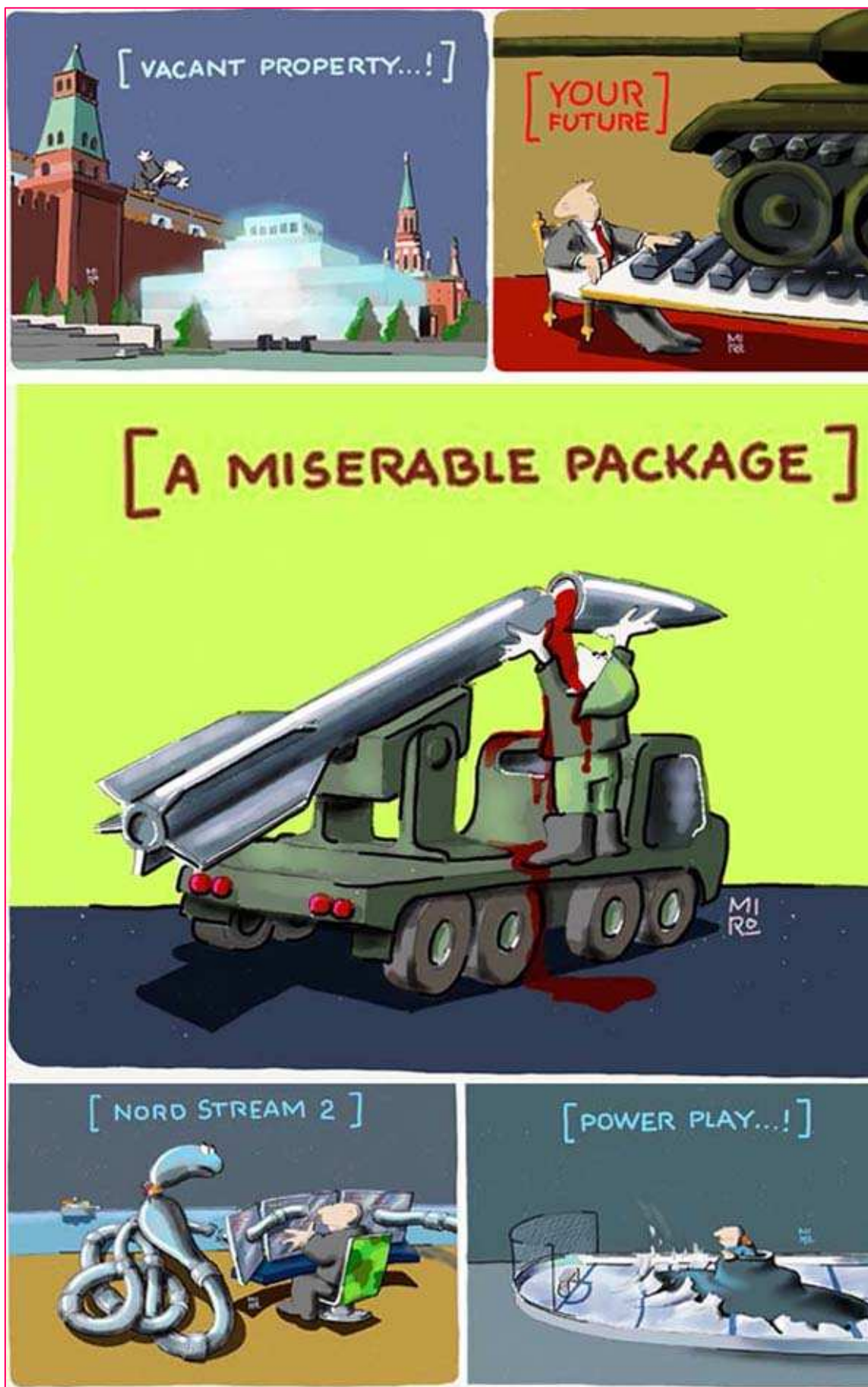
Co určitě každého zajímá, je názor Čecha žijícího čtyřicet let v Německu: Mají Němci smysl pro humor?" Němci se umějí srdečně smát a bavit. Problém je v jazyku."

"V Německu humor skvěle funguje v řeči," říká Pištěk. "Bavoráci jsou takoví němečtí Moravané. Jsou žoviální, lidštlí..."

Pištěk se ženou Kristinou mají dceru Kiki, která s německým mužem objevila Prahu. A byla nadšená. Takže žijí s dětmi v Česku. Nakonec se babička s dědečkem ocitli také v zemi, kterou kdysi i s dcerou opustili.

O rozdílech života i práce tam a tady se z rozhovoru dozvíte více, ale o Mirově vztahu ke karikatuře a německým anebo českým autorům cartoons už ne. Budeme muset ještě něco vypátrat...

Vedle vidíte aktuální (z počátku léta) obrazy. Jsou drsné - stejně jako doba...

Při výtvarné bídě, kterou sledujeme u dnešních autorů humoru, je to osvěžení... **Konec.**

Lucie Seifertová - v předlouhé řadě kreslířů obveselujících už deset let každé číslo našeho periodika - není jedinou ženou. Ale je autorkou jedinečnou. Tím co dělá i jak to dělá. Tak nějak si znalec z oboru „výtvarný humor v periodickém tisku“ představuje moderní využití humorné kresby v českém prostředí, v němž se klasická karikatura včetně aktuálních kreslených vtipů v novinách povážlivě vytrácí. A to s tendencí zmizet zcela..

Lucie Seifertová ukazuje cestu nejen dalším autorům, ale hlavně redakcím. Postup, který je pro všechny přínosem. Hlavně pak pro čtenáře. Jsme svědky mechanického, ne-li přímo bezduchého ilustrování i rozměrnějších článků fotografiemi vybranými obrazovým redaktorem z nekonečné nabídky dvou tří agentur, které práci redakci ulehčují a zřejmě také dost zlevňují.

Je to až trapné vidět, jak pečlivě naranžované modely - tedy hlavně modelky - prvoplánově „sedí“ k danému textu, ale naprosto nesouhlasí s jeho duchem, natož pak s případnou ironií nebo humorem. Kde se humoru nedostává, tam ho, na rozdíl od inteligentního karikaturisty, dodat nedokáží.

Naopak; jde často o pečlivě zaostřené a dokonale nasvícené snímky či grafické kousky, které většinovému čtenáři připomínají reklamy, a tím ho od sebelepšího textu spíš odpudí.

Kde se dnešní kreslířka Mediožurnálu vzala? Seifertová patří k těm autorům, kterým je smysl pro humor vrozený a dokáží najít veselé řešení, zvané nadsázka, vlastně kdekoliv.

Přitom do dnešního svobodného světa médií vpadla jako čerstvě dospělá. Její první setkání s kreslenými vtipy musela být dost intenzivní, takže od prvního tahu tužkou bylo jasné, že má talent výtvarný a bude se snažit ho rozvíjet. Její jméno se objevovalo v Dikobrazu a především v nekonvenčním satirickém časopisu Sorry, kde si dodnes pamatujeme její černé kresby podepsané Vrána.

A dnes zase patří ke kmenovým ilustrátorům větších materiálů ve čtvrté příloze deníku MFDnes - magazínu DNES+TV. Kdo si ho třeba pořídil den před minulým Silvestrem, našel tam už několikrát přehled událostí končícího roku, kterému vstřelily správný náboj právě její vtipné iniciály měsíců od L-edna do P-rosince.

Podobných několikastránkových textů, které by zazdily nahrané fotografie, už má Seifertová na svém kontě věru dost. Ilustruje zde sice teprve od roku 2017, ale těch článků bylo už (v tuto chvíli) na sedmdesát! Když si vezmete do ruky kalkulačku anebo uchopíte mozek do hrsti, zjistíte, že na její barevné obrázky narazí divák přibližně každý čtvrtý pátek - pardon: o každém pátém čtvrtku.

Jenže tímto naším pohledem Luci Seifertovou (nar. 1969 v Poděbradech) ochuzujeme o to hlavní, proč si její jméno pamatuje většina lidí: je autorkou slavného lepolera *Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí*, které udělalo díru do světa už v roce 2003. A to nejen svou devítimetrovou délkou; také sedmdesátimetrovou zvětšeninou lepolera vhodnou pro výstavy - od Prahy až po turné anglické verze po USA. Zaujalo vtipem, dokonale podanou informací určenou dětskému publiku. Tady se totiž ukázalo hned zkraye, že absolventka pražské střední (Hollar) i vysoké výtvarné školy (AVU) má i jiné schopnosti - je právem považována za spisovatelku, už s významnými cenami včetně uzná-

vané Magnesia Litera za knihu pro děti. Vše začalo prostorovým leporelem Tajemná Praha v roce 1999 a dnes už je vydaných děl přes dvacet.

O tom všem se dozvíte (a lépe zorientujete) ve Wikipedii, včetně seznamu knih které napsala, namalovala a posléze též vydává s manželem-manažérem Petrem Prchalem (původně zpěvákem zvaným Pancho) ve vlastním nakladatelství. Navíc je matkou dvou synů (mají dnes už 14 a 10 let), kteří se budou jednou těšit z toho, kolik vrstevníků shlédlo veledílo jejich rodičů: animovaný seriálek *Dějiny udatného českého národa* o 111 třiminutových dílech, vysílaný od roku 2009. Pro ČT ho natočil Pavel Koutský a z ocenění uvádíme aspoň jedno - zvané Trilobit.

Utečme však od fakt a na závěr skočme doprostřed jednoho z rozhovorů, který poskytl českému publiku o výpravě s veleknihou do Ameriky:

“Američanka ze světové Společnosti pohyblivých knih nakonec přijela do Prahy, aby mi řekla, že ta knížka má duši: na rozdíl od technicky dokonalých leporel amerických autorů se skvělými efekty. Zpočátku jsme v Čechách stále čelili poznámkám, že jsme megalomani – že máme příliš velkou knihu, obrovitánskou výstavu. A při vernisáži ve Washingtonu za námi přišla Meda Mládková s tím, že výstava je moc malá. (...) Největší leporelo na světě? V Guinnessově knize rekordů podobnou kategorii neměli, takže máme velké šance. Pochybují, že někdo byl tak blízko nápadu udělat devítimetrovou knihu a pak ji ještě osmkrát zvětšit.”

Ano, nápady. To je to hlavní co potřebuje mít kreslíř, který chce uspět v oblasti výtvarného humoru. Ať už v podobě knižní či výstavní anebo jako úspěšná novinová ilustrace. Lucie Seifertová je má. Možná by také patřily do Knihy rekordů - pokud ovšem kategorie Nápady ty Guinnessovce konečně napadne!

Ivan Hanousek

Snímek: **Markéta Baňková**

Na rozdíl od *Mediažurnálu*, kde se mohl objevit jen jeden barevný obrázek (druhému na obálce zabránila válka na Ukrajině, k níž se nehodí sebelepší vtipy) my máme nyní tady, na stránkách GAGu, možnost vám aspoň dva “přihodit”.

Místo šesti ilustrací v MŽ č. 2/2022 zde vidíte dvě z kreseb **Lucie Seifertové** tak, jak je před časem viděli čtenáři čtvrtetní přílohy MF v DNESmagazínu.

Virtuální oslavy už skončily a tak se v dnešním e-GAGu loučíme posledními várkami pro archivní úložnu. První je z **FECO NEWSu**, kde se sám zakladatel a "generál" Federace Cartoonistických Organizací postaral o velké překvapení, když G-menovi věnoval málem tři stránky a také vzpomínky - počínaje naším prvním osobním setkáním v pořadě slavného píseckého mezinárodního bienále cartoons, vzkříšeného tamní radnicí po čtvrt století trvající absenci zásluhou nápadu České unie karikaturistů...

Další článek, který vidíte níže, už úplným překvapením nebyl, protože redaktor Mediažurnálu požádal Hanouseka o jednu jeho fotku z žurnalistického prostředí, takže už mohl jen hádat, kdo asi tak k ní sepíše pár řádek. Ukázalo se, že šlo o přítele Jardu Veise kterého má Hanousek už dlouho vytipovaného jako řečníka nad svou rakví. "A začíná to naším seznámením, k němuž došlo už před neuvěřitelnými 58 lety," říká G-men.

Nevím na den přesně, kdy jsem Ivana Hanouska potkal poprvé; jen že to bylo na podzim roku 1963 v posluchárně Institutu osvěty a novinářství, kde jsme právě oba nastupovali do prvního ročníku. Ale rozhodně si pamatuju, že se zubil, rychlými očima sledoval všechno kolem sebe, působil trochu rozpačitě, trochu sarkasticky, tak jako umí vypadat celý život. Byl o pár let starší než my ostatní, vyloučený gymnazista, vyučený typograf, měl za sebou zkušenost vojny a okamžitě bylo jasné, že se s ním člověk nudit nebude. Recesista na první pohled se tenkrát říkalo lidem jako on.

Ne že by vtipy vyprávěl, on je prožíval. Už jako gymnazista se proslavil falešnou cedulí na dveřích střešovické prodejny ovoce a zeleniny, že odpoledne budou v prodeji jablka, čímž vytvořil stohlavou frontu kroutící se ulicí. Jen se štěstím vyvázl toliko s první trojkou z mravů, aby ho nakonec ze školy stejně vyloučili.

Nějak jsme si padli do oka. Chodil jsem s ním rád do svérázné hospody Pod Petřínem, která mu zároveň sloužila jako redakce měsíčníku „Daily Pívo“, originálního samizdatu, kterým si vysloužil dotěrný zájem Státní bezpečnosti.

Pak jsme dokonce začali spolu psát, nejdřív seriál reportáží ze studentských hospod pro týdeník Student, potom dokonce kapitulu do knihy o slavných českých sportovcích. A vždycky v tom byl minimálně stejný podíl srandy jako práce, jinak to s Ivanem nešlo. Taky spousta úletů, životních kotrmelců, recesí, praktických vtipů a provokací. A přitom všem Ivan dokázal být systematick a někdy až „otravný“ detailista a pedant *). Kdyby takový nebyl, nikdy by se nestal prvním a dosud nejdůležitějším českým teoretikem kresleného humoru, jeho kronikářem, encyklopedistou, pořadatelem výstav, hledačem nových jmen, dobrým přítelem všech hvězdných českých „cartoonistů“. Legendární byla jeho editorská práce ve sportovním týdeníku Stadion, kde vybíral a tiskl ty nejlepší autory, kteří později kresleným humorem dobývali svět.

Když se pak českému kreslenému humoru přestalo komerčně dařit a začal ze stránek novin a časopisů mizet, ukázalo se, že Ivan je taky pořádný buldog, zatraceně věrný tomu, komu věří a čemu věří. Dvacet let tvoří, vydává a rozesílá mailem magazín GAG, vlastně to nejlepší, co z českého světa kresleného humoru dnes máme.

Ne každý se může ohlídnout za tím, co dokázal, a říct si, třeba jen pro sebe, že se to povedlo. Ivan Hanousek může, a říkat to o něm nahlas můžeme zas my. • **Jaroslav Veis**

Na snímku: Ivan Hanousek v redakci Stadionu. Uteklo "pár" let a ten, který čtenářům Mediažurnálu pravidelně představuje autory kresleného humoru, slaví letos osmdesátiny

*) Pedantem a detailistou zůstal a tak dodává: "Ta jablka prodávali u Anděla, to *Daily pívo* byl čtrnáctideník, ze smíchovské jedenáctiletky mě **nevyloučili** - neudělal jsem reparát z ruštiny a odešel opakovat 10. třídu na jinou školu; hospoda byla pod Petřínem, ale jmenovala se "**Pod lanovkou**", s Jardou jsme se prvně viděli a na dlouho skmarádili na ION UK v Říjnu, ale o rok později; Důkaz: na vnitřní straně vrat od stodoly na chalupě jsem tuhle zahlédl diplom na rozloučenou od velení VÚ 5047 udělený za službu vlasti, ze září 1964."

IVAN HANOUSEK

It all started in 1985 when I met Hans Mulder (who was married with a Czech-Slovakian lady). He brought me in contact with numerous cartoonists in Eastern Europe. So I received many names and addresses of potential participants for the Dutch Cartoonfestivals which I started. Among the most important names: Ivan Hanousek!

I received from **Jan Žabka** this interview and because Ivan is at the moment in a bad condition I want to reproduce this interview for you all.

Ivan Hanousek, the editor of e-GAG weekly of the Czech Cartoonists' Union, member of presidium and secretary of the Biennale Pisek, jury member of many national and international cartoon competitions, and author of several books of course as a journalist, has been awarded the annual Honorary Eryk Lipiński Award 2010 by SPAK for outstanding contributions to long-term popularization and promotion of Polish art of caricature in the Czech Republic and abroad. Hanousek is the first foreign bearer of the title!

Ivan Hanousek, Chronicler of Czech Cartoon Humor: Cartoon Jokes in Newspapers Killed the Nineties and the Internet Although he had the opportunity to escape abroad from totalitarianism, he decided to return to Czechoslovakia and devote himself to journalism. He also covered Jan Palach's funeral in a journalistic manner. Ivan Hanousek, however, devoted his media activities primarily to humour. Thousands of cartoons passed through his hands and he watched with his own eyes the rise and fall of this genre in the Czech Republic.

Hanousek is a pioneer of cartoon humour in the Czech Republic. He published over a thousand articles about him, published a number of anthologies of cartoon jokes, organized the first domestic competition of cartoon humour and in the nineties founded the Czech Union of Cartoonists. For twenty years, he has also been publishing the e-GAG magazine, which he considers to be a chronicle of Czech and world caricature.

Now he is celebrating his **80th birthday**, and humour helps him cope with an incurable disease. Although he cannot speak due to health reasons, he is willing to discuss his humorous hobby at least via e-mail.

"Although the disease has taken away my voice, my brain serves me and so far so far even fingers on the keyboard. In addition, my wife helps me with an extraordinary sense of fun," she writes in an **interview for HlídacíPes.org**

Upstream of emigration You have dedicated a quarter of your life so far to your e-GAG magazine, a monthly magazine, today a quarterly magazine of authors and friends of Czech caricature.

How do you relate to cartoon humor?

With humor in general, I have been a friend since birth, that is, 80 years. Professionally, I mainly deal with cartoon jokes, but this does not mean that I would prefer this area during my life. At first, it was just fun, when I cut out jokes from *Neprakta* and glued them into a notebook. Then, before the war, at the beginning of the sixties, as a post-secondary apprentice typesetter, I boldly went to the editorial office of *Mladý svět* and showed my funny magazine *Extreme*, which I published in a single copy. Mirek Lidák took me in there and thanks to that I met some other cartoonists.

On the topic of cartoon humour, you also wrote a diploma thesis. An authentic reportage from Jan Palach's funeral. "Probably my most important journalistic act in my life," recalls the author. At the Faculty of Journalism, we had a seminar on Czech humor magazines. There I figured out how to avoid the pro-regime topics of the thesis in the sense of: "Social Democrat in 1892."

I chose my own topic about the development of cartoon humor in Czech newspapers and magazines between 1958 and 1968. But before I could finish the job, the Russians invaded.

After the return of our cracked politicians from Moscow, I went to Switzerland with my girlfriend. The hospitality there to the Czech "refugees" was incredible. Despite their refusal, they forced some Swiss francs on us and got us a volunteer to accommodate us. We were accommodated by a young student who had parents somewhere in Greece on holiday and was great. In the bathroom they had a pile of magazines to collect, and among them the legendary humorous weekly *Nebelspalter*. I remember sitting around the numbers in the evenings and ripping out pages of great jokes.

And why did you eventually return to the Czech Republic?

We were both only children and didn't want to leave our parents alone. That is why we returned to our homeland from the Austrian side. We literally went against the tide of Czechoslovaks who were leaving behind the Iron Curtain. The customs officers were very surprised and even more so when they found out that we were dragging a large heavy bag full of jokes and magazines from the West.

Did you finish that school then?

Yes. When I came back and saw what the regime had done to the editorial office, I resigned and decided to finish my studies. I finished the work a year later, and over time it turned out that I had de facto given the basis for all other works on this topic. Nevertheless, the basic, complete history of Czech cartoon humour from May 1945 to the present is still missing.

Cartoon humour as an endangered species

When you mention the history of local cartoon humour, how do you perceive the current state of this genre in the Czech media?

Without a doubt, this is the end of a genre that has reigned in the newspapers of the civilized world for two centuries. Even Czech newspapers used to have whole sections of cartoon jokes. Leaving aside the satirical weekly *Dikobraz*, in many other magazines the authors found a way to earn extra money, a few of them did not even have to do anything else. The sports magazine *Stadion*, where I took care of humour for thirteen years, received a lot of covers with cartoon jokes, from which I chose only a few, which eventually appeared on the pages of the weekly.

What has changed?

The editors of the *Stadion* implemented the idea that the then "banned" athlete Emil Zátopek would present the EMIL trophy to the winners of the competition for the best sports joke.

In the 90s, Western models were recklessly copied, and instead of the current state of affairs, when dozens of authors with plates full of jokes wandered around Prague's newsrooms, contracts with one cartoonist suddenly appeared, there was no interest in anything else. Only a few selected authors could publish in the diaries, who sometimes just changed jerseys.

A typical case was *Lidové noviny*, where the author of, among others, *Bob and Bobek*, Vladimír Jiránek, started with a joke on the front page, then hid it inside, and today we do not find a single caricature in the "folk songs".

I often hear that today's political events are so bizarre to many that they can no longer be caricatured or commented on. How do you perceive current events from the point of view of a fan of humor?

Everything can be caricatured in any way. But there are no people who can do it. And they might be able to do it, but there are no places that allow them to do that and that give them royalties for their work.

When you asked the humorist Ivan Mládek whether he thought there was a typical Czech humour, he replied that it did not exist: "An author with the same sense of humour can be born anywhere in the world, even in China or the Congo. When the action takes place in a typical Czech pub and it is teeming with Pepíky Nováka, it does not mean that it is a typical Czech humour. The assumption that something is typically Czech results from ignorance and ignorance of numerous foreign alternatives."

In your opinion, does typical Czech humour exist?

(pokračování)

(dokončení)

Only now do I see that Mládek had a recht. The question was wrongly asked, because it is not about Czech humour, but about a Czech man. What humor is close to him, what is typical. After all, Švejk is probably a transnational humor, otherwise he would not have taken hold in the world. Moreover, when it is said that we are close to the English "dry" humor, the "we" do not hide the viewers of Troška's low-threshold comedies, but rather the viewers of the Cimrmans. Or the readers of Hrabal? It is not English or Czech humour, but one type of humour close to a particular kind of people.

JAN ŽABKA

Photo: courtesy of Ivan Hanousek

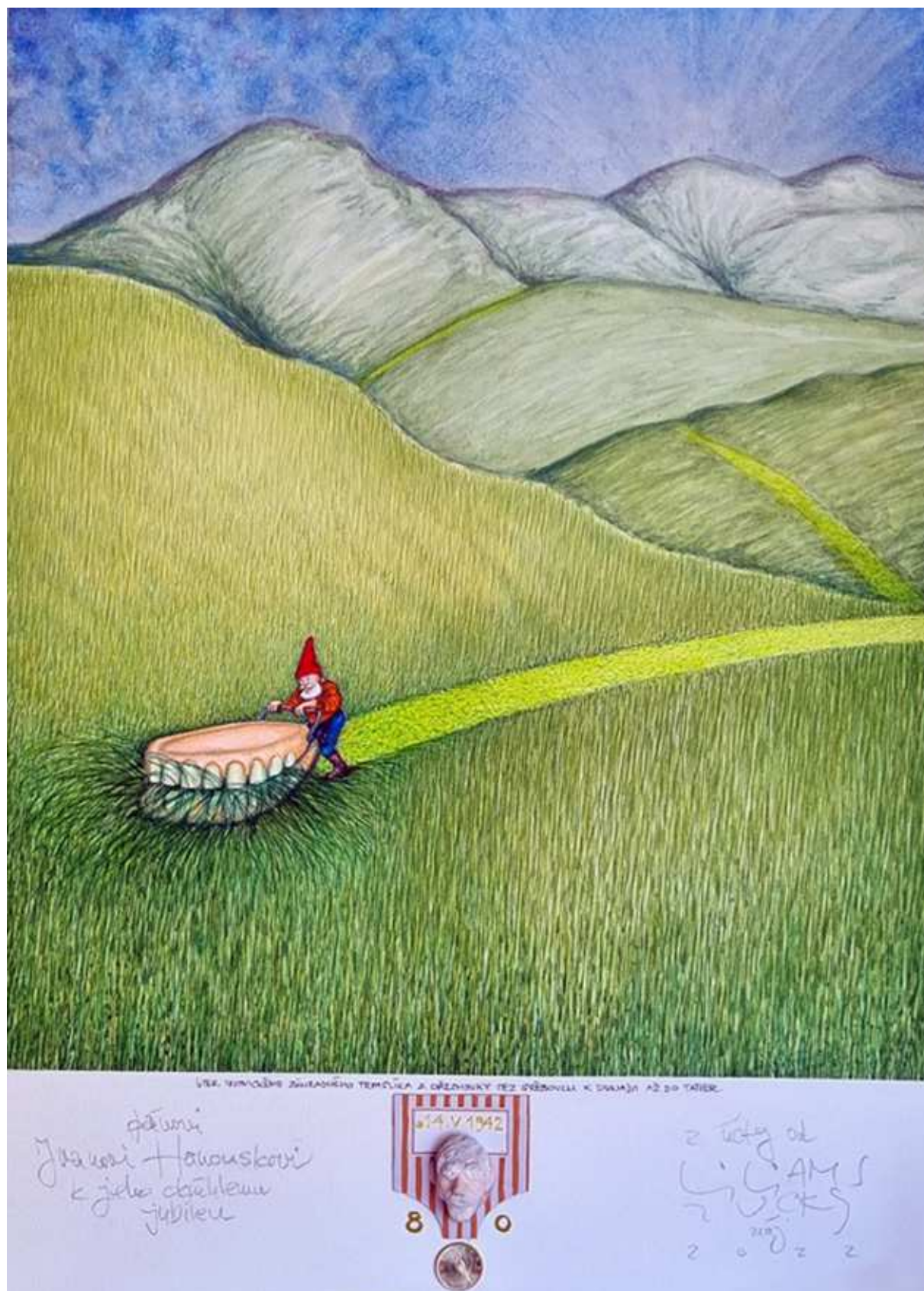
Dvě doplňující fotografie ze severokyperského Girne (Kyrenie) jsou z archivu e-GAGu:

Vlevo Peter Nieuwendijk z Nizozemska, president FECO, zde jako předseda mezinárodní jury "při práci". Mezi porotci se jako vždy skromně vzadu drží Ivan Hanousek, za Českou unií karikaturistů.

Vpravo Nieuwendijk z Nizozemska, předseda mezinárodní jury už "po práci". Pod stinným stromem se svou milou ženou jsou na vernisáži výstavy na jednom starobylém místě. Ve vedru moc zájemců o autogramy a podobizny nebylo. A tak se autoři karikovali navzájem...

Po **Ivě Valocké**, **Jaroslavu Veisovi** a **Peteru Nieuwendijkovi** se ke gratulantům připojili svými díly i dva další Slováci: **Viliam Živický** věnoval své dílo (**viz!**) Ivanovi Hanouskovi (všimněte si plastického portrétu pod obrazem u věnování!) osobně...

Text pod dílem **Viliama Živického** praví: “**Útek Hanouskova zahradního trpaslíka z Ořechovky cez Grébovku k Dunaju až do Tatier**” Na snímku **na příští stránce** uvidíte obdarování s dárce z dálného Maďarska při vzácné návštěvě v pražské redakci GAGu.

A zde ještě **Mgr. Ivo Chažiev** - ten se na dálku pochlubil, jak na svém obraze zachytil při práci středověkého písaře - **viz obraz vpravo!** Zde se projevila autorova nepřesná představa o naší pracovně, neboť jediné, co přesně odpovídá skutečnosti, je ten redakční an-
děl.

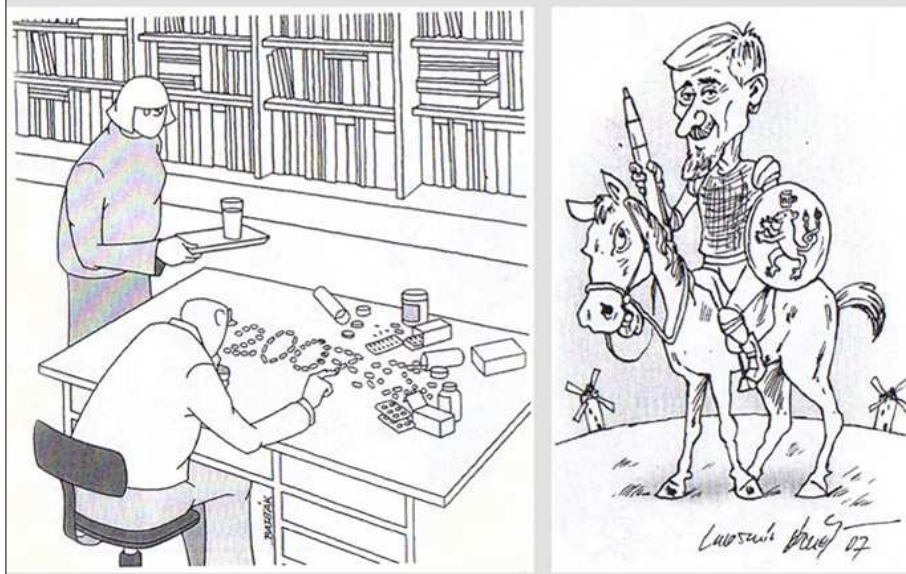
Kobra plus spol. předbíhali! A teď už to na toho prvního můžeme prásknout. Jak svědčí jeho slova k tehdy teprve 65. narozeninám I. H., lze Kobru označit za prognostika a vlastně hned zařadit mezi gratulanty z dneška, kdy jsme o 15 let dál. Díky, autore vzletných slov... K obrazu, který u Hanousků (přesněji v redakci e-GAGu) visí na stěně v barevném provedení netřeba nic dodávat, rok 2007 byl rokem nějakých půlku-latin GAGmena. **Miroslav Barták** ztvárnil oslavence jasnozřivě, jako už tehdy chorobomyslného pracovníka v péči své choti. Tato funkce domácí pečovatelce, korektorce, respektive Gag-fotoreportérce sluší i dnes. Jen ty prášky musí drit ve hmoždíři a míchat do roztoku, aby mohl pacientovi proudit přímo do žaludku - stejně jako prezidentovi. Ze stejného roku (a výstavy) je i portrétní karikatura **Hanouska** od brněnského **Lubo-míra Dostála** (**viz na-pravo**), která je neméně jasnozřivá.

-han-

* 14.5.1942

...v době, kdy se karikaturou smělo jen bojovat za mír (ale pozor ne za pacifismus) nastal vrcholný úpadek naší společnosti. Tedy jejich společnosti. Šedesátá léta nám přinesla boom v kultuře, všelijak poskryvané a psané či kreslené mezi řádky. Jiránek Renčín, Vyčítal a další šedesátá léta otevírají, koncem této úsměvné doby přichází Barták a všichni si kupujeme Dikobraz za dvě koruny kvůli jednomu, či třem vtípům od výš jmenovaných. A u toho všeho je student novinářství, který diplomovou práci věnuje kreslenému humoru (mimo redigování mimořádně kvalitního časopisu Univerzity Karlovy, kde pro nás objevoval světové autory cartoons) jako redaktor si zvolil značku -han- kterou podepsal za ta léta desítky rubrik a stovky článků, které se kreslenému humoru věnovaly. Laureát Řádu bílé opice, který je udělován Českou unií karikaturistů, kterou založil, by mohl mít verbu „Rytíř bez bázně a -han-yl!“ Vymyslel a realizoval první mezinárodní soutěž v sportovním kresleném humoru „EMILA STADIÓNU“, kde ceny udílel Emil Zátopek. Mezi jeho koníčky patřily i koně (TURF KLUB) ale hlavním koněm pro něho zůstal kreslený humor, který dokázal prosadit ve všech tiskovinách ve kterých byl redaktorem. Chtěl bych tady připomenout jeho šéfredaktorování KUKu, což ovšem bylo zajímavé co do počtu obrázků a základních informací o ČUK, ale co je to proti jeho týdeníku „e-gek“ kterým vzpamatoval skomírající ČUK. 65 není tak moc, když se člověk věnuje humoru a má pořád v zásobě (navzdory chorobám) zdravý sarkasmus. A toho má jubilující workoholik dostatek. Většinou ho užívá ve službách dobré věci. Ať nás jeho píle nadále alarmuje a nutí nás zbavit se lenosti. Hanousek u počítače, na poradách i v porotách festivalů je jedinečný fenomén. A je náš.

KOBRA

Oslavenec se znakem svého ČUKu na štítě, se tehdy zdaleka necítil jako bláhový *Don Quijote* když vedl své (dost marné) boje za lepší kvalitu a pověst kresleného humoru... Ale nyní už...?

Vykoumáno / Minimalismus Jaroslava Skoupého

Jaroslava Skoupého znají dlouholetí příznivci kreslených vtipů především jako to “S” ve značce autora s podpisem “NOS” (o to “N” tu ale nyní Nejde). Větší znalci ovšem znají tohoto nadlabského Kolířana jako vytrvalého vymýšleče a plánovače humoristických časopisů. Neradi bychom tu šířili bludy, ale co si vzpomeneme, tak šlo vždy o časopisy, v nichž šlo o kreslené vtipy na prvním místě. A nemyslíme tím jen vtip na obálce! Že se jeho dobré úmysly obvykle nesešly s potřebným zázemím, je jiná věc. A nebyl v tom rozhodně sám...

Názvy těchto čtyř obrazů (pokud víme, preferoval malíř akryl) znějí: **“Žerty stranou”**, **“Díra pro zvědavou Máňu”**, **“Drama v ráji”** a **“Cestou k Baťovi”**. Právě soulad malby a názvu obrazu je významný prvek umožňující pochopení smyslu díla laikovi, a zároveň umocňující dojem při následném studiu formy a námětu.

Každý autor, který vymýšlí kreslené vtipy má v hlavě představu, jak by ten vtip měl vypadat, jak by měl být postaven, aby ten skvělý nápad nejlépe působil... ale musí se smířit s tím, že mu kreslířská půlka jeho značky nemusí tuto představu ve finále naplnit. Teď mluvíme obecně, Nováku, ne o NOSovi. Týká se to všech, počínaje Nepraktou a Haďákem, přes Borna s Jelínkem až k MIKLům a BAPEům - nemluvě o dalších tvůrčích dvojicích. Těch co trvali na tom, aby se obě jména pod obrázek pěkně vešla, byla též řada... Jenže Skoupý měl nápady dokonce umělečtější, tedy ztřeštěnější a už dříve, než se to stalo trendem, pochopil, že s nějakou kresbičkou ho kurátoři výstavních síní vyrazí. Slušněji řečeno: do výstavní síně ho jistě nepustí. Zvolil proto správnou cestu - začal malovat obrazy. Když si troufli neumětelové jako Gott, Ringo Čech anebo Mládek, dokáže prodat svůj nápad i Skoupý. Zvolil originální styl a pro něj zvolil i výstižný a mezinárodně srozumitelný název: **Minimalismus**.

S tím samozřejmě už musel u kurátorů prorazit, volá totiž po širším objasnění jeho podstaty a předností, kam se dá zařadit a.... ale to už necháme na kunsthistoricích, zatím víme jen o tom, že se Jaroslav Skoupý, coby čelný představitel minimalismu, představil na unikátní výstavě *Sedm křížků Jaroslava Skoupého* ve svém Kolíně a na vernisáži 1. 11. 2017 sklídil u návštěvníků (přátel humoru) slušný ohlas. I v GAGu o tom psali, a to už něco znamená, že...

Skoupého malby jsou často náročné na pochopení. Viz obraz vlevo s názvem **“Tři gripeny honí UFO”**. Najít jemnou až pointilistickou pointu vyžaduje bystré oko i mysl. Odměnou je člověku zasloužené uznání okolí, když může to UFO všem ukázat. Naopak obraz vpravo s názvem **“Máňa je z toho celá pryč”** je vysloveně lidový a doslova počítá s tím, že kdejaký prostředek bude marně hledat slečnu - i když mu malíř vysloveně napovídá, kde je. A ne jen minimálně. Kompletně.

Jako každý novátor se i Jaroslav Skoupý potkal s kritikou, většinou jen tou šeptanou, kterou mají závistivci v repertoáru všude na světě. Pár lidí z Kolína prý říkalo, že něco takového by dokázali taky. Tím však dali Skoupému do rukou silnou zbraň. *“Ano, to je ta hlavní přednost minimalismu: je k dispozici všem talentovaným jedincům!”* Jde o to najít odvahu k prvnímu pokusu, pak osvědčit dostatek vytrvalosti a samozřejmě si kromě štětce a barvy musí každý pořídit pořádné rámy, které přidají jeho dílu na hodnotě.

“Světlé chvílky černého kašle” a **“Ostravská klobása u moře”** jsou sice nekorektní, ale to začínající umělec přece potřebuje: vzbudit rozruch. Čím více se o autorovi mluví, tím lépe se jeho dílo prodává.

/han/

Tak to vidíte... Tři hlavičky nového čtrnáctideníku napovídají hodně - vlastně všechno. S úsměvem prý jde všechno líp, ale se vzteklouny ve vedení redakce jde vše do... Ač měli důvěru spousty dobrých autorů, jako naprostí neumětelové v oblasti vydávání tištěného periodika zklamali nejen čtenáře, ale i karikaturisty.

Přitom nápadu fandil kde kdo. I když rozčarování nastalo už při vstupní tiskovce a vzápětí po prolistování prvního vydání. Nepomohl nahý zadeček (od) Neprakty na obálce. Sázka na Kameňáky od baviče vidláků Trošky, na vtipy Pazderky, jemuž došly kšefty pro komouše, vidlemi rozházené vtipy, nevhodný komiks na zadní stranu od Filípka. Nejhorší ze všeho bylo to, co vidíte na titulcích: lživé svádění vlastního podvodu s ukradeným názvem na zlou vládu. Ani to však nezabralo...

Ta čtvrtá hlavička už je "z jiného těsta" - ale ani jako příloha Nedělního Blesku nezabrala. Doba byla už jiná. (r)

Nepraktova poučení a osvěta

Upozornění autora:

*Při zmenšení plakátů, vesměs velikosti A0, do webového formátu, by texty pod kresbami byly nečitelné. Proto zobrazuji jen příslušné kresby a **popisky jsou uvedeny v textu**.*

Winterovy práce na poli osvěty a ponaučení mají mnohdy charakter kresleného humoru nebo z něj vycházejících situací. Jeho didaktické série plakátů či vývěsek nepostrádají ani v textu Nepraktův vtip, protože je téměř vždy Winter autorem textové i grafické složky. Plakátová tvorba poskytovala autorovi možnosti, jež mu kreslený vtip nemohl nabídnout: vel-

ké plochy a variace barev mu umožnily pohrát si s dramatisací scény a doplnit ji vtipnými, pro Wintera charakteristickými detaily. Mohl prezentovat znalosti historie, etnografie, antropologie i dobové módy, včetně doplňkových rekvizit, často působících v zobrazené situaci absurdně. Například plakát pro Ústav zdravotní osvěty nabádá kuřáky: *Na zpečetění dobrého a prospěšného rozhodnutí bývala slavnostně zažehnuta dýmka míru - i vy*

si vykuřte obřadně svoji cigaretu - a už nikdy žádnou nezapalte.

(obr. 1 - ÚZO NV hl.m.Prahy 1964).

Plakáty byly tištěny v tisícových nákladech. Jaksi se předem počítalo, že kresby nebudou vylepeny jen ve zdravotnických zařízeních a lékárnách ale budou i v bytech, dílnách a šatnách, tedy na místech, která si lidé budou okrašlovat sami sobě (obr. 2 - Oddělení zdravotní výchovy ÚNZ NVP 1987).

Vojákům základní služby zdobily Nepraktovy plakáty jídelny nebo čekárny útvarových lékařů a světnice marodek. Stroze zařízené místnosti vylepšovaly barevné kreace vydávané Zdra-

votnickou správou Ministerstva národní obrany. Vojáci prezenční služby by jistě rádi viděli na kasárenských zdech nepraktovy nahaté krásky, ale malíř byl předem upozorněn, že na vyobrazení nesmí být nic lascivního. Přesto se Winterovi podařilo alespoň do pozadí pravěké scény nakreslit dvě nahaté pračlověčice: *Kolikrát jsem ti říkal, Hbitý kocoure, že správnej kyjník, prakovník nebo dokonce pazourkovej mlátec musí bejt špinavej, aby se ho nepřátelská horda lekla, a ne se pořád mejt, blejskat si zuby nebo dokonce vodírat chlupy z hlavy! Kdo je čistej, je jako ulízaná kočka, a představ si v Boubínským pralese na každým stromě jednoho troglodyta bez špíny! To budou i dlouho po třetí ledový době vědět právě ti nejhlupejší bojovníci, že nemaj bejt čistotný a vůbec ne kulturní!!!*

(obr. 3 - MNO HT/ZS 1968).

Kromě připomínání pravidel správné výživy v duchu vojenských řádů, slušného stolování, udržování čistoty a hygieny kreslil Winter ilustrační doprovod publikací o přenosných nemocích a infekcích, psychické zátěži či problémech subordinace (*Co je dobré vědět o chřipce / O svrabu / O opruzení / O kožním onemocnění, nebo Velet a rozumět* či čtení pro „základáky“ *Za vojáčka ma vzali...*). Rovněž civilní sektor poskytoval autorovi řadu příležitostí zpracovat dané téma na velké ploše. Pro Ústav zdravotní výchovy navrhl dva plakáty s nastávající matkou a s textem:

A TO ŘÍKÁTE, ŽE SE NA SVÉ DÍTĚ TĚŠÍTE? Ještě se vám nenarodilo, a už se k němu chováte bezohledně. Pak vám má někdo věřit, že se na to dítě těšíte, když si kvůli němu ani neodřeknete cigaretu

(obr.4 - ÚZV-OÚNZ Praha 1982).

Bezmála 40 let se propagační oddělení národního podniku Sběrné suroviny neobešlo bez plakátů, vývěsek, letáků, kartičkových kalendářů a reklamních předmětů od Jiřího Wintera. Počet jednotlivých artefaktů přesahuje stovku. Texty na dané téma, i ty veršované, vymýšlel sám. Samozřejmě často s ohledem na to, co by se

mu dobře kreslilo. V akci, vyzývající ke sběru kůže nakreslil strakonického dudáka:

Samozřejmě! Měch na dudy jediné z kozlečiny. Kalhoty taky. Boty a rukavice rovněž z jemné kozinky. Zkrátka, kozlečiny byly a zůstaly dodnes oblíbenou surovinou. Však ji taky dobře zaplatíme! (obr. 5 - Sběrné suroviny 1965).

V druhé polovině 70. let se stal Neprakta výtvarnou tvář celostátní kampaně České státní pojišťovny *BUĎ FIT! – pohybem ke zdraví*. Ilustroval brožurky s návodem na kondiční cvičení nejméně tří generací doma i v přírodě, maloval diplomy, pozvánky a náborové letáky. Velké množství kreseb vytvořil pro obchodní dům Kotva, resp. pro sdružení obchodních domů PRIOR. Jednalo se o inzeráty na prodejní akce, vylepšování služeb zákazníkům, upozornění na nová oddělení a zajímavé zboží, pozvánky, letáky a plakáty. Například plakát se zobrazením staropražského jarmarku: *Na místě, kde stojí náš největší obchodní dům se od nepaměti dobře nakupovalo a prodávalo. V KOTVĚ JE MÍSTO I PRO VÁS* (obr. 6 - OD KOTVA 1980).

Pro již zmíněný Ústav zdravotní výchovy v Praze nakreslil Winter v roce 1982 plakát k akcím v rámci ochrany životního prostředí. Obrázek byl oblíben především u městských dětí, protože na něm mohly najít množství zvířátek, která v ulicích nepotkají. Tím byl také splněn účel osvěty mezi mladou generací a na Mezinárodní soutěžní přehlídce výtvarníků EKOPLAKÁT '84 v Žilině byla Nepraktovi udělena první cena.

Na obrázku obdivují návštěvníci muzea živou přírodu pod šturcem s přívodem čerstvého vzduchu:

Abychom se na ně nemuseli chodit dívat do muzea - chraňte naše životní prostředí. JEŠTĚ NENÍ POZDĚ, ALE UŽ JE NEJVYŠŠÍ ČAS!

(obr. 7 – ÚZV Praha 1982).

V 90. letech si u Nepračky objednávala reklamní kresby třeba Všeobecná zdravotní pojišťovna (akce Mořský koník), ale především soukromé společnosti, jako třeba Poštovní investiční fond, Olšanské papírny, Středočeské vodovody a kanalizace, Medicus, ESO market, WANK nebo krumlovský pivovar Eggenberg. Teprve s pivem Eggenberg je žízeň nádherná

(obr. 8 - Pivovar Eggenberg 1996).

Z Mistrova přebohatého archivu čerpají k reklamě různé firmy populární Nepraktovy kresby dodnes. Přestože bez vědomí majitelky autorských práv, paní Daniely Winterové.

Příště: Nepračka a novoročenky
Jaroslav Kopecký

Jedna smutná prognóza, na níž léta nic nemění. Z prastarého T-GAG (vycházel pro členy ČUKu bez internetu) přebíráme text o jednom (slibném, dnes už nejspíš zapomenutém) pokusu o české humorné periodikum. Šlo o přílohu týdeníku *Nedělní Blesk*.

KULOVÝ BLESK už neudeří...

Truchlivý osud humoristických časopisů v Česku dopsal další krutou kapitolku. *Kulový Blesk*, tento příležitostný „bonus“ určený čtenářům bulvárního deníku *Blesk*, dovycházel. Jeho hotové, odevzdané, k tisku připravené (v pořadí snad 5.?) číslo (mělo mít vazbu na masopust) už nevyšlo. KB se dožil jen 1. narozenin. Vydavatelé (Ringiéri) osekávají všechno, co zvyšuje náklady, aniž by to prokazatelně a rychle zvyšovalo příjmy (tedy zvedalo náklad a nebo přilákalo inzerenty). Naplnil se tak osud dalšího z tzv. „separátů“ (první, o němž jsem se tu již zmínil, byl sportovní týdeník *Stadión*, který pár měsíců vycházel rovněž jako osmi-stránková příloha *Blesku* - a brzy zanikl). Mezi humoristickými časopisy – opravte mne, pokud se pletu – takto delší čas fungoval i *Pardon* při Bohemia Verlag (regionální Deníky mimo Prahu) v letech 1997 - 2001. Skončil tuším ze stejných důvodů, i když úřadujícími redaktory byli různé osoby.

Podle jednoho z původních osnovatelů KB, kolegy Jardy Skoupého, už není naděje, že by z tohoto mráčku ještě ušlo, kreslenými vtipy se už žádná příloha deníku nezablýská. Prozaické dilemma tzv. „separátů“ je nesporně ekonomické. Vydavatel si rozmyslí zvýšit v jednom z čísel kvůli osmi stranám humoru cenu deníku třeba o tři čtyři koruny. Bojí se zřejmě nižšího prodeje kvůli těm, kdo o vtipy nebudou jevit zájem. Nepočítá prostě s tím, že by čtenáři novin vydávaných pro hloupější část populace dokázali přikročit k tak složité úvaze, která zní: Za tři, čtyři... koruny dostávám každý pátek, sobotu... jako přílohu osmi-stránkový humoristický týdeník, který by mne jinak, samostatně, stál osm, dvanáct korun. Takže je to výhodná koupě. *) Raději omezí vydávání na periodu „občas“ a cenu nechá jako by nic navíc v listu nebylo. No - jak vidět - čtenářského vděku se za to vydavatel nedočkal.

Co to znamená pro trh českého kresleného humoru? Prakticky nic – pro Dikobraz není konkurence něco, o čem se neví, kdy to zrovna vyjde. Pro pár kreslířů to znamená

ztrátu občasného publikování; včetně pár korun honorářů. A současně to přidává další kamínek do mozaiky celkového obrazu možností humoristického tisku v České republice. Kamínek, který se tentokrát zakutáel pod kola té zvláštní káry zvané „separát“. (IH)

***)** Uváděné cenové relace odpovídají tehdejší době. Částky do deseti či mírně přes deset korun by nyní jistě byly o hodně vyšší. Nejspíš dvojnásobně, bereme-li v úvahu dnešní časopisy. Jsou sice o dost tlustší, ale na prodejních pultech za půl stovky. A zmíněný Dikobraz byl ten Šrámkův, který právě v tom roce zrovna několik měsíců vegetoval...

Tolik text z roku 2002.

Naštěstí stále žije (a funguje) hlavní postava, která má se založením Kulového Blesku nejvíc společného. K tomu jsme přiřadili i dva obrazové dokumenty, které GAGu poskytl tehdejší organizátor celého nápadu Jaroslav Skoupý, který nám navíc upřesnil a doplnil též informace pro výčet všech titulů humoristických časopisů, jak jsme je tehdy dali dohromady. A nyní připomínáme historickou práci na toto téma v rubrice „Teorie“, kde se o tomto pokusu nepíše...

Věříme, že pokud někdo objeví faktografické nepřesnosti v našem seznamu, upozorní nás na ně co nejdříve.

Jak to bylo s Kulovým Bleskem?

Číslo, jehož obálku jste viděli na minulé straně (kresba Lubomíra Lichého), je z 20. 9. 2003 a má 16 stránek, barevných a na tenkém, leč kvalitním papíru. Jak se hlásí již na obálce, jde o erotickou přílohu deníku Blesk. Kvalitnímu tisku odpovídá i dobrá grafická úprava a z dnešního pohledu tu převažují i kvalitní autoři vtipů. Mimo jiné Linek, Koštýř, Hrdý,

Ostatek, Vyčítal, Setíkovský, **Rakus** (viz kresba **vlevo!**), Bernard, **Slejška**, Urban, **Klos** a chybět nemohl NOS. Zvýraznili jsme černě už nežijící karikaturisty, kteří dnes už podobným časopisům nepomohou. Téma tohoto čísla bylo jistě přitažlivé, současně více než choulstivé, ale (oproti dnešnímu stavu podobných stránek v tzv. humoristických časopisech) jsou tu k vidění kresby nikoliv obscénní, ale přístupné běžnému čtenáři přes 15 let a hlavně výtvarně na mnohem lepší úrovni, než tehdy i nyní třeba v *Tapírovi*. Je třeba též konstatovat, že i *Kulový Blesk* byl postaven na výtvarném humoru, proto jeho textová část nebyla pro redakci až tak podstatná. V tiráži je uvedeno, že přílohu vydal RINGIER ČR, jako prázdninovou přílohu deníku *Blesk*. Z úvodního slova plyne, že jde již o třetí takovou přílohu. **Autoři: Petr Drábek a Jaroslav Skoupý.** Ten k tomu sděluje, že **kulových příloh udeřilo celkem pět:**

Kulový Blesk vycházel (a dovycházel) v roce 2003.

“Mám tematická čísla **Velikonoční, Prázdninový, Erotický, Mikulášský** a ještě **Hospodský a zabíječkový**. Vymyslel jsem ho společně s **Petrem Drábkem** a v restauraci Mánesu jsme k vydávání přemlouvali tehdejšího ředitele Ringieru **Tomáše Böhmu**. Povedlo se nám to jen na pár čísel. Myslím, že už se pod ním houpala židlička, protože za nějaký čas ho generální ředitelka ze Švýcarska **Silvie Lieparczik** z místa odvolala.”

Aktuální dodatek: na Slovensku se později totéž oč, se snažili Skoupý s Drábkem, podařilo. Právě jako příloha tam vychází (nejdřív čtrnáctidenní, nyní už měsíční) humoristický časopis bratří *Viců*. Díky zřejmě finančně pro vydavatele nepřilíš nákladné příloze **BUMerang** a evidentně z nekonečné posedlosti prešovského *Fedora Vica*, se mohou slovenští čtenáři pobavit sobotní přílohou deníku **Šport**. Je záhadou, proč se nějaké obdobné české periodikum obdobného činu nedopustí - na rozdíl od domácích časopisů by se tak dobrý humor - myslíme především na ten výtvarný - dostal do širšího povědomí a dostal dobrý lék proti zániku. Zřejmě neexistuje síla, která by zahraničním vlastníkům mnoha našich novin vysvětlila, v čem je české populaci humor bližší, než v jejich zemi. Nebo už to neplatí? (r)

Křižovnická škola čistého humoru bez vtipu

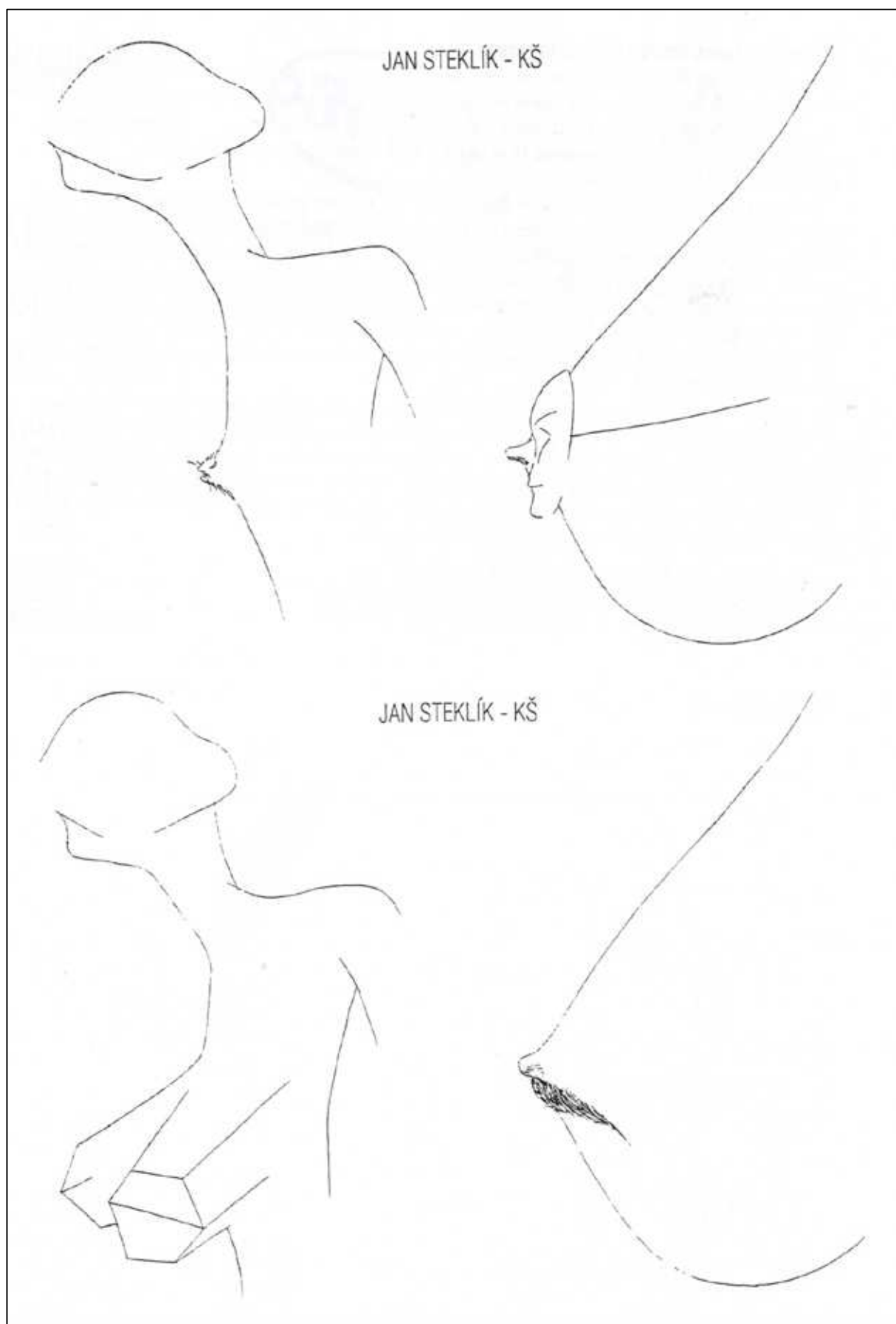
Křižovnická škola (dále jen KŠ) vznikla někdy v roce 1964; přesně to nevědí ani její zakladatelé Karel Nepraš (1932-2002) a Jan Steklík (1938). Nevěděli to už tři roky po založení, kdy jsem tento údaj potřeboval do své diplomové práce. Proto je velmi nepravděpodobné, že by v budoucnu bylo možné získat konkrétnější datum založení.

Přesnější informace jsou naopak o místě vzniku. Škola totiž nesporně nevznikla na pražském Křižovnickém náměstí, a to ani v zdejším kostele, ani v klášteře, ný-

brž v protější restauraci „U Křižovníků“, navštěvované hromadně VŠUMPRUMáky, včetně těch bývalých i budoucích. Ta ovšem tenkrát patřila do tzv. III. cenové skupiny, která lépe vyhovovala nárokům hospodské všednodennosti obou ředitelů KŠ, než by to svedla stejnojmenná pozdější vinárna pro zhyčkané. Přestože se v různých dobách směly různé osoby pyšnit příslušností ke škole, což se projevovalo obvykle až kol půlnoci velkomyslným ředitelským povolením uvádět litery KŠ za jméno: Brikcius, Peťák, Plíšková, Chochola, Magor, Hanel, Slavík, Willson, Jirousová či Brabenec (jednou až téměř do 6. hodiny ranní sem patřil i autor tohoto textu), nemohla se škola - snad s výjimkou zesnulého Tomalíka - ve skutečnosti chlubit žádnými jinými učiteli, natož žáky; jen velmi proměnlivým houfem sekretárek obou ředitelů. Těžiště tvorby se však brzy přeneslo do nedalekého hostince „U Městské knihovny“ (dále „U Svitáků“) a dál do terénu, při čemž působení KŠ bylo předobrazem pozdějších cimrmanologů. Jedním z původních legendárních počínů byl navždy odkládaný prvovýstup na Říp severní stěnou, stejně tak jako třeba zfotodokumentované „protistátní“ *Ošetřování jezera* (pomocí sterilních obvazů) anebo akce *Pivo v umění*, spočívající v shromažďování vzorků piva po hostincích a jejich zatavování do prskyřice. Usilování obou rektorů vysoké KŠ o čistý humor bez vtipu se od počátku až do konce setkávalo s velkým nepochopením širší veřejnosti. Zato s širokým pochopením neveřejné bezpečnosti. Počátkem 70. let opustil pražskou ředitelnu „U Svitáků“ Jan Steklík, KŠ, který se odstěhoval (k ženě Marii) do Brna a postupně i Karel Nepraš, KŠ, který se ředitelování věnoval poněkud roztroušeně jednak z věčně nedostavěného domu v Hlubočepích (se ženou Nadou; autorkou mj. „Návrhu na pomník Karla Nepraše“ - v díle z roku 1978 je tradiční orl se zlomeným křídlem nahrazen převrnutým, uraženým púllitrem), jednak z dalších restaurovaných i restauračních objektů.

Především kreslířské dílo KŠ bylo svázáno s nejlepšími lety Skácelova + Uhdeho brněnského čtrnáctideníku „Host do domu“, kde se pokoušel tvorbu obou ředitelů (Nepraš: „Loutky“, Steklík: „Nadrovky“) teoreticky zakotvit pronikavý kritik a neprávem Prahou zapomenutý glosátor umělecké scény Oleg Sus. Zatímco tenkou linkou šetřící Jan Steklík své jemné a zásadně nedotažené obrázky trousil po Vědě a životě, Indexu a Rovnosti, Karel Nepraš své krutější a plastičtější grafiky tiskl v Plameni, Mladém světě a později v Technickém magazínu - oba pak v Literárních novinách a Kultuře. Ředitelé KŠ (spolu i každý zvlášť) vystavovali v renomovaných a posléze i méně renomovanějších prostorách a občas tiskli i v zahraničí. Po Listopadu se jim dostalo zasloužených velkých výstav, knih a katalogů včetně zařazení do oficiálního umění. Studie pomníku Jaroslava Haška od Karla Nepraše stále zůstává ve hře na Žižkově. Přestože se chápající a přejícnější část kritiky dřív snažila obhajovat a vysvětlovat existenci a název KŠ tím, že: „*uvádějí-li v názvu své skupiny, že jde o humor bez vtipu, mají tím na mysli, že se obejdou nejen beze slov, ale bez prostomyslné anekdoty vůbec, protože ji nepotřebují neboť se mohou spolehnout výhradně na své výtvarné schopnosti a svou fantazii*“, pravým klíčem k pochopení smyslu, poslání i názvu KŠČHBV je až současný, ničím nezatížený, individuální pohled svobodného diváka. Tak jako doba vzniku, je i přesný termín zániku legendární KŠ dle posledního z obou ředitelů-rektorů zatím nejasný. Pamětní deska však na posvátné budově v pražské Křižovnické ulici ani po 40 letech od založení nevisí.

Ivan Hanousek

Základem textu byl autorův příspěvek pro týdeník TÝDEN (tehdy před 6 lety). Obdobný text přečetl I. H. na vernisáži výstavy KŠ v Malostranské besedě – Salon č. 300 Steklík / Nepraš (jako 12. výstava sezóny 2001-2002 v srpnu, od 6. 8. až do 2. 9. 2002). Kresby Jana Steklíka v katalogu jsou z cyklu "Nadrovky".

Malý dodatek k teoretické rubrice, kde dnes přinášíme přehled o vydávání humoristických časopisů v této zemi. Ve vánočním GAGu číslo 73 z roku 2004 jsme objevili recenzi, která doplňuje seznam o další titul z roku 1999. Jak se však zdá, tak **Vánoční nálada** vydavatele dost brzo přešla.

No, snad nás na Vánoce nepřejde ani nad veselým titulem veselého časopisu plného veselých obrázků. Díky péči Jiřího Kavky se do našeho archívu zařazuje i časopis, který si dal v roce 1999 přímo pod titul své určení: *Měsíčník pro legraci, humor, pohodu, dobrou a ještě lepší náladu*. Zapomněl však na

náladu nejlepší a suprovou a tak nějak uhynul na velkou a věčnou převahu nenaloženého okolí. Nebo na něco jiného?

Víme jen, že vyšlo číslo 1 – 25. února 1999 (máme je v rukou) a avízováno bylo i č. 2 na 26. března – cena byla Kč 12,-, což je přiměřené obligátním 16 barevným stránkám A4 s lepeným (!) hřbetem. Vydavatel, nakladatelství Petrklíč vskutku existuje a nefunguje nijak neblaze, šéfredaktor Vladimír Procházka je také skutečná osoba a ne „biely koň“. Co ještě říci, aby člověk neurazil? 64 vtipů děleno 16 = 4 vtipy na stránku, což je úctyhodné a dá se říci, že vydavatel se shlédl spíš v KUKU než ve ŠKRTU nebo Dikobrazu s jejich snahou o vyváženost kreslených vtipů a vtipných textů. Ano, to je také klad: nenajdete tu jedinou rádobyvtipnou povídku pseudošvandrlíkovské úrovně. Nejdelším textem čísla je rozvláčná anekdota. Členění do stránek je obligátní dle námětových okruhů. O grafické úpravě nelze vlastně mluvit.

Úroveň vtipů je od pohledu strašlivá. Výtvarné neumětelství je tu však jaksi přehlednější než v Trnkách Brnkách, kde ho často zastihují jaksi až surrealistické tvary a tématové sprostárny. Experiment je pozoruhodný; dejte paznehtovi místo, ale nuťte ho k tomu, aby kreslil „mravně“ jako ti páni z Dikouše – výsledek je odpudivý.

Kresby dospělých nemají roztomilost dětského projevu. Jména autorů A. Kružík, M. Havlíček, A. Síkora, plná stránka R. A. Hrubého, B. Sýkorová (portréty), J. Zoubek, J. Školník, I. Delevová, V. Hora, Š. Schichman. Jiřina V. Pálková (dle kresby spíš Jiřina Wilma Palková) – má zde 6 vtipů a s Hrubým a Havlíčkem nesou vlajku zde nejméně vkus urážejících obrázků. O obsahu, tématice či nápaditosti vtipů nestojí za to mluvit. Jen na ukázkou slova k největšímu vtipu na poslední straně – autor vynalézavě kombinuje bublinu s textem pod kresbou. Používá bubliny na myšlenku zavilého muže, othrávajícího okvětí: „Uškrtit - ne-

uškrtit - uškrtit...“ Klíčovou dírkou na něho zírá nestvůrná manželka: „To jsem šťastná, Blážo! Karla asi opravdu ještě zajímá, jestli ho mám ráda... Škubne už dvacátou kopretinu.“ Oba hrdinové této vskutku originální scény mají pečlivě vyčerveněné baňaté nosy. Nejvýtvarnější z celého čísla jsou nakonec vtipy na stránce historického humoru (asi přetisky?)

Úroveň lidí (autorů i potenciálních čtenářů) je na úrovni tvůrců a publika školního časopisu (chcete-li, estrád na Nově). Zdá se, že v Praze dnes nikdo nemá na pádný zásah do množiny odběratelů vsacanských Trnek-Brnek. Z pohledu neúspěšné *Veselé nálady* je jasné, jak těžké to bude mít nejen Zabaveno a klubající se sourozenci ze stejného hnízda, ale i soudruh Esterka, který s ukájením mas „lidovým“ humorem má ze současných amatérů v roli vydavatelů asi největší zkušenosti.

Ivan Hanousek

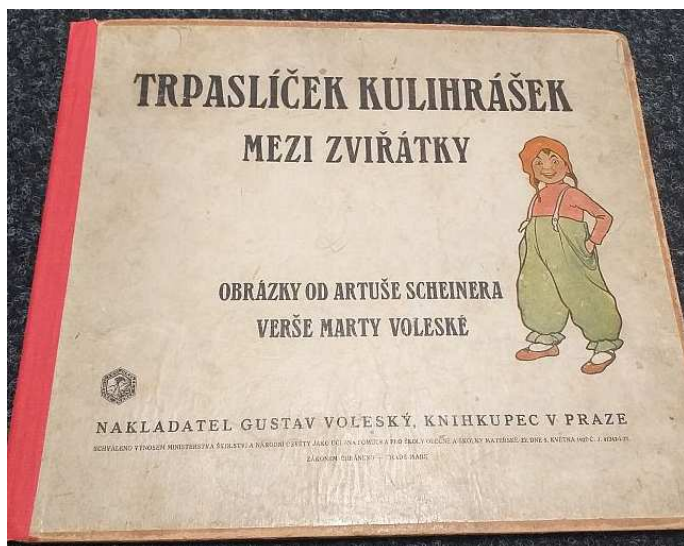
S Bolkem jsem se trápil, přiznává Steigerwald

V divadle Bolka Polívka uvedou hru Karla Steigerwalda „Kdo sestřelil anděla“. Autor: „Problém byl (...) jak spojit mou poetiku a **humor** s ohromující originalitou a fantazií Bolkova **komediantského** umění tak, aby to bylo k užtku oběma stranám. (...) Nechtěl bych text zjednodušovat, že je ‚o Rusech‘. Je o nás. Copak jsme ještě nedávno neměli a z poloviny máme dodnes) ve vedení státu **tatrmány**, kteří by mohli do té **komedie** přijít i s jejich vlastními rozumy, jimiž nás už osm let oblažují?“ Pracujete už na něčem dalším? „Možná uchystám **komedii Zloděj prezidentem**.“

Tomáš Štáštka: „Pustit do vlastní hry Bolka není jen tak“, MfDNES 23. 4. 2022

Potměšilý skřítek Kulihrášek k nám přišel z běloruských pohádek

Zlatou stuhu za nejlepší teoretickou knihu věnovanou dětské literatuře získala publikace **Kulihrášek** (...) připravená známým **komiksovým** badatelem *Tomášem Prokúpkem*. Přibližuje jednu z neúspěšnějších dětských sérií za první republiky. (...) Vydavatel Voleský sáhl po nejznámějším a nejdražším ilustrátorovi pohádek *Artuši Scheinerovi* a nechal jej vytvořit sérii knih. (...) Text a bohatý obrazový doprovod tuto mezeru alespoň částečně zaplňují. Je **absurdní**, že *Artuš Scheiner* (1893-1938) dlouho neměl žádnou monografii. (...) Prokúpkův text a bohatý obrazový doprovod tuto mezeru (...) zaplňují. Scheiner byl výjimečný v tom, že byl naprostý samouk. Jeho starší bratr se angažoval v sokolském hnutí a stal se

redaktorem sokolského **humoristického občasníku Káně**, věnovanému „**cvičení bránice**“. Artuš měl značný **smysl pro humor** a s citem pro kresbu se nejspíš narodil (...) zkusil své kresby nabídnout také do dobových **humoristických časopisů**. Odbytiště našel na lesklých stranách časopisu Světozor, později rozšířil působnost na Vilímkův kalendář **Humoristických listů**.

Ivan Adamovič: „Český hobit Kulihrášek“, Deník N, 4. 7. 2022, str. 14

Vedle: Obálka jedné z původních knih. Jejich cena v antikvariátu je podobná ceně nové výpravné publikace

Vodopády suchou nohou

Bubovické vodopády jsou jedinečné zejména tím, že tam většinou není voda. Myslím, že vodopády bez vody jsou dokonalým příkladem země **Járy Cimrmana** a proto je nikdy nemohu vynechat (...) Přechody po mnoha lávkách přes suché koryto (...) **rozesmějí** každého se špetkou **smyslu pro humor**.

Marie Gromovová: „Procházka za pohledem na divočinu...“ Deník N 13. 7., str. 16

Už druhý film o mladých pro mladé natočil Řezník

Případně před začátkem letních prázdnin vstupuje do kin vulgárním a černým **humorem** prodchnutý film „*Párty Harder. Summer Massacre*“. Pohl (raper **Řezník**) se netají tím, že hlavním záměrem je diváky v kině **pobavit**. Libuje si ve vulgárním, černém, absurdním a nekorektním **humoru**. *Party Harder* není sexistický film, přestože hlavní postavy komentují ženy nevybíravým způsobem a jde jim zejména o jejich pohlavní partii. (...) Některé scény jednání nadřazených mužů přímo **zesměšňují**. (...) **Humor** totiž není založen na genderových nebo jiných stereotypech, ale na individualitách konkrétních postav, na dobře vystavených situacích, vytříbených hereckých polohách, **timingu gagů**. Všem je dovoleno se **zasmát**, protože tím, že se něčemu **zasmějeme**, zároveň nikomu neublízíme.

Jakub Kos: „Léto, Mácháč a sex!“ Deník N, 27. 6. 2022, str. 16

Díky dokumentům se dostaly na světlo podrobnosti o sledování dvojice L+S

Na přistání letadla z Bratislavy čeká na pražském letišti třináct příslušníků StB. Přesně v 9,48 hodin tajně v odbavovacím prostoru poznávají *Milana Lasicu* a *Júlia Satinského*. Začíná rozsáhlá sledovací operace. Komunistická tajná služba dvojici **komiků** podezřívá ze „spolupráce s americkou rozvědkou“. Ani jeden z nich nemluví anglicky, ale to na věci nic nemění. Lasica dostává krycí jméno *Laso* a Satinský *Lán*. (...) Po období zákazů umělci doufají v lepší časy. (...) Začínají se objevovat v televizi a v divadle. Také do Prahy přijíždějí kvůli představení. (...) Třináct nasazených estébáků má v terénu k dispozici šest automobilů a v poledne je vystřídá jedenáct kolegů s pěti vozy. (...) Za celý den nenarazili na nic podezřelého. StB nicméně dosáhla svého. Měla pod kontrolou umělce, které komunističtí pohla- váři zakazovali, protože je iritovali svým **humorem**. (...) Součástí Lasicova deníku „*Ve zkratce*“ jsou zápisky z roku 1986: „Bránit se **smíchem**, abychom nezblbli. (...) **Smích** je skvělá obrana. Proto se vládcí **smíchu** bojí. Tam ztrácejí jistotu.“ (...) V dubnu 1984 zakládá StB svazky, aby je prověřila. Lasica dostává krycí jméno *Kuna* a Satinský *Parazit*.

Mária Benedíkovičová: „*Odposlechy. Sledování. StB.*“ Deník N, 8. 7. 2022, str.XII

Ty dvě hlavy se zde málem srazily - to kvůli stejnému autorovi kreseb

Mají také nad hlavou jisté symboly, které **Václav Teichmann** rád používá jako nápovědu. U *Marka Ebena* se týkají jeho výroku proti mladým *korektnistům*, ty u *Vlasty Tomana* zase jeho kreslených seriálů v *ABC mladých přírodovědců*. Na rozdíl od Ebena Tomanova díla nemají s humorem nic společného, leč komiks je komix a tak do e-GAGu patří.

Jelikož jsem oba autory vídal, rád potvrzuji, že jejich podoba je výstižná až věrná (s Ebenem jsem

prohodil pár slov na chodbě v našem karlínském studiu, kde cosi natáčel, Tomanu jsem znal spíš ze schůzí ROH v té ještě o dost mladší Mladé frontě). Co ještě nemají společného? Ten první stále žije a možná si při nedávném výročí zlatého Zátópka na OH v Helsinkách 1952 vzpomene, jak mu (už téměř zakázanému) po více jak třiceti letech se svými bratry zpíval písničky z pódia při vyhlášení prvního držitele **Emila Stadiónu** v Malostranské besedě. Jenže Zátopek už nežije, stejně jako Toman, jehož podobizna v MfDNESu vyšla právě k jeho úmrtí. A není mezi námi už ani Dušan Pálka, který tenkrát tu trofej od Zátópka převzal. (IH)

Kresby: **Václav Teichmann** (MfDNES 7. 7. 2022)

Iva Janžurová (81) v rozhovoru mluví hodně o humoru a o smíchu

“Bavily mě a dodnes baví **situační komedie** nebo převlekové role (...) Skoky z vážné polohy do **humorné**, to je něco pro mě. A ideální je pro mne tzv. **tragikomický** tvar postav. Protože my všichni jsme **tragikomičtí**. Ale chápu, že některým lidem chutnaly víc moje čistě **humorné** věci. (...) Já měla **smíchy** jako hobby a už dopředu jsem si do každé role vymýšlela, jak se budu **smát**. Když se chystal seriál *Fantom operety* dostala jsem roli ne zrovna inteligentní subrety. (...) Hodně v předstihu jsem volala režiséru *Zdeňku Podskalskému*, že tu roli беру, protože už vím, jak se budu **smát**. Předvedla jsem mu to, a on se zase **smál** do telefonu s tím, že ta role je pro mě opravdu jako ušitá. Potom tenhle **smích** hodně zlidověl. Ozýval se leckde a vyluzoval potěšený **úsměv** lidem na tvářích, alespoň na chvíli. Vypravovali mi třeba, jak se někdo v tramvaji plné otrávených a skleslých obličejů, byla to doba po roce 1968, **zasmál** tím mým krutým klokotem a celá tramvaj se **rozchechtala**. To mě napřohovalo uspokojením.”

David Soeldner: „*Smích jsem měla jako hobby*“ Deník N, příloha Live, 22. 7. 2022, str. 1

Je to jako lavina, která se spustí a nabírá další a další...

Jedním z fenoménů současnosti jsou *virální videa* neboli *virály*. Je to takové video, které se rychle stane populárním a masově se šíří na internetu právě prostřednictvím sociálních sítí, e-mailů, chatů či různých platform pro sdílení videí. (...) Aby se video prosadilo v dnešním vizuálněmi vjemy přesyceném prostoru, musí něčím zaujmout, vzbudit rozruch nebo šokovat, důležitý je **prvek překvapení a humoru, případně ironie**. Zároveň nesmí být video moc dlouhé, protože hrozí, že netrpělivý uživatel si na pointu nepočká a klikne někam jinač. (...) Výrazy "virál", "virální" se poprvé objevily v devadesátých letech 20. století (...) použil je mediální teoretik *Douglas Rushkoff*, když popisoval uživatele jako nakažené virem, kteří jej šíří na další lidi ve svém okolí.

Hana Vařáková: „Virální video neboli virál“ Respekt č. 20; 16. 5. 2022, str. 70

Komiksy drtí kreslené vtipy!

Poprvé loni byla v Česku pokořena hranice pěti set komiksových titulů ročně. V roce 2000 to přitom bylo podle databáze ComicsDB pouhých 139 titulů, o deset let později 338. Dominují superhrdinské a **humoristické tituly**, na vzestupu jsou japonské mangy.

Ivan Adamovič: „Deset nejdivnějších komiksů v Česku“, Deník N 31. 8. 2022, str. 12

Kresba **nahore**: Pokud byste ty tři tváře nepoznali, prozradíme jména kandidátů na prezidenta České republiky. Aby bylo možno hovořit o karikatuře jako o humorném žánru, stíhají si na obálce *Deníku N* z 29. 7. 2022 „Kámen - nůžky - papír“ **Petr Pavel, Danuše Nerudová a Andrej Babiš**, tedy tři hlavní uchazeči, jak je predikoval letní průzkum - a pojal **Petr Polák**.

Kresba **vlevo**: Politici ještě před parlamentními volbami rovněž v podání **Petra Poláka** v *Deníku N* (**Ivan Bartoš a Petr Fiala**)

Rozhovor s Fefíkem o Sorry:

Jak moc snadné je vydávat jak internetový, tak tištěný časopis?

Vydávat internetový je v pohodě a vydávat ten papírový je peklo.

Jak těžké je dneska dělat humor, když jsou lidi zahlceni stovkami vtipných a parodických profilů? Je Sorry takový fenomén, že je tyto nové neohroží?

Máte pravdu, že Sorry je fenomén, že má svůj stabilní čtenářský okruh a internet ho neohrožuje.

Co u nás ještě vychází - Sorry, snad ještě Trnky

Brnky, Oraz a Tapír. To jsou čtyři časopisy, které spíš živoří na okraji zájmu, vtipy se vytratily ze stránek deníků, proměnily se v různé *stripy*, které jsou fajn, ale dovážíme je, protože je u nás nikdo dělat neumí. A *karikatury*, ty mě ale moc neoslovují...

„Milan Podobský alias Fefík“, Šestka, Březen 2022, str. 17

XX

Jiří Poláček vypracoval unikátní **Mediální mapu tištěných humoristických časopisů v České republice 1989 - 2014**

Pod vedením **Mgr. Martina Foreta** obhájil Poláček na závěr studií na katedře žurnalistiky Filozofické Fakulty Univerzity Palackého v Olomouci bakalářskou práci. Její název **Mediální mapa tištěných humoristických časopisů v České republice po roce 1993** sice slibuje úplný přehled situace v Česku, ale práce neopomíjí ani časopisy z prvního období v ještě společném Československu po Listopadu 1989.

Dříve, než se seznámíte se základními údaji z této unikátní práce, dovolujeme si upozornit na dvě věci: Jednak jsme vyzobali jen obsah, který by měl zajímat širší okruh čtenářů GAGu, tedy bez uvádění zdrojů a odkazů, jednak se přiznáme, že jsme sušili tento luxusní přehled v archívu celá léta a teprve nyní, když jsme do rubriky "Z pra-archívu" vyhrabali náš podobný, leč neúplný a neověřený přehled ze starého T-GAGu, vzpomněli jsme si na tuto práci a původní dvoustranu jsme zahanbeně zasunuli zpět do "pravěku".

Následující výběr z díla Jiřího Poláčka jsme (dost drze) zbavili úvodních povinných kapitol a skáčeme doprostřed k hlavní části. Čtvrtá kapitola nese název:

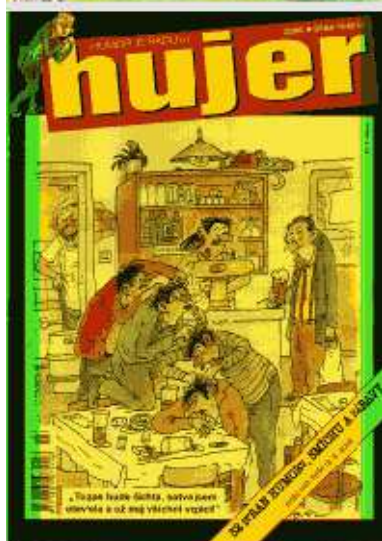
Humoristické časopisy v období 1989–1992

Roky 1989–1992 (1993) byly pro naši politickou scénu obdobím zásadních změn a stejně tak tomu bylo i v oblasti humoristických časopisů. S pádem totalitního režimu se zastavilo i vydávání nejznámějšího humoristického časopisu předlistopadového Československa – fenoménu s názvem Dikobraz, který provázel generace Čechů a Slováků od konce druhé světové války (začal vycházet v roce 1945) po celé období totality.

Jedenácté, poslední číslo Dikobrazu vyšlo 14. března 1990. „Potichu, nenápadně, aniž nad ním někdo prolil sebemenší slzu,“ konstatuje Jiří Pernes ve své knize Dějiny Československa očima Dikobrazu 1945–1990, čímž naráží na fakt, že Dikobraz byl minulým režimem tolik zkompromitován, že po Sametové revoluci již pro něj nebylo místo.

Trh po roce 1989 se otevřel celé řadě nových humoristických titulů a fakt, že po dlouhém období cenzury bylo konečně možné přečíst si svobodný humoristický tisk, přímo nahrával vzniku nového fenoménu. Tím se staly **Trnky-brnky**, které začaly vycházet v červnu 1990 a jsou dnes bez přestávky nejdéle vydávaným českým humoristickým časopisem a také zdaleka nejúspěšnějším. Jejich první číslo bylo dvoubarevné, mělo 16 stran a náklad byl 12 tisíc výtisků. Ani sám vydavatel nečekal, že do konce roku se náklad zvýší na pětinašobek a další rok se přiblíží 300 tisícům výtisků (viz tab. č. 1 na str. 92). Rok 1992 byl pro měsíčník Trnky-brnky z hlediska nákladu nejlepší - průměrně bylo vydáno 370 tisíc výtisků každého čísla. Navíc vyšel nový čtvrtletník Srandokaps, jehož náklad byl také poměrně vysoký (150 tisíc výtisků). V podobě vlastního čtvrtletníku paradoxně vyrostl měsíčníku nový konkurent a jeho náklad se snížil na 300 tisíc výtisků. Přesto stále měsíčník Trnky-brnky prožíval své nejúspěšnější období. Koncem roku 1992 vyšel i první Trnky-brnky – knižní titul a spolu

s měsíčníkem a Srandokapsem se stal tradičním českým humoristickým časopisem.

Na rozdíl od Trnek-brnek se mnoho humoristických titulů po roce 1989 neuchytilo a dříve či později přestaly být vydávány. Škrt, který vznikl již v prosinci 1989 a nesl podtitul „Měsíčník Strany mírného pokroku v mezích zákona a Společnosti za veselejší současnost“, vydržel do roku 1994. Jeho první čísla měla obrovské náklady – přes 400 tisíc výtisků, raketový vzestup však následoval stejně rychlý pád a po méně než roce vydávání se prodalo již pouze 10 tisíc výtisků.

Týdeník KUK, který začal vycházet o několik měsíců později, vydržel jen do roku 1991. Zaměřoval se výhradně na kreslený humor a obsahoval čtyřicítku fórů zalomených na čtyřech novinových stranách. Existovaly také magazíny Škrtu a KUKu. Oba tyto časopisy včetně magazínů vznikly okolo České unie karikaturistů (ČUK), jež byla založena 10. 3. 1990 z iniciativy novináře Ivana Hanouska, a nakladatelství Novinář (Praha). Byly jakýmsi protipólem nástupců zaniklého Dikobrazu.

A to spolu s dalším týdeníkem Naruby, který vydávalo v letech 1990–1995 pražské vydavatelství Magnet-Press (ale humoristickým časopisem byl jen do roku 1993, než se zaměřil pouze na sázkaře), a jeho magazínem.

Mezi nástupce totalitního humoristického fenoménu (viz tab. č. 3 na str. 94) patří Nový Dikobraz, týdeník a později měsíčník vycházel v letech 1990-1995 v pražských vydavatelstvích Studio dobré nálady a Eurostudio. V roce 1993 dokonce získal „zpět“ název Dikobraz. Dva roky po Novém Dikobrazu se na trhu objevil Magazín Dikobrazů, ten vydávalo v letech 1992–1995 pražské vydavatelství R3 (resp. Deltapress).

Existoval také vyloženě erotický humoristický titul Nei humor, mezi roky 1991–1996 ho vydávalo rovněž vydavatelství R3, posledních několik čísel potom pražské vydavatelství Kokos. Dalším eroticky laděným časopisem z řad nástupců Dikobrazu byl Sexbox (viz tab. č. 4 na str. 95) s podtitulem „Měsíčník humoru o ženách a mužích“. Vycházel v letech 1990–1992. V jeho předposledním čísle se objevilo oznámení čtenářům, že časopis od nového roku změní název na Pardon, nikoliv však svou podobu. Mimo tyto dvě názorově protichůdné skupiny (Dikobraz x antiDikobraz) stojí časopisy z okolí Valašska, mezi které kromě zmiňovaných a velmi úspěšných Trnek-brnek patří také valašský Potmělúch. U jeho zrodu na podzim 1990 stál vsetínský vydavatel Jaroslav Vávra a časopis vydržel na trhu 6 let.

A konečně poslední skupinou, jež také stojí mimo první dvě, jsou tituly specializované na erotický humor. Sem patří měsíčník Sex a fór (Super sex a super fór) a jeho magazín.

V rozmezí let 1992–1994 ho vydávalo vydavatelství S-Fórmen / Agentura S+K / Suchý (Ostrava-Zábřeh). Ještě o 2 roky dříve vzniknul měsíčník Štístko – do roku 1994 byl vydáván v Rychvaldu okolo Klubu novinářů a publicistů KNAP.

Samostatnou kategorií je deník Fámyzdat s podtitulem Víra

ve fámy, důvěra v leže, u jehož zrodu po sametové revoluci stála skupinka studentů žurnalistiky v čele s Feříkem alias Milanem Podobským. K zakladatelům Fámyzdatu patřil také Marek Douša, tehdejší redaktor Škrtu a KUKu. Tento list boural tabu kolem černého humoru a mezi čtenáři byl o něj obrovský zájem. Nejlépe se prodávalo číslo s titulkem *Havel bude viset*, čímž byl míněn oficiální portrét nového prezidenta Fámyzdat byl prvním deníkem, který po revoluci vznikl, a také prvním, který zanikl. Scvrkl se na list vkládaný do Škrtu pod názvem Záškrt-Fámyzdat, později vycházel jako příloha měsíčníku Sorry s podtitulem PRavá

DEmokratická Legrace, jehož první číslo se objevilo v březnu 1992 a zanikl i s Famyzdatem až v prosinci 2013.

Další upozornění: Z důvodu, aby se tento text nestal tak dlouhým, že by překročil formát našeho magazínu, prokracujeme další (už pátou) kapitolkou a doufáme, že jsme tak nezměnili obsah díla. Tu je základní přehled:

Mediální mapa jednotlivých časopisů

Dostáváme se k samotnému přehledu tištěných humoristických časopisů, které byly v České republice vydávány v období od roku 1993 do roku 2013. Tituly jsem rozdělil do 4 skupin.

Folklórní časopisy se vyznačují tím, že se hlásí k určité regionální tradici, většinou pocházejí z Valašska (nejznámější jsou Trnky-brnky).

Plnoformátové časopisy nabízejí kromě základních humoristických žánrů také další obsah, zejména různé články, zajímavosti, rozhovory apod. Skupina, kterou jsem pojmenoval jako

Vtipové časopisy, obsahuje především kreslené vtipy a anekdoty, pouze okrajově se v nich objevuje něco jiného. Čtvrtou a poslední skupinou jsou

Erotické časopisy, které se zaměřují na erotiku a většinou otiskují i erotické fotografie, povídky a podobný obsah.

Plnoformátové, vtipové a erotické časopisy se narozdíl od folklórních nehlásí k žádnému regionu a nejsou psány v nářečí ani dialektu.

Některé tituly by samozřejmě bylo možné zařadit do více než jedné z kategorií. Příkladem může být měsíčník erotického humoru Pich!, který se zároveň hlásí spolu s dalšími periodiky vydavatelství Trnky-brnky k valašským kořenům. Vedle toho jiné tituly by si zasloužily vlastní kategorii – např. Míša VTIPálek byl jediným humoristickým časopisem pro děti, Pepa Suprajz zase rodinným – neobsahoval erotický humor a na své si v něm přišli jak rodiče, tak jejich děti. Oraz se specializoval na černý humor. Stejně jako jsem tituly Sexy fóry a Sexy humor zařadil mezi erotické, mohly by se objevit mezi vtipovými. U některých časopisů docházelo během jejich existence k velkým obsahovým změnám, např. Trnky-brnky bychom kromě skupiny folklórních časopisů mohli v určitém období zařadit mezi vyložené vtipové a v jiném období zase mezi plnoformátové.

Tituly v jednotlivých skupinách jsou řazeny abecedně.

Časopisy by samozřejmě bylo možné seskupit i podle jiných kritérií, zejména se nabízí možnost využít rozdělení podle vydavatelů. Existovalo jich hned několik, kteří se na humoristické tituly specializovali a nabízeli jich více. Naopak mnoho vydavatelů zůstalo jen u jednoho titulu, případně dokonce pouze několika vydaných čísel.

Na tomto místě autor práce předkládá charakteristiky titulů ve výše uvedených skupinách:

Folklórní tituly

Folklórní časopisy se většinou hlásily k tradicím valašského regionu. Vyškeřák a Oškeřáček byly dokonce psané výhradně ve valašském nářečí, v ostatních se objevovala i jiná nářečí či slovenština. Nejčastějším vydavatelem bylo vizovické vydavatelství Trnky-brnky. Tituly se většinou zaměřovaly na humoristické žánry, některé bychom mohli zařadit i mezi plnoformátové. Výjimkou byla Trnky-brnky lušťovka, která kombinovala kreslené vtipy s křížovkami. Většinou se jednalo o čtvrtletníky, některé byly barevné, jiné černobílé.

Na jejich tvorbě se podílelo více autorů a také tematika příspěvků byla různá, ať už v rámci čísla nebo bylo každé vydání věnované jinému konkrétnímu tématu. Mírně převažovala periodika s formátem A4, ve všech se objevovala externí reklama, ve většině také interní. Folklórní tituly patřily k těm „nejtrvanlivějším“, většinou neměly problém se na trhu dlouhodobě prosadit. Poslední vznikly v roce 1999.

– Hanácké fóry (1999)

Čtvrtletník, který začal v roce 1999 vydávat Pavel Javorek, byl jedinečným kombinací hanáckého nářečí s češtinou. Žádné jeho číslo se mi bohužel nepodařilo získat, proto se mohu jen domnívat, že se na trhu neuchytil a krátce po svém vzniku skončil.

– Oškeřáček (1997–2004)

Magazín valašského humoristického časopisu Vyškeřák byl stejně jako hlavní titul psán výhradně ve valašském nářečí, čímž se tyto dvě humoristická periodika odlišovala od ostatních na trhu. Jinak psané příspěvky redakce dokonce překládala.

– Potmělúch (1990–1996)

Druhý nejstarší porevoluční humoristický titul zaměřený na valašský region vydával do roku 1996 Jaroslav Vávra. Na 16 barevných stranách nabízel kromě kreslených vtipů a anekdot také rozhovory nebo recepty. Příspěvky ve valašském nářečí tvořily jen menší část obsahu.

– Srandokaps (1992–2010)

Malých sešitků „do kapsy“ s kreslenými vtipy a anekdotami vyšlo ve vydavatelství Trnky-brnky během téměř dvou desetiletí celkem 76. Každé číslo čtvrtletníku bylo většinou zaměřeno na jiné konkrétní téma, kresby v některých byly dílem jednoho či dvou vybraných kreslířů.

– **Supernovák Trnky-brnky (1999–2006)**

Jarní, letní, podzimní či zimní Supermagazín byl dalším titulem z vydavatelství Trnky-brnky. Podobně jako Srandokaps byl tištěný na méně kvalitním papíře než nejúspěšnější měsíčník Trnky-brnky, od Srandokapsu se však lišil formátem A4 a barevnými stránkami.

– Trnky-brnky (1990-????)

Nejúspěšnější humoristický časopis po sametové revoluci a také nejdéle vydávaný časopis od dob Dikobrazu, který vydržel na trhu až do současnosti. Během své existence prošel mnoha změnami – od „Moravského měsíčníku humoru a srandy“ přes „Zábavně – společenský magazín“ až po dnešní „Explozi cool vtipů“. Jeho jednoznačná dominance na českém trhu však zůstává i po více než 20 letech stejná.

– Trnky-brnky – knižní tituly (1992–2005)

„Knížky“ vydavatelství Trnky-brnky se dočkaly celkem 50 vydání. Na více než 140 stranách přinášely především kreslené vtipy a anekdoty. Narozdíl od měsíčníku Trnky-brnky měl tento čtvrtletník polo-
viční formát a černobílé stránky.

– Trnky-brnky lušt'ovka (1994-1998)

Jediný titul, který kombinoval kreslené vtipy s křížovkami přibližně ve stejném poměru, vycházel ve vydavatelsví Trnky-brnky necelých 5 let. Každé číslo mělo jinou tematiku a podílelo se na něm většinou více kreslířů. Formátem a barvou stránek nejprve připomínal Srandokaps a poslední rok své existence knižní tituly Trnek-brnek.

– Vyškeřák (1993-????)

Valašský humoristický čtvrtletník, který silně dbá na místní tradici a všechny jeho příspěvky jsou otiskovány ve valašském nářečí, je jedním ze dvou titulů na trhu, jež ještě existují. Spjat je především s Jiřím Krupou, dlouholetým šéfredaktorem a později i majitelem.

Plnoformátové tituly

Plnoformátové časopisy obsahovaly kromě samotných humoristických žánrů také články a další obsah „navíc“. Žádný z nich neobsahoval příspěvky v nářečí a všechny byly formátu A4. Podle periodicity se jednalo nejvíce o měsíčníky a týdeníky. Většinou byly barevné a vždy je tvořilo více autorů. V každém čísle se objevovaly příspěvky s různou tematikou, reklama byla většinou externí. Až na světlou výjimku – měsíčník Sorry – nebyl žádný z nich vydáván déle než 6 ročníků. Žádný z vydavatelů nevydával více než jeden. Nejvíce plnoformátových titulů vzniklo v první polovině 90. let, kdy také nejčastěji zanikaly.

– **Apríl (2002)**

Měsíčník humoru a zábavy, který vydržel pouhých 2 čísla. Barevný titul formátu A4 přinášel mimo jiné díla světových karikaturistů a přetiskoval letité příspěvky z humoristických listů. Šéfredaktorem byl Jaroslav Skoupý.

– Dikobraz (Zabaveno) (2004–2005)

Za prozatím posledním pokusem o znovuoživení Dikobrazu stojí pražské vydavatelství Star production. „Čtrnáctideník humoru a satiry“ a posléze „humoristický satirický měsíčník“ nevydržel ani 2 roky.

I tato krátká doba mu stačila, aby během ní změnil název na Zabaveno.

– Неч (1996–1998)

„Humoristický měsíčník do čekárny, hospody i do postele“ začal vycházet v únoru 1996 a hlásil se k nástupnictví Dikobrazu a Podvobrazu. O tomto titulu, který zřejmě po celou dobu vydával Ivan Svoboda, se mi bohužel nepodařilo získat více informací.

– Magazín Dikobrazů (1992–1995)

Humoristický dvouměsíčník byl jedním z porevolučních nástupníků Dikobrazu. Během 3 let své existence se proměnil z téměř 50stránkového černobílého titulu na

barevné periodikum o třetinu tenčí. Obsahoval kromě jiného články o různých osobnostech a vtipné horoskopy.

– Nový Dikobraz (Dikobraz) (1990–1995)

Týdeník humoru a satiry, který navázal na totalitní fenomén Dikobraz, byl zajímavý především neobvykle velkým formátem A3, v němž vycházel téměř rok a půl. V roce 1993 dokonce získal původní název Dikobraz. Nejdelší dobu byl jeho šéfredaktorem Zdeněk Rosenbaum.

– Pardon (1996–2001)

Týdeník pro horních deset milionů“ vycházel jako samostatný titul pouze rok, potom se změnil v humoristickou přílohu deníků Bohemia. V souvislosti s touto změnou se počet stran snížil na polovinu, šéfredaktorem po celou dobu zůstal Oldřich Dudek. Obsahoval mnoho originálních rubrik jako „Region se chechtá“, „Zprávy z první ruky“ nebo „Pecka týdne“.

– Podvobraz (1993–1994)

Týdeník s podtitulem „S úsměvem jde všechno“, který začal vydávat v roce 1993 pražský vydavatel Ivo Železný, vydržel 2 roky. Nepomohlo mu ani odkoupení Ladislavem Lamkou, po němž získal nový podtitul „Český Legračník“. Na 8 stránkách tohoto barevného periodika se mimo jiné objevovaly rozhovory s kreslíři.

– Sorry (1992–2013)

Svrázný měsíčník s podtitulem „PRavá DEMokratická Legrace“ byl k dostání v novinových stáncích přes 20 let. Stála za ním parta (bývalých) studentů okolo Fefíka či Marka Douši, jejichž prvním úspěchem byl porevoluční deník Fámyzdat. Ten byl mimochodem přílohou Sorry po celou dobu jeho existence. Důležitou postavou byl také dlouholetý vydavatel Fidelis Schlée.

– Škrt (1990–1994)

Jeden z prvních porevolučních titulů byl spojený s šéfredaktorem Josefem Kobrou Kučerou a nakladatelstvími Kobra a Českomoravský novinář. Obsahoval přílohu „Krok včera“ s podtitulem „tiskový orgán Strany mírného pokroku v mezích zákona“. Do přílohy

„Záškrt-Fámyzdat“ se transformoval původní porevoluční deník Fámyzdat, než se přesunul na stránky měsíčníku Sorry.

– Třesky plesky (1993)

„Humoristický superměsíčník“ vznikl krátce po rozdělení ČSFR a vydáno bylo jen 6 čísel. Barevné stránky tradičního formátu A4 se střídaly s černobílými. Na stránkách bylo možné nalézt mimo jiné svérázné zprávy ze společnosti nebo ještě svéráznější návrh nových bankovek.

Vtipové tituly

Vtipové časopisy se nejčastěji zaměřovaly na kreslené vtipy a anekdoty, většina jich nabízela čtenářům i další humoristické žánry. Všechny byly psané výhradně v češtině, bez jakýchkoliv nářečí. Převažovaly černobílé tituly. Tvořilo je obvykle více autorů, ale až na jednu výjimku sem patří i všechna periodika tvořená jedním či dvěma autory.

Tématika vtipů byla většinou různá, u některých titulů se měnila každé číslo a patřily sem také všechny tematicky specializované tituly vyjma erotických (pro děti, rodinné a zaměřené na černý humor).

Nejvíce bylo měsíčníků.

Z formátů převažoval A5.

Reklama byla většinou buď kombinací externí a interní, nebo pouze interní.

S výjimkou 3 časopisů nebyly vydávány déle než 5 ročníků. Většina z nich patřila do portfolia jednoho ze 4 největších vydavatelů - Petra Esterky, Cyříka, Orazu a Iva Železného.

– Anče Veselá (2003–2006)

Čtvrtletník a později občasník humoru a srandy vydávalo svitavské vydavatelství Anče. Kreslené vtipy v každém čísle tohoto černobílého periodika s formátem A5 byly dílem jednoho konkrétního autora. Titul nabízel čtenářům kreslené vtipy, anekdoty a také křížovky.

– Anekdoty (2000–2002, 2011)

Měsíčník zaměřený především na anekdoty pocházel z produkce vizovického vydavatele Petra Esterky. Kreslené vtipy byly dílem autorské dvojice Petr Maděra – Ladislav Vlasák. Celkem bylo vydáno 20 čísel, každé s jinou konkrétní tematikou. V roce 2011 se Anekdoty dočkaly znovuoživení, které však trvalo jen 2 čísla. Původní kreslířskou dvojici tehdy vystřídal René Abel a titul navíc obsahoval 100 sudoku.

– Frky (2001–2008)

Dvoutměsíčník humoru, který vycházel 7 let, byl jedním z několika strojově podobných titulů karvinského vydavatele Cyříka. Originální byla především rubrika „Práskač“, v níž čtenáři posílali vzkazy svým přátelům a známým.

– Ftipný šejk (2001–2002)

Další dvoutměsíčník humoru z produkce Reného Cyříka. Narozdíl od Frků bylo Ftipného šejka vydáno o třetinu méně čísel, jen 9.

– Ftipy pro každého (2004–2008)

Dvoutměsíčník vydavatelství Cyřík, který se od Frků a Ftipného šejka lišil snad jen tím, že neměl podtitul.

– Galerie kresleného humoru (1995–1999)

Čtvrtletník z vydavatelského portfolia Petra Esterky, který se podobá knižním titulům Trnek-brnek, na trhu však vydržel mnohem kratší období.

– Hodokvas humoru (1997–1998)

„Měsíčník pro milovníky dobrého humoru, pití, jídla a dalších neřestí“ vydával Vladimír Macek z Kladna, vzniklo pouze 5 čísel. Narozdíl od ostatních humoristických časopisů otiskoval texty českých písní, na jeho zadní straně se objevila oboustranná vtipná přání.

– Hučák (2002)

Humoristický měsíčník „do nepohody“, jehož historie se scvrkla do jediného čísla, začal v roce 2002 vydávat prostějovský O.R.A.Z.

– Hujer (2005)

Měsíčníku s podtitulem „Humor je radost“, který přivedlo na trh vydavatelství Art Vision Production, se objevilo jen 5 čísel. Jeho šéfredaktorem byl někdejší šéfredaktor Nového Dikobrazu (Dikobrazu) Zdeněk Rosenbaum. Barevný časopis ve formátu A4 sázel především na kreslené vtipy. Nechyběly ale ani citáty od autorů typu Oscara Wilda nebo „fotofóry“.

– Míša VTIPÁlek (2003–2004)

Jediný vyloženě dětský humoristický titul vydávalo brněnské vydavatelství Datel, autorská dvojice Libor Machata – Zuzana Kopecká vytvořila celkem 8 čísel. Kreslené vtipy a anekdoty byly doplněny malými omalovánkami, testy nebo osmisměrkami.

– Nej z Kujala a Tatarky (2000)

Po Hučáku druhý „krátkodechý“ titul vydavatelství O.R.A.Z. zásoboval kresbami Jan Tatarka a anekdotami Pavel Kujal. Vydána byla zřejmě 3 čísla.

– Oraz (1994–2004)

Měsíčník černého humoru, jediné takto specializované humoristické periodikum na trhu, bylo hlavním titulem stejnojmenného vydavatelství O.R.A.Z., ve kterém vycházelo 8 ročníků. Obsahovalo speciální rubriky jako televizní program „Nezávislé televize Hroba“ nebo „ORAZácký slovníček cizích, leč hřeji-vých slov“.

– Parodie (1996, 1998–2001)

Časopis z vydavatelství Petra Esterky začínal původně jako měsíčník s podtitulem „prolhané noviny“. Po 4 číslech bylo jeho vydávání zastaveno a následně byl po více než roce a půl oživen v odlišné podobě jako čtvrtletník. Každé číslo bylo zaměřeno na jiné konkrétní téma a prostor v něm většinou dostali jeden nebo dva kreslíři.

– Paroháč (1998–1999)

Za magazínem humoru a randy, který vycházel každý měsíc necelé 2 roky, stál uničovský vydavatel Pavel Javorek.

– Pepa Suprajz (2000)

„Měsíčník humoru a zábavy pro celou rodinu“ byl jediným titulem na trhu specializovaným jak na děti, tak na jejich rodiče. Neobsahoval vtipy s erotickou tematikou. Zvláštní stránka byla vyčleněná přetiskování starých vtípů z Humoristických listů z počátku 20. století. Vydána byla pouhá 4 čísla.

– Pošli vtip (2009–2011)

Barevný měsíčník vydavatelství Burda Praha vycházel v malém formátu A6. Zaměřoval se především na anekdoty, ale na jeho stránkách bylo i mnoho kreslených vtípů

– Sranda (1999–2001)

„Pohodově naladěný časopis“ vydavatele Petra Esterky tvořila dvojice Roman Gadas (kreslené vtipy) a Pavel Kujal (anekdoty). Čtvrtletník těžil také ze čtenářských anekdot a nápadů na kreslené vtipy, které pak Roman Gadas nakreslil.

– Sranda magazín (2000)

Čtvrtletník z vydavatelství Petra Esterky přinášel nové vtipy z pera Pavla Kujala a kreslený humor Romana Gadase. Na jeho stránkách byly otiskovány také různé kuriózní rekordy. Na trhu vydržel pouhý 1 ročník.

– Srandy fůra (1997–1998)

Tematika čtvrtletníku a později měsíčníku pražského vydavatele Iva Železného se měnila každé číslo. Od většiny humoristických titulů se lišil tím, že obsahoval téměř samé kreslené vtipy a pouze pár anekdot. Vydáno bylo celkem 11 čísel.

– Srandy kopec (1995–2000)

Čtvrtletník z vydavatelství Ivo Železný byl jediným pravidelně vydávaným humoristickým titulem, který tvořil jediný autor. Kromě kreslených vtipů Richarda Pilgra se na jeho stránkách objevovaly už jen povídky stejného autora. Celkem vytvořil 19 čísel o 62 stranách.

– Srandy pytel (1998)

Každé číslo jednoho ze tří podobně nazvaných titulů Iva Železného (Srandy fůra, Srandy kopec, Srandy pytel) mělo jinou tematiku. Podobně jako Srandy fůra, ani toto periodikum nevydrželo příliš dlouho – konkrétně jen 6 měsíců.

– Trhák (2001–2002)

„Humoristický měsíčník s příchutí bulváru“ patřil do portfolia vydavatele Petra Esterky, vydána byla pouhá 2 čísla. Obsahoval kromě jiného vtipné fotomontáže a řadu parodií jako „Zaručené nezaručené zpravodajství“.

– Zlaté anekdoty (1995–1997)

Periodikum zaměřené pouze na anekdoty uvedl na trh vydavatel Petr Esterka. Spolu s jeho dalším titulem Zlaté perličky se jednalo o nejmenší humoristický časopis (formát A7). Další zvláštností byla jeho periodicita – Zlaté anekdoty vycházely každé 2 měsíce po 2, ale i 6 vydáních.

– Zlaté perličky (1995–1997)

Titul se podobal Zlatým anekdotám od stejného vydavatele Petra Esterky nejen nejmenším formátem A7, ale také úzkou specializací na konkrétní žánr – jako jediný z humoristických časopisů obsahoval pouze aforismy a perličky. Vydáno bylo 9 čísel.

– Žert (1996–1997)

Měsíčník ostravské agentury TURPRESS nabízel především kreslené vtipy, jejichž přesný počet byl dokonce uveden v podtitulu každého čísla. Na trhu vydržel 10 měsíců.

Erotické tituly

Erotické časopisy se většinou specializovaly výhradně na erotický humor. Velkou část z nich by bylo možné zařadit i mezi plnoformátové tituly, zbytek obsahoval pouze humoristické žánry. Převažoval formát A5, barevné a černobílé byly zastoupeny téměř rovnoměrně. Erotická periodika vždy tvořilo více autorů a až na jednu výjimku – valašský časopis Štístko – byla psána výlučně v češtině, bez příspěvků v nářečí. Nejčastěji se jednalo o měsíčníky, počet těch, které obsahovaly externí reklamu, a těch, jež obsahovaly interní, byl téměř stejný. Průměrná doba vydávání byla okolo 4 ročníků. Nejčastějším vydavatelem byl Cyřík.

– Ftípky (2002–2008)

„Dvouměsíčník sexy humoru“ z vydavatelství Cyřík se zaměřoval na humoristické žánry s erotickou tematikou. Kromě toho nabízel např. erotické skryváčky. Během 6 let bylo vydáno 24 čísel.

– Hambáč (2004–2005)

„Humoristický hambatý měsíčník“ z pražského vydavatelství Star production byl vydáván 5 měsíců. Humoristické žánry s erotickou tematikou výrazně převažovaly nad výhradně erotickými žánry. Na stránkách čtenáři našli např. lechtivé aforismy trefně pojmenované „sexfórismy“ nebo hospodské historky a soudničky.

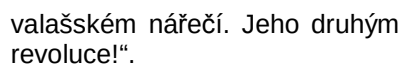
– Magazín I love you (1993–1994)

Čtvrtletník z ostravského vydavatelství Hudeček přinášel čtenářům „čtení plné humoru a sexu“. Patřil mezi tituly, které kombinovaly erotický humor s obsahem vyloženě erotického časopisu přibližně ve stejném poměru. Místo pro kreslené vtipy tak přibližně odpovídalo místu pro erotické fotografie, erotické články střídaly v podobném rozsahu anekdoty či vtipné básničky.

– Nei humor (Nej humor) (1991–1996)

„Měsíčník erotického humoru pro oddech a inspiraci“ vycházel po většinu své existence ve vydavatelství R3. Převažovaly v něm erotické kreslené vtipy, ale nechyběly ani vyloženě erotické články bez špetky humoru. Zajímavostí byly pravidelné rozhovory s man-

„Humoristický měsíčník pro milovníky erotiky od osmnácti let“ patřil k vyložené humoristickým titulům, které erotiku obsahovaly pouze v rámci kreslených vtipů, anekdot apod. V stejnojmenném ostravském vydavatelství vzniklo jen 6 čísel.

Názvy kapitol: Humoristické časopisy v období 1993–2013 (Úmrtnost titulů - Vznik nových titulů - Vydavatelé humoristických časopisů - Tituly podle tématického zaměření - Tituly podle obsahu - Tituly podle jazyka - Tituly podle doby vydávání - Tituly podle periodicity - Tituly podle barevnosti - Tituly podle počtu autorů - Tituly podle reklamy). Současný stav na trhu s humoristickými časopisy... (...je tristní. Nejprodávanějším titulem je tradiční měsíčník *Trnky-brnky*, který si stále drží svou první pozici na trhu) **Závěr...** (...jediným slovem - krize. V letech 1993–2013 existovalo 55 humoristických časopisů.... V roce 2014 existují už pouze poslední 2 tituly – měsíčník *Trnky-brnky* a regionální čtvrtletník *Vyškeřák*).

Doplňujeme, že mezi tituly není příloha *Kulový Blesk* a *Veselá nálada* (**viz v tomto čísle**) a že mezitím vznikl měsíčník/dvouměsíčník *Tapír* a na obzoru je další pokus o vzkrášení komunistického satirického orgánu jménem *Dikobraz*. **Viz obálka týdeníku z 11. srpna 1955 vlevo.** (red.)

Legrace z internetu...

Vtipné kousky od neznámých autorů, které putují světem, dnes už bezdrátovým.

Dva z nich, které tu vidíte, musejí pro účely GAGu být vizuální. Přes to se beze slov neobejdou. Tak už to nejinteligentnější z opičáků dělají. Vlevo nahoře je anekdota, jedna z řady těch „chuckovských“, o nichž jste snad už slyšeli. Nás zaujala, že se týká aktuální světové politiky a někdo si s jejím fotopojedenáním pěkně pohrál.

Ale každý, i ten neohrožený Norris, by se na pánském záchodě musel správně rozhodnout, a to dříve než se počurá, zda umí správně třídit do porcelánových kontejnerů svůj odpad. Podle češtiny ekonápisů na stěně soudíme, že to vymyslel správný náš ekohumorista. Pakliže přímo hostinský, pak před ním „Pěnu dolů!“

A teď kousek humoru nechtěného, který nemusí každý chápat, natož ocenit. Tu fotku jste možná v GAGu už viděli, je totiž z verni-

sáže pražské výstavy Vladimíra Jiráňka Ve Smečkách. Nemohl na ní chybět Václav Klaus, jehož byl Vladimír až do smrti oddaným příznivcem. A nemohlo nám ujít, jak se politik náhodou postavil před nástěnnou Jiráňkovou kresbu psychiatra (viz v tomto čísle sborníček vtipů na jeho oblíbeného Sigmunda Freuda). Vidět však ve vedlejší vtipu někdejšího premiéra a prezidenta v manželské posteli Jiráňkových by mohl jen nekorektní fantasta. Konečně Vladimírův Freud má krom knírku vždy pěkně zastřížený plnovous. Svými názory a typem osobnosti však tenhle pan Klaus/Freud k Jiráňkově rodině rozhodně patřil.

Upozornění: Kdyby vás náhodou - oprava: Kdyby vás zákonitě po dočtení až na tuto stránku překonala únava, stihněte se ještě mrknout na poslední stranu, kde...
...se ještě dozvíte, že...

Selfíčko s Felixem

Před pár lety by mu bylo sto, avšak letos 13. září uplynulo dvacet let od jeho smrti. Ale v českém prostředí žije dál, ba nabývá až legendární pověsti.

To díky svému humoru. Jeho pečlivě promyšlené scénky s originálním předvedením patří dodnes k tomu nejlepšímu, čím nás kdy naše televize mohla potěšit.

Přiměla diváka k upřímnému smíchu. A to vážně! Na tom se nepochybně shodne prostý vidlák s tím nejsečtějším intelektuálem.

Snímek: **GAG-foto**

Slavná herečka **Iva**

Janžurová proto neváhala a přijala úlohu prodavačky lístků do kina v náročné scénce s názvem „Včera, dnes a zítra“, jež nám dodnes vhání slzy (smíchem) do očí. „Vždycky se mi jeho osobitý humor velice líbil, byl mi velmi sympatický a považovala jsem za čest s ním spolupracovat. Překvapila mě - i když jsem to čekala - jeho pečlivá, detailní příprava scénky,“ vzpomíná herečka známá hlavně z komických filmových rolí.

V domě na prostorném historickém náměstí v královském městě Litoměřicích **Felix Holzmann** bydlel a má tam už na severní straně pamětní desku se svou bustou. Nasadit si aspoň trochu podobný klobouček a nechat se pod ní vyfotit, stálo GAGmenovi i za takovou cestu v srpnovém vedru. Protože litoměřický **Felix Holzmann**, stejně jako královéhradecký **Vladimír Renčín** byli humoristy takřkajíc lidovými, v tom dobrém slova smyslu, Hanousek by si jistě rád pořídil takový snímek i u jeho busty.

Samozřejmě až bude umístěna aspoň na jednom z domů, v nichž ve starém Hradci léta žil a kreslil nezapomnutelné vtipy. (g)

Karikatura Felixe Holzmannna:

Václav Teichmann pro Mf DNES.

Vpravo dole jsou dva další skvělí herci, oba také z televizních i filmových rolí známí coby osvědčení komici: **Josef Kemr** a **Jiří Sovák** v Mf DNES 26. 7. 2022

Jako příspěvek do rubriky „Blíženci“ to vypadá, ale praví „**Similarity**áni“ to nejsou. U těch totiž jde o krádež, prostě o kopírování cizího vtipu. Jenže tohle je přiznaná inspirace slavnou předválečnou fotografií pořízenou nahoře na stavbě mrakoškrabu v New Yorku. Jeden umělec - **Dario Campagna** z Itálie - za vtip (**nahoře**) získal letos *Grand Prix* v soutěži *CartoonSEA* (téma viz „**Výsledky**“), druhého zase pro pořízení malebné malby (**dole**) inspiroval termín *Nejvyšší soud*. **Pavel Matuška** má pravdu, protože výše než tito soudci (+ kat!) těžko může někdo zasedat. Tedy až na toho **tam úplně nahoře**.

Na dotaz, zda se ví, kdo je autorem té ikonické fotky (byli jsme líní se babrat v historii fotografie) nás Pavel Matuška příjemně zaskočil důkladnou odpovědí. Tu je v plné síle:

„Má dezinformační kancelář vypátrala ke slavné fotografii dělníků na traverze nad New Yorkem toto: Snímek byl otištěn 2.10. 1932, jako PR stavební firmy, která potřebovala probudit zájem o prodej či pronájem kancelářských místností v budově stavného mrakodrapu RCA. Tehdy noviny neuváděly jména autorů fotografií. Teprve v roce 2003 bylo autorství přiklepáno Charlesu Ebbetsovi, je ale prokázáno, že na konstrukci budovy byli v téže chvíli další dva fotografové, William Leftwitch a Thomas Kelley, nikdo ze zúčastněných už nežije, aby mohl cokoli dosvědčit, proto bylo později autor-

ství anulováno a snímek zůstává anonymní. Fotografie zřejmě není momentka, nýbrž je pečlivě komponována. Také existuje teorie, že pod dělníky nezeje hloubka 250 metrů, nýbrž jen asi 3 metry, protože tenkrát se stavělo tak, že se obezdívala kostra každého smontovaného patra, jednoho po druhém. Také se používalo záchranných sítí v každém patře. Závrať vyvolávající foto proto může být výsledkem šikovného výřezu. Moje parafráze této události (přesný název: **Zasedání nejvyššího soudu v N.Y.**) vypovídá o vysoko nastavené laťce americké justice, už tenkrát, skoro před sto lety.“

Místo díků, za něž si náš desinformátor nic nekoupí, otiskujeme mu nový akryl, za nějž se v magazínu e-GAG neplatí honoráře ani náhodou. A ještě zůstaneme v Americe!

Blíženci: dva okradení strašáci

Tentokrát opravdoví! K odhalení došlo tam co obvykle - na webu cartoonistů. Ten vtip **vpravo** totiž získal cenu - dokonce tu první! - v mezinárodní soutěži *Caneva Ride 2022* pořádané v Itálii. Je dílem *Mehmeta Zabera* a podle tématu mu říkáme „Okradený strašák“. Jenže na webu u kyperského Turka Cakmaka se objevil v pro něj dost nepříjemném sousedství jiného okradeného hasroše (viz **vlevo!**) a to o tučt let staršího (autora neznáme).

Je tu znova to strašné neštěstí - se srpem a kladivem ve znaku!

Dokonalé dílo, které zastínilo celou produkci „covidových“ vtipů, které plnily všechny weby a soutěže kresleného humoru po světě. Když už bylo po všem, přišel 24. únor a dal celé pandemii nejlepší (nejhorší možnou) pointu. Neštěstí se zrodilo v Číně, pak se pomalu klubalo, mutovalo a nakonec vyklonovalo, až je tu... globální tragédie, na níž nejsou vědci ani lékaři připraveni. A to jsme si v Česku říkali, že už to máme za sebou!

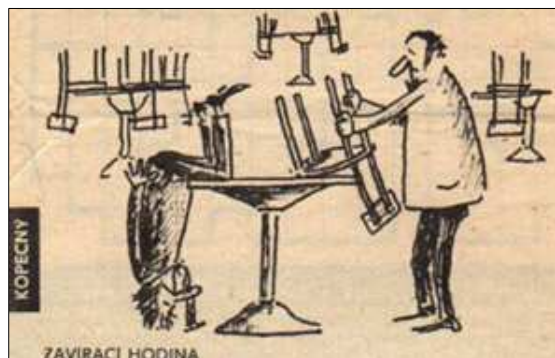

„Evrgrýn“

Kdo v životě neviděl vtip s tímto nápadem, ať se ihned přihlásí. Kdo už sám takový vtip sám nakreslil, ať se nehlásí... jen potichu zastydí.

Musí to být ale síla, odolat nápadu otočit (i když jen perkem na obrázku) po zavírací hodině s židlí i znaveného hosta! - „Takovej nápad!“

Bedřich Kopečný (-prakta) určitě nebyl první na světě, ale z našich autorů vtipů jsme starší verzi mezinárodního vtipu nenašli než tento ve starém *Mladém světě*. Což je zřejmě naše nedbalost... ®.

Stáňa píše z Austrálie

Na našem maturitním tablu je *Martin Hoffmeister*, syn malíře Adolfa, co kamaradil i s *Piccassem*, stojí také nahoře. Je to ten v bílé košili mezi dvěma spolužáky. Martin měl šílený písmo, učitelé po něm nemohli nic přečíst. Fotku dělal *Alexander Paul*, kamarád Martina. Naše třída se na to focení složila a ta obrovská barevná fotka stála v té době Kčs 750,- a naše menší (černobílé A4) byly po 35 korunách (. . .) Stojím nahoře v pruhovaném triku. Sama, protože mi dochazela trpělivost, jak fo-

tograf pořád posunoval lidi. Chápala jsem sice proč, fotila jsme od 13 let, vyvolávala a zvětšovala, ale utekla jsem.

Stania Tribbick (Handlířová), Melbourne

(S milou Stáňou jsem se seznámil na jaře roku 1967 u stolu v podzemním sále KLAS, kde odpoledne sídlil u stolu zpěvák Petr Novák s kapelou *George and Beethoven*, kam jsem za nimi chodil. Ale už příští rok tu byl Srpen 68 a vzápětí zmizela se svým klukem v Austrálii. Stáňa na mě narazila na internetu, psali jse si, posílala mi kreslené vtipy - a za pár let už byla s manželem dokonce u nás na Ořechovce... Teď jsem jí poslal zprávu o výstavě A. H. a už tu byla fotka, z níž jsme vyřízli jen nadzemskou část; Praha byla fakt děsně malá, dnes to vypadá, že všichni jsme se tu se všemi znali. Já zase měl ve třídě Madlu, co si ji vzal Slávek Šimek a má žena si u okénka "směnárný" střídala "směny" se ženou Jiřího Krampola... - i.h.)

A Vašek z Polabí

Dodatečně ti děkuji za další informační nášup v letním Gagu. Mohu alespoň po chvilkách získávat další informace z oblasti našeho i světového kresleného humoru. (...) Měl jsem delší nedobrovolnou tvůrčí

pauzu. Podstoupil jsem konečně operaci šedého zákalu na obou očích. Netušil jsem, že mě to vyřadí z provozu na tak dlouhou dobu. (...) Nyní již vidím na dálku jako orel (**viz kresba!**), ale brýle na blízko ještě nemám. Prý musím být v klidu a stále si kapat do očí. Výhodou je, že mohu ty původní brýle na dálku používat nyní na čtení. Měj se pěkně.

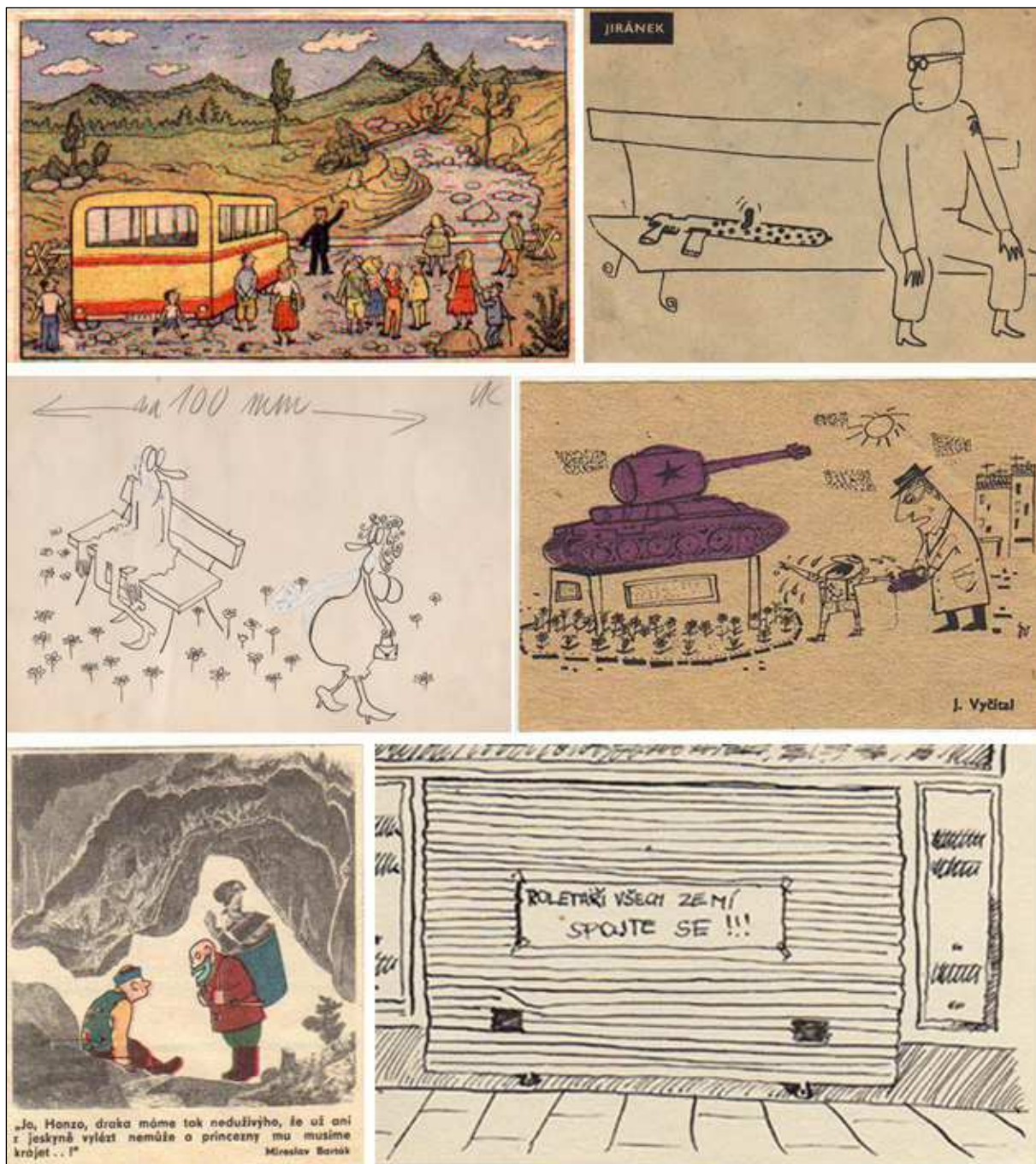
S pozdravem

Václav Linek, Kolín

(S omluvou Vaškovi, za to, že čtete o jeho potížích. Ale zároveň s vysvětlením, že takových příběhů je mezi karikaturisty víc - a že to vysloveně "bytostně" zasahuje i do jejich tvorby, ať už je to jen zábava anebo stále ještě obživa. Pokud se za své nemilé potíže nestydíte, rádi je zveřejníme, nejlépe jako Linek formou vtipné kresby. Třeba platí slogan "Sdílený neduh - poloviční neduh". A také je fakt, že nemoc může inspirovat! - i. h.)

Z prvních tahů - díl 1. / Neprakta, Jiránek, Holý, Vyčítal, Barták, Slíva

Je to tady! Rubrika, o které „vázně“ uvažujeme už řadu let. A „ještě vážněji“ jsme ji chystali pro celý tento ročník. A na konec, s odřenýma ušima, namísto v prvním čísle jsou „Prvé tahy“ až v tomto vydání. Je to určitě podívaná zábavná, však jsme původně zvažovali to celé postavit jako soutěž „Poznáte, kdo to kreslil?“. Na druhý pohled se však zdá, že je to i dost zajímavá přehlídka začátků autorů, kteří svůj styl brzy ustálili a patří k naší špičce. Další neméně zajímavou šestici s Renčínem, Zábranským, Matuškou, Teichmannem, Pálkou plus párem Jelínek a Born představíme příště...

Autoři: **Nepraktův** obrázek je ilustrace k rubrice „**Na ostny**“ v Dikobrazu. **Jiránekův** styl byl od počátku ovlivněn vtipy Bosca (včetně jeho antimilitarismu) - zde v Mladém světě. **Holého** „nekorektní“ vtip je originál otištěný v UK v roce 1966. **Vyčítalova** ranná kresba má ještě „nevyčítalovskou“ podobu a též **fialovou** barvou tanku na smíchovském náměstí. **Bartákovy** úplně první vtipy i postavy vypadaly trochu jinak, ale tahle je z prvních pro Dikobraz. Jedna z prvních kreseb **Slívy** v sobotní Mladé frontě byla bez figurek - její vtipnost byla v odvážné hře se socialistickým slovem („proletář - roletář“).

Pokud máte chuť - pošlete nám kopii některého z vašich prvních otištěných vtipů!

Aukce na Slovensku nabízejí i produkci karikaturistů. Ale...

Aukčný dom GROMA / Kragujevská 394/12, 010 01 Žilina / už téměř rok nabízí na síti humorné obrazy, ba docela běžné kreslené či malované vtipy. Najdete je na webu pod názvem **Kategória: Kreslený humor**

V den vydání e-GAGu č. 2, tedy 15. 6. t. r. začala už druhá aukce a v půli srpna se v ní nabízely obrazy 14 autorů. Z toho i několik Čechů - ze známých např. Srna a Simon - jinak pouze známí karikaturisté ze Slovenska: Bojničan, Pavlík, Chadžiev, Zifčák, Barvirčák, Javorský, Jablonovský, Radena, Sika...

Celkem si tu mohli zájemci vybrat ze 76 výtvarných prací - většinou barevných.

Vyvolávací ceny kolem 72 - 100 Euro, přihazovat možno obvykle nejméně 10 Euro.

Dílo **Ivo Chadžieva** (viz výše) o formátu A2 za 429 Euro. Jak nám prozradil právě mgr. Ivo Chadžiev, tak „má byt' ešte jedna tohto roku... minule sa predalo osem kusov, ale vtedy som dal len A4 na papieri ako aj ostatní zúčastnení... osobne som predal dve po 50 euro. Ono vtedy mali 20 % nadhodené, tak reálne sa predali po 63 euro) teraz majú 30 %, takže autorom ostáva zvyšných 70 % z uverejnenej ceny... Až na konci dražby bude známe, ktorý obrázok konkrétne sa vydražil.

A to se stalo! Koncem srpna už byly výsledky další dražby známé, najdete je na této adrese:

https://www.groma.sk/aukcne-vysledky/aukcna-kresleneho-humoru-130_2

Výsledky jsou to ovšem více než nevalné. Uspěli autoři s tisky "za drobné", výtvarnější díla vhodná k zarámování a zavěšení na stěnu neuspěla. Kreslené vtipy zřejmě nejsou to, co případní zájemci či mecenáši na aukcích hledají. Pokud jsme přehledu správně porozuměli, vůbec nikdo ani jednou na uvedenou částku v euro nepřihodil a **6 obrazů od pouhých 3 autorů se prodalo za vyvolávací ceny:**

Pavel Šmakal 3 díla (např. A4 tisk "Komiks z českých dějin" za 15 Euro), **Vlado Javorský** 2 díla (např. A4 "In vino veritas" - fixa a pastelky - za 22 Euro - viz obr. vedle!) a **Ľubomír Radena** (A4 tisk "Flaša" za 29 Euro)

Proč Chadžiev vsadil na větší formát než ostatní s formátem běžné čtvrtky? Protože je výtvarník: "Na katedre výtvarnej tvorby mi vravel vedúci: Robte si ten humor, ale vo veľkom! Kým mi to došlo, tak 13 rokov prešlo :-). A2 sú na dražbe, teraz začnem s A1 formátom..." :-)

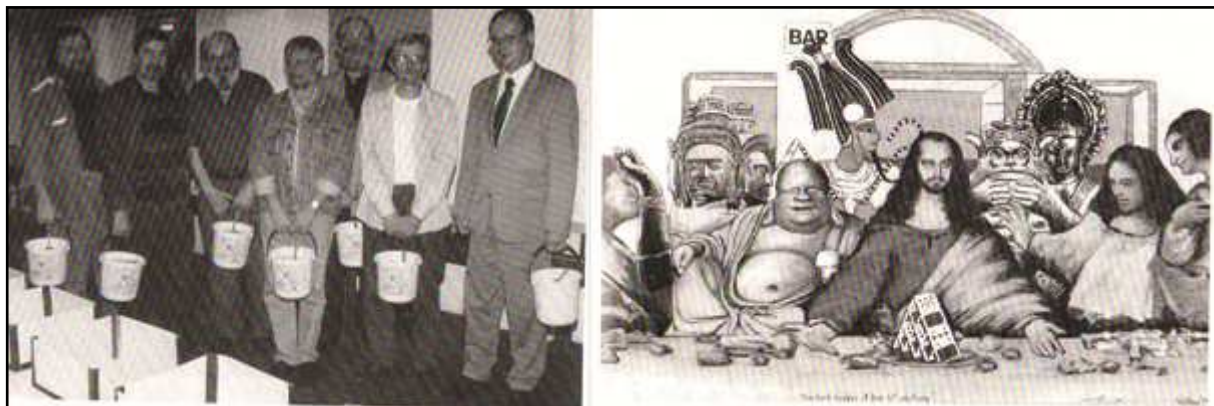
Toto však napsal Ivo Chadžiev ještě

před koncem aukce. Tentokrát se třeba jím nabízená malba "Grilovačka" (A2 plátno za 358 Euro) neprodala.

Ovšem platí to, že "Neprodané budú ešte mesiac v e-shope za pevnú cenu a potom sa vrátia naspäť k autorom." Je však otázkou, zda se o tom dodatečném (vý)prodeji dozvíme. (r)

Rasing vystavuje na Slovensku

Willem Rasing, enfant terrible, holandský autor kresleného humoru provokuje obsahem a jeho cieľom sa stávajú svetové autority so stigmu agresivity, nenávisť a intolerancie, ale aj obyčajní ľudia konajúci iracionálne v servilnom predklone k mocenským štruktúram. Obrazová asociácia jeho koláží šokuje a vyzýva mozgové závitky diváka, aby hľadal a nachádzal príčiny manipulácie - vzkazuje **Peter Rázus** a na prešovskú výstavu upozorňuje na <https://www.facebook.com/brainsneezing>

Pozoruhodného nizozemského autora **Willema Rasinga** jsme v roce 1999 ocenili na už třetím **Mezinárodním bienále kresleného humoru v Písku**. Rozhodla o tom **jury** - viz foto ve složení - **zprava**: starosta města **Luboš Průša**, tajemník poroty **Ivan Hanousek**, **Josef Kobra Kučera**, **Dušan Polakovič** (Slovensko), **Kornel Földvári** (Slovensko),

Jürg Furrer (Švýcarsko) a předseda Slovenské Únie karikaturistů **Kazo Kanala**. **Vítězné dílo** (Hlavní cena) **vidíte vpravo**.

Bohužel nikoliv v plné barevné kráse - je to reprodukce z katalogu, který vznikl ještě v dřevných dobách minulého věku.

Však také téma soutěže znělo: **“S humorem do příštího tisíciletí!”**. Ale hlavní cenu si **Rasing** vyzvedl ve zlatonosném Písku osobně ještě ve století právě odcházejícím.

Pozdě, ale přece. Ne ze světa, ale z Šumperku.

Tady zbylo poslední volné místo! Po uzávěrce došla informace, že se tam koná:

Výstava grafiky **Jiřího Slívy** s názvem **SRANDA VÍTĚZÍ**.

Vernisáží bude otevřena brzy - už **22. září 2022 v 19 hodin**.

zato daleko: v **Eagle Gallery Galerie Fabrika** - a to v **Kabinetu grafiky**, co se nachází v **Nemocniční ulici číslo 8a v Šumperku**.

Výstava **SRANDA VÍTĚZÍ** potrvá do 19. listopadu 2022, ale slavnostní dernisáž výstavy je naplánována už na středu 16. 11. 2022.

Už zase ti trapní Peršani...

Otázka: která asijská země asi chybí v seznamu zemí, odkud jsou účastníci soutěže *Retrospektivy* v italské **Bordighere**? Vypadá to, že jde o zemi od písmene “i” a možná vám napomůže k její identifikaci fakt, že je vyškrabána z panelu účastníků na webu celkem kvalitního webu Tabrizcartoon, tedy z Iránu, země, jež má k šíření správných informací nekonečně daleko, pokud se to muslimské diktatuře nelíbí, což platí třeba o sousedním blízkovýchodním státu jménem **Izrael**... A sakra, teď jsme to proflákli! No tak se holt musíme vykašlat na vaše odpovědi na naši zvědavou otázku. A vy se zase musíte rozloučit s případnou cenou, kterou jsme chtěli odměnit správnou a zároveň nejrychleji dodanou odpověď do redakce e-GAGu. No nic, počkáme si společně na jinou a veselejší soutěžní otázku. Jako třeba, *zda Putin skončí v pekle?*

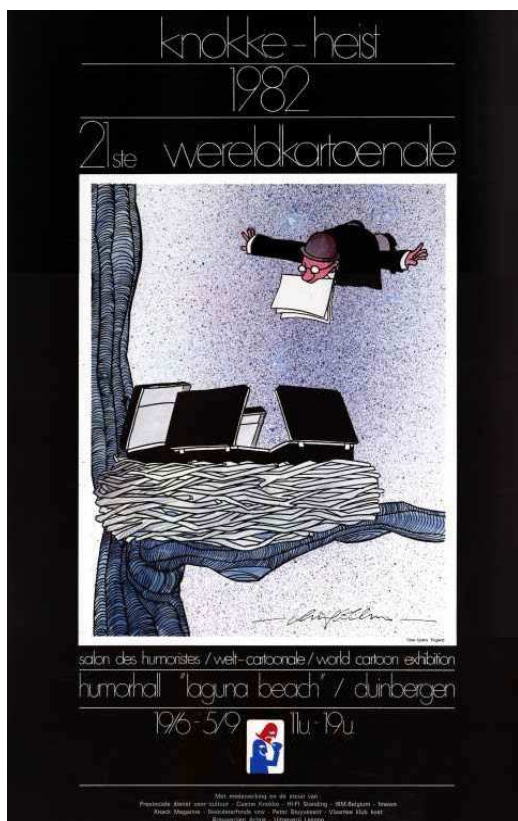
(Hrozné je takové konání Iránců zvláště pro nás, co pamatujeme řádění soudruhů ve sportovních zprávách. Šlo o konec zveřejňování výsledků velkých tenisových turnajů v momentě, kdy dospěly do finále. Jen proto, že je často vyhrávali bezejmenní běženci Lendl a Navrátilová!)

Vyšly FeCO NEWS číslo 72

FECONews MAGAZINE 72 - Publisher: Endyk Producties Hillegom Holland / Mailing address: Leidsestraat 177, 2182 DL Hillegom / international.fecocartoon@gmail.com / Editor in Chief: Peter Nieuwendijk peternieuwendijk47@gmail.com / Copyright 2022-2023. This magazine is periodically published for FeCO Members. Reproduction in whole or part without permission of the Chief Editor is prohibited.

Toto oficiální periodikum FECO rozeslal nový člen omlazené generality FECO jménem **FELIPE GALINDO**. Kromě materiálu k 80. výročí I. H. (**viz jinde**) v čísle bylo i pár článků, které zde (zestručněné) přinášíme. S poznámkou, že na rozdíl od někdejší tištěné verze se nám pro GAGové účely vybrané e-články lépe přebírají! Ovšem hned zpočátku nic zrovna veseleho...

Umřel Clive Collins (1942 - 2022) - Cartoonista roku 1985

Clive je jedním z *British cartoonists*, kteří kreslili či kreslí kvalitní vtipy beze slov (jako *Fiddy*, *Thomson*, *Pennwill* nebo *Watson*) a patří do seznamu předních osobností v drezu i v dějinách FECO.

Marlene Pohleová (SRN-Argentina) si pamatuje nejvíc jeho účast na festivalech v Saint Just, a v Shrewsbury, kde s Pennwillem organizovali “Shrewsbury festival”. A kde ji udělal portrét a vzpomínali ‘the old times’.

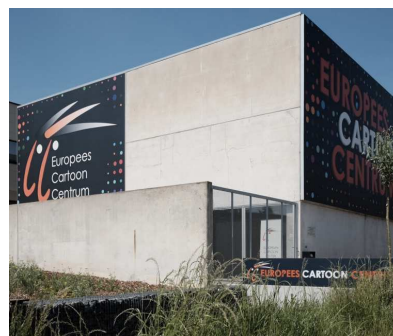
“Always well dressed, always gentle and willing to give advice to colleagues’ world-wide. Again we miss a great artist. Sweet memories and a lot of great works remain,” končí vzpomínku *Peter Nieuwendijk*.

Mezi lety 1964 a 2002 **Collins** publikoval jako karikaturista v časopise *Punch*. Měl také dlouhou spolupráci s bulvárním listem *The Sun*, kde téměř nepřetržitě publikoval v letech 1969-1970 a 1971 až 1982. Na jejich stránkách běžel jeho komiksový seriál **Lucky Jim** (1972-1982). V letech 1969 až 1999 byl Collins také karikaturistou v *The People*, kde pracoval pod pseudonymem „Collie“. Navíc byl příležitostným záskokem za *Jaka* v *The Evening Standard*. V těchto posledních novinách se podepisoval jako „Ollie“. V roce 1982 Collins opustil *The Sun* a o tři roky později se rozloučil i s listem *The Evening Standard*.

Vlevo ukázka jedné z Collinsových kreseb z výstavy v roce 1982

40 let je belgickému Euro-kartoenale a 15 let je ECC.

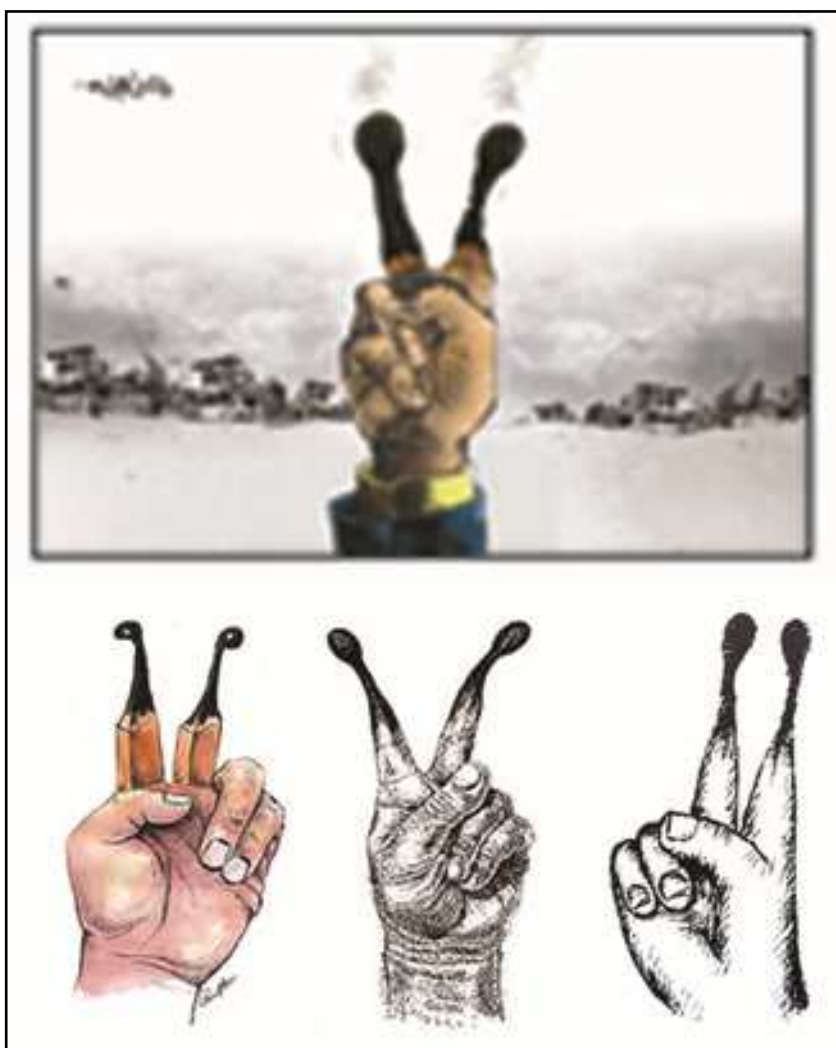
The **European Cartoon Centre** neboli ECC slaví toto půlkulaté výročí otevřenými dveřmi, uvádí **Peter Neuwendijk** ve FECO NEWS. **Euro-kartoenale** by neexistovalo nebýt **European Cartoon Centre**, které se otevřelo v roce 1981. Oslavy letos začaly 16. dubna vernisáží výstavy **15 years ECC/40 years Eurokartoenale**.

A European cartoon centrum se činí...

Další akcí je putovní výstava **'Cartoons from Belgium'** na téma **'Belgian Art History in Cartoons and Caricatures'**. Další výstavy belgických autorů následovaly v létě: **GAL**, **Eddi De Winter** a **Marc Sleen**. A pak ještě **Eddi De Winter**, který však není pouhým cartoonistou. Míchá se do všech možných technik, jako jsou „collages, assemblages, installations, photography etc.“

Výstava trvá do 18. 9. 2022 (kdybyste už zas jeli kolem). Každou neděli je ECC otevřeno dopoledne i po poledni...

Blíženci. Anebo jde spíš o vyfouknutí námětu? A následně o ocenění nepěkného odcizení!

Hüseyin Çakmak poslal do světa usvědčující obrázky a pojmenoval zásilku:

“Raed Khalil is Vile and Dishonest”

Jednodušší než překlad nám připadá titulěk **„Raed Khalil - zloděj sirek!“**

Jeho veledílo vidíte **vlevo nahoře**. Získal za ně **Speciální cenu** na mezinárodním festivalu „Proti válce“ v srbském městě Kragujevac v roce 2019.

A práce autorů, kteří ho s nápadem „předběhli“ vidíte vedle - zleva:

Anatolij Stankulov (2012), **Ali Divandari** (1997) a **Ali El Solami** (zemřel už v roce 1987).

Kyperský Turek **Çakmak** poslal ještě další obrázky, které **Raed Khalil** poslední dobou prezentoval jako své - a byly to též jen (slušně řečeno)

neslušné kopie... **A kdo je Khalil?** Rodák ze Syrie (1973) je karikaturista a znám je jako tvůrce známé syrské <http://www.raedcartoon.com/> a také od roku 2005 *Syrian International Cartoon Contest*.

VYHLÁŠENÍ CENY ZA HUMOR SLUŽBY ZLATÁ OLIVA 2022

Alper Susuzlu (za příspěvek k tureckému kyperskému kreslenému humoru); **Erol Refikoğlu** (za přínos na scéně humoru v divadle a v TV parodii - hry, které hrál, postavy, které hrál); **Kadri Şah** (za jeho příspěvky na poli humoru); **Kenan İnatçı** (za příspěvky k humorné poezii); **Milko Dikov** (za přínos bulharské i světové karikatuře); **Mustafa Cemal Azizoğlu** (za své příspěvky k výtvarnému humoru na tureckém Kypru).

Valná hromada Chorvatského družstva karikaturistů

XXXVII ŘÁDNÉ VÝROČNÍ SHROMÁŽDĚNÍ HDK

Chorvati by svým družstvem mohli být vzorem našemu ČUK. Mezinárodní úspěchy členů jsou veliké a právě HDK na nich má lví podíl. Jak uvádí web HDK, tak po zmírnění opatření souvisejících s pandemií koronaviru se letošní shromáždění HDK konalo **22. dubna 2022** opět v prostorách společnosti v ulici Savska č. 100. Shromáždění se zúčastnilo 11 členů spolku (10 jich je na snímku!)

Stojící: Davor Trgovčević, Predrag Raičević, Damir Novak, Davor Lacković, Milan Lekić, Zoran Hajko a Ivica Pezo.

Sedící: Željko Pilipović, Zdenko Puhin a Ratko Maričić (Nik Titanic kamsi spěchal a odešel ze sálu ještě před focením).

Předseda Společnosti Davor Trgovčević předložil zprávu o své práci a práci Spolku v roce 2021. Ve zprávě o čin-

nosti vyzdvihl společné zasílání karikatur zainteresovaných členů na zhruba padesát festivalů ve světě. Členové HDK získali sedm prvních cen, čtyři druhé ceny, čtyři třetí ceny a 26 dalších ocenění. Nejúspěšnějším autorem, vítězem tamní bilance OSCAR za rok 2021, je *Damir Novak*. Pokud jde o výstavní činnost HDK v roce 2021, tak ta byla výrazně omezena, přesto se uskutečnily dvě nejvýznamnější výstavy: 26. mezinárodní výstava karikatury Záhřeb 2021 a Výroční výstava členů společnosti v galerii MO Zvonimír. Tajemník společnosti *Zdenko Puhin* pak vysvětlil body finanční zprávy a *Zoran Hajko* podal zprávu o práci dozorčí rady.

Davor Trgovčević představil plán práce a finanční plán na rok 2022. Ve zprávě zmínil i požadavky na pravidelné a plánované výstavní aktivity zaslané na Ministerstvo kultury a Městský úřad pro kulturu města Záhřebu, z nichž bylo vyslyšeno pouze 50 procent z celkem požadovaných prostředků. Překvapivé je zejména letošní rozhodnutí Městského úřadu pro kulturu města Záhřebu, kterému byla zaslána oficiální stížnost. Finanční obrázek vylepšila spolupráce s Chorvatským svazem vodního póla, který je spolupořadatelem naší mezinárodní výstavy, bez níž by bylo konání této výstavy nejisté. *)

Bylo zdůrazněno, že příští rok bude mimořádně obtížný, pokud se taková negativní rozhodnutí Ministerstva kultury a odboru kultury Městského úřadu Záhřebu budou opakovat.

Právě schopnost HDK získat finanční spoluúcast pro družstvem pořádané mezinárodní festivaly by měla být pro ČUK inspirativní, tak jako léta v Chorvatsku zavedené obesílání originálů ve společné obálce na adresy vybraných soutěží. Šetří členům finance za poštovné a může být i důvodem úspěšnosti v soutěžích, která jsou záviděníhodná.

*) A výstava se vydařila - viz rubrika *Výsledky* v tomto čísle.

Kremnické GAGy konec srpna - nejprve ve zkratce

Co nás v GAGu zajímá v tak široce pojatém multihumoristickém festivalu? Je to **Výtvarný humor – výstava medzinárodnej karikatúry na téma SUSEDIA – Humor zblízuje.**

Spoznávanie ľudí zo všetkých strán hraníc. Stretnutie karikaturistov a satirické myslenie karikaturistov zo sused-ných krajín Slovenska:

SK = CZ, AU, PL, HU, UA) - **Košťýř, Kubica, Gepp, Kusto, Krumpolec, Kelemen.**

Tradiční **Dražba čistého papiera** téhož dne v 15:00 v Galérii NBS – Múzeum mincí a medailí, Štefánikovo námestie

Kresba: **Jiří Košťýř**

Účast: Oleksiy Kustovsky / UA; Sebastian Kubica / PL; Jiří Košťár / CZ; Gerhard Gepp / A; István Kelemen / HU; Vojtech Krumpolec / SK.

Navíc byla k vidění *Špeciálna výstava - Oleksiy Kustovsky*.

Zasvěcenou reportáž včetně fotografií **najdete na konci této rubriky v samostatném článku!**

12. CAMP OF ARTS AND CRAFTS, BAJA (Hungary) 2022

Na pětidenní tvůrčí setkání pozval i letos kolegy karikaturista **István Kelemen** za *Bajai EGYMI* v maďarské Baje. Zda se někdo z Česka zúčastnil, dáme vědět - to jsme napsali v srpnu a... v září už známe odpověď:

Najdete ji také na samém konci této rubriky!!!

Mezinárodní soutěže / Seznam nejbližších uzávěrek s odkazy na propozice

19. Int'l Comics and Cartoon Festival 2022 Prizren - Kosovo

Téma:

1. „Pages drawn in black and white“ (Černobílé stránky)
2. Volné téma

Uzávěrka: 20. 9. 2022

Info: <http://caricaturque.blogspot.com/>

13. International Don Quichotte Cartoon Contest 2022 - Turecko

Téma: **Young/Brain Drain** (Mladí/Odliv mozků)

Uzávěrka soutěže: 15. 10. 2022

Více: <http://caricaturque.blogspot.com/2022/07/13th-international-don-quichotte.html>

International Satirical Picture Competition „KARPIK“ Niemodlin - Polsko

Téma: **Ryby, Rybáři a rybaření** (fish, fishermen, fishing in nets, etc.)

Uzávěrka 30. 9. 2022

www.okniemodlin.org.

23° International Competition Spirito di Vino Venezia Giulia - Itálie

Téma: **Satirical cartoons focussing on the world of wine and wine culture**

Deadline: 21. 10. 2022

www.spiritodivino.cloud

42. International Nasreddin Hodja Cartoon Contest Istanbul - Turecko

Téma: **Free / Volné**

Uzávěrka: 31. 10. 2022

<https://www.karikaturculerdernegi.com/en/42nd-international-nasreddin-hodja-cartoon-contest/>

31. International Festival Of Humor and Satire "Golden Helmet" Kruševac - Srbsko

The Theme: **Life**

Deadline: 31. 12. 2022

www.kck.org.rs

Int'l Tourism cartoons competition Ankara - Turecko

Deadline: 31. 12. 2022

www.tourismcartoon.org

21. International Exhibition of Graphic Humor Santa Clara - Kuba

The categories in competition will be **general humor** and **erotic humor** which on this occasion is dedicated to Egypt as the guest country.

Uzávěrka: 1. 11. 2022

Source: [cmhw](http://cmhw.com).

Int'l Festival of humor and satire „IN VINICA VERITAS“ 2022 - Severní Makedonie

Theme: **„A woman/wife is a head of the family“**

Uzávěrka soutěže: 1. 10. 2022

Kontakt: phone number: +389 (0)33 361-150 - House of culture „Tosho Arsov“ – Vinica, Macedonia.

Samí Kafkové

Slíva: Vyšla tato malá knížka, krásná, spousta info a fotek a kreseb o Kafkovi. Takže teď víme, že Jiří Slíva v ní má 3 kresby, jednu i Josef Blecha, a asi 5 kusů je od Adolfa Hoffmeistera. **Viz obr.!** Co ale nevíme, je: kdo a kde svazek vydal. Že by francouzský Gallimard?

Samí Sulajové!

Sulaj jako téma a Sulaj v jury - opravdu neobvyklá událost.. Jak s kolegy v porotě 2. ročníku mezinárodní soutěže **'Niko NIKOLLA' Cartoon Biennale 2022 Pogradec** rozhodl, zatím nevíme, i když uzávěrka byla již 5. 9. 2022. Soutěž v Albánii měla dvě témata, první znělo *Where is the world going?* a druhým byl právě portrét Sulaje. Pro nezasvěcené: **Agim Sulaj** je často po světě vítězí karikaturista albánského původu, žijící ovšem, coby Ital, v Itálii.

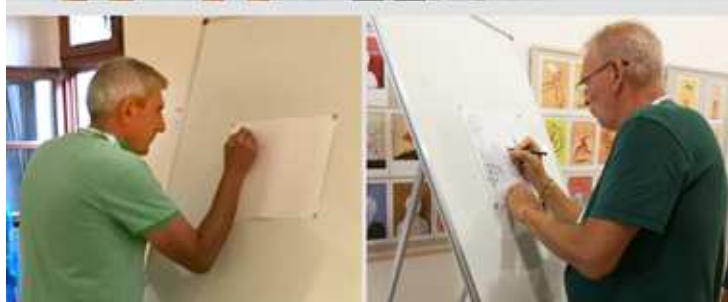
Poznáte ho?

Člověk vlevo se tváří tak cize, abyste ho nepoznali. Přesto jde o osobu, která nám cizí není.

Kdo by nepoznal **Vhrstiho**, tomu patří informace, že takto sice nevypadá, ale na fotce je to on. Také obálka časopisu je pravá, možnost srovnání se nabízí v tomto GAGu v rubrice Časopisy. Také je pravda, že v tomto čísle má Vhrsti ten vtip, co vidíte dole. Ale není pravda, že zachytil na tom vtipu sám sebe, jak vše co nakreslí - a není toho méně, než vidíte - jde rovnou do odpadkového koše. Naopak. Proro se Vhrsti s těmito obrázky zaslouženě objevuje v této rubrice "Ze světa" - můžeme jen doplnit, že ještě než jsme toto dopsali přišel Bumerang s dalším jeho vtipem a na Vhrstiho webu se objevil i další vtip, který, pokud se nepleteme, vyšel též v Nebelspalteru...

Zemřel Gorby!. To, co se nepovedlo Brežněvovi, aby zemřel a jinému uvolnil své místo v Kremlu a pak třeba i vládu Kremlu nad Československem v roce 1968, to se povedlo Gorbačevovi. Po dvou desetiletích to u nás konečně "prasklo". Tím Gorby na dálku zrušil Dikobraz, což bylo to nejmenší ze všeho, za což mu musíme do smrti (naší) děkovat... (red.)

Oleksiy Kustovsky: „Stretneme sa v Kremnici po skončení vojny“
Kremnické gagy 2022 / 26. 8. - 28. 8. 2022

42. ročník **Európskeho festivalu humoru a satiry** ve slovenské Kremnici mal hlavnú tému SUSEDIA. Partnerom festivalu bol Satyrykon – Centrum kultúry Legnica. Stretnutie karikaturistov zo stredo-európskeho priestoru bolo časťou Kremnických gagov a návštevníci si tak mohli urobiť obraz o satirickom myslení karikaturistov z krajín Vyšehradskej štvorky (Česko, Poľsko, Maďarsko, Slovensko) a našich dvoch ďalších susedných krajín, teda Rakúska a Ukrajiny.

Hostiteľskú krajinu zastupoval **Vojtech Krumpolec**, Poľsko **Sebastian Kubica**, Ukrajinu **Oleksiy Kustovsky**, Maďarsko **István Kelemen**, Rakúsko **Gerhard Gepp** a Českú republiku **Jiří Košťář**.

Foto **hore**: **Improkarikatúra**, improvizované kreslenie prítomných karikaturistov na tému Susedia.

Zľava: **Vojtech Krumpolec**, **István Kelemen** a **Sebastian Kubica**. **Fero Jablonovský** u díla **Gerharda Geppa**.

Na fotu **vedle**: **Vojtech Krumpolec** a **István Kelemen** kreslí pro **Dražbu čistého papiera**.

Oleksiy Kustovsky bol zároveň autorom vizuálu festivalu a sprievodnou výstavou boli jeho kresby Kremnice a Kremnických gagov, ktoré vytvoril pri nominácii v roku 2018.

(V Kremnici bolo množstvo karikaturistov, ale nakreslil ju iba Kustovsky.)

Za tento unikátny súbor kresieb získal Cenu dramaturga festivalu pre karikatúru.

O. Kustovsky sa festivalu nemohol osobne zúčastniť, chcel v týchto ťažkých časoch zostať so svojou rodinou, ale verí, že sa v Kremnici stretneme hneď po skončení vojny. Organizátori dúfajú, že to bude čo najskôr a pri tejto návšteve mu odovzdajú Zlatého gunára a súčasne by vystavil nové protivojnové kresby, ktoré musí denne robiť.

Zlatého gunára 2022 v kategórii Karikatúra udelila Akadémia humoru aj **Sebastianovi Kubicovi**.

Informácie o Festivale Kremnické gagy nájdete na <https://gagy.eu/>.

Fero Jablonovský, dramaturg pre karikatúru (písané pre *Hlas Ukrajiny*, *e-GAG* a *Cartoon Gallery*)

Marie Plotěná posílá zprávu o Art Campu karikaturistů v Maďarsku

Byla totiž na mezinárodním **12th CAMP of ARTS and CRAFTS, BAJA - Hungary**, který probíhal letos od 21. do 27. srpna. Jak píše, tak pozvání tentokrát neodmítla jako v roce 2021, kdy byly ještě potíže s koronavirovými opatřeními:

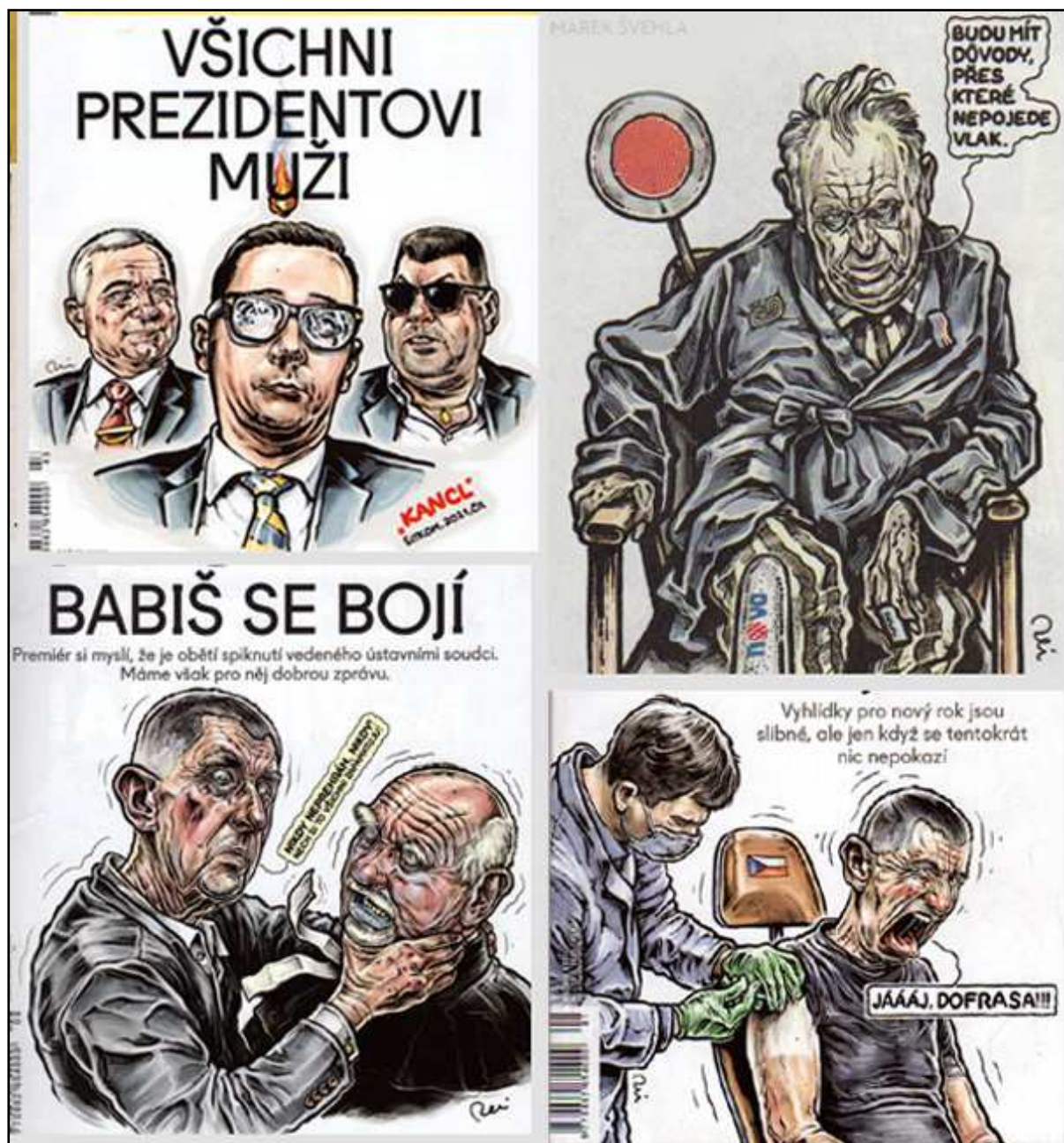
Tentokrát byl Art Camp kratší a bylo v něm méně účastníků, než když jsem se jej účastnila poprvé v jeho 10. konání. Bylo nás celkem 9 výtvarníků, Jugoslav Vlahovič ze Srbska, Damir Novak z Chorvatska, Mirosław Hajnos z Polska, Mileta Miloradovic, Zoran Mihailovic a Nikola Konstantinovic také ze Srbska, István Kelemen a Ivan Vidovicz z Maďarska a já z České republiky. (Mirosław Hajnos, Damir Novak a já jsme tam byli se svými manželskými polovičkami, takže nás bylo celkem dvanáct.) Většinou byli muži výkonnými a známými karikaturisty; Ivan Vidovicz a já jsme navíc přidali ke kreslenému humoru i svou malbu. Téma bylo volné a většina autorů reflektovala s humorem i naléhavostí problémy, které hýbou současnou společností. Objevovaly se kresby inspirované ekologií, energetickou krizí, pandemií, suchem, nebo radostmi i starostmi obyčejného člověka, či prostředím Baja. Současné sucho se projevilo i na velikosti jinak mohutného Dunaje. Již nebyl tak široký a monumentální, objevovaly se odhalené břehy, napolo vyschlá ramena, mírný tok. Byla omezena říční doprava, zmizeli dokonce komáři... V rámci našeho pobytu nám organizátoři připravili dva výlety do loveckého záměčku v Hájoszi a nedaleké vesničky proslulé početnými sklepy s dobrým vínem a do národního přírodního parku Gemenc, zvaným Duna-híd, kterým nás provedl atraktivní turistický vláček s několika zastávkami.

István Kelemen nám také jeden večer v kotlíku na ohni osobně uvařil pravý maďarský guláš. V pátek 26. 8. byla vernisáž prací, vzniklých za našeho pobytu v Baja. Výstava vypadala dobře, přišlo hodně návštěvníků a se zájmem si prohlíželi kresby i obrazy. Jen hlavní organizátor István Kelemen na vernisáži již nebyl. Byl právě na cestě na Slovensko, na Kremnické gagy, kam byl pozván jako jeden z letošních kandidátů na Zlatého gunára.*) Odjížděli jsme domů s příjemným pocitem dobře vykonané práce, plni nových zážitků, dojmů i vzpomínek. Bylo nám v Baja fajn.

Marie Plotěná

*) O Kremnických GAGech 2022 čtete přehled od **Fera Jablonovského** na předcházející stránce.

Deník N a **Respekt** mají dost společného. Avšak! Ten deník je takový týdeník vycházející 5x týdně, zatímco **Respekt** je týdeník, ale má tolik stránek, že to vlastně pět deníků v jednom. Jejich aktuální zpravodajství je omezené a stránky preferují komentáře a reportáže. U **Respektu** jde o ve světě zavedený a úspěšný formát týdeníku, u **Deníku N** jde velmi často o předlouhé „keciky“, viditelně natahované tak, aby zaplnily jednu stránku s přehnaně velkou (a často zbytečnou) fotografií. Ale už k věci samé:

Zatímco týdeník má karikaturistu jediného = **Pavel Reisenauer**, **Deník N** má dva, i když ten opravdový = **JAZ**, co dělá kreslené vtipy, se na rozdíl od spíš ilustrátora (Petr Polák) dostává na stránky obvykle jednou týdně. Většinou v pátek, ale čas od času zazáří barvami na titulní straně. U týdeníku jde o „normál“, u deníku však o odvážný počín. Oba tito autoři (**viz Reisenauer zde**) mají společné to, co je nám nepříjemné - tají zcela své jméno (**JAZ**) anebo se svou existencí dělají drahoty (**Reisenauer**). Ten třeba, když jsme se loni v jury shodli se slovenskými porotci na jeho vítězství, nepřišel si později v Praze na pódium převzít cenu pro držitele Novinářské ceny za karikaturu. A letos dokonce, když jsme ho chtěli představit jako *Kreslíře Mediažurnálu*, vzkázal **Respekt** Syndikátu novinářů, že to tedy ne. Až později se provalilo, že to má být redakce **Respektu**, která působí tyto problémy. A to kvůli sponzorovi

organizátorů, o jejichž nezávislosti (podobně jako u Syndikátu novinářů ČR) nemáme pochyb. Je to takový políček všem, kteří materiály *Respektu* po léta nominovali na ceny v mnoha kategoriích. *Pavel Reisenauer* bývá oceňován za obálky. Viz tři z nich + jedna ilustrace z poslední stránky. Jak jste viděli na minulé straně, tak horní dva obrázky se týkají prezidenta a jeho hradního týmu, dva dolní zase *Andreje Babiše* ještě za jeho trapného působení v roli českého premiéra který neumí mluvit česky. (Nyní se ovšem už zdá, že mateřský jazyk není tím, co by od prezidenta vyžadovala méně vzdělaná část českých voličů.).

sobení v roli českého premiéra který neumí mluvit česky. (Nyní se ovšem už zdá, že mateřský jazyk není tím, co by od prezidenta vyžadovala méně vzdělaná část českých voličů.).

JAZ zde prezentujeme kresbami ze dnů 24. 6. a 1. a 14. 7. 2022. Právě na JAZovi si nyní můžeme ilustrovat, jaké nastávají karikaturistovi potíže, při výměně celé politické garnitury. **Kresba uprostřed** ukazuje, jak věčný je problém s ženou. Ta *Pekarová-Adamová* je na rozdíl od zavalité „rolky“ *Schillerové* štíhlá a okatá. Ale právě do těch pro ni typických, úžasně se poulicích kukadel, se JAZ asi v jejím portrétu bojít pustit. Snad *Topka* vydrží na čele sněmovny celé čtyři roky, abychom mohli pozorovat JAZův vývoj. (Ke stolu koalice se autorovi nevešel křesťanský lidovec.)

Konečně oba zde prezentované karikaturisty už brzy čeká další zkouška. Nejohrovnější na tom je, že by jim asi vyhovovalo, kdyby se prezidentem stal ten, koho už umějí zpaměti...

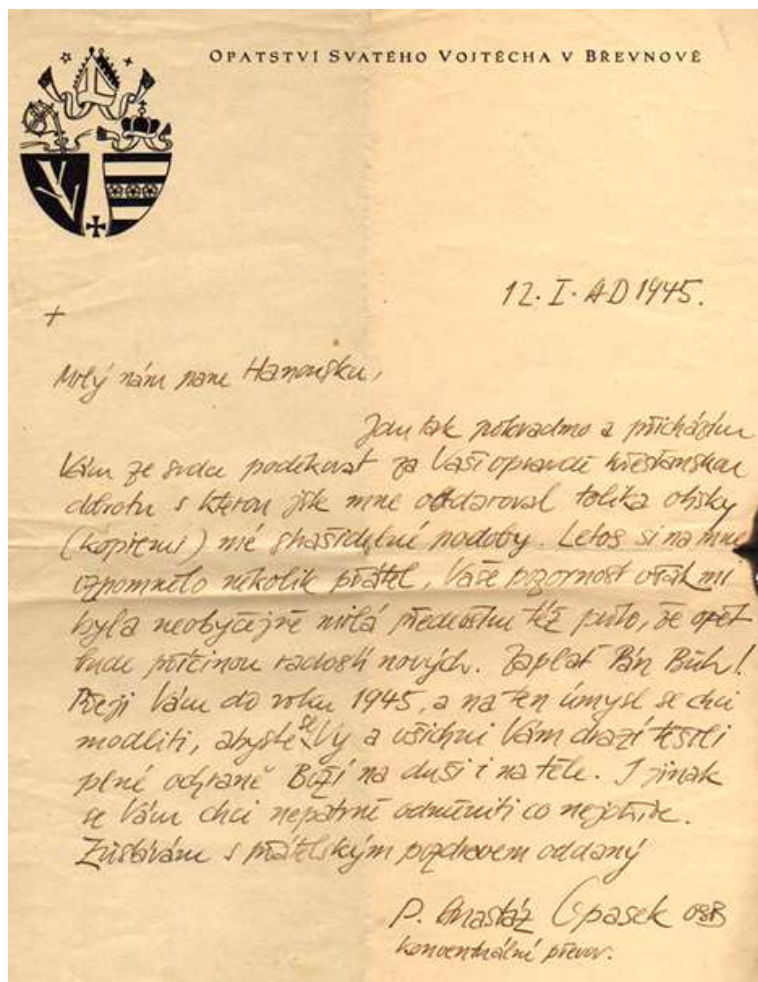
Horní obrázek ukazuje, že nakreslit vtip i bez tváře politika je pro JAZe samozřejmostí. Vždy jde o vtip, který se týká aktuálního dění a jak dokládá **spodní kresba**, může mít i přesah

na zahraniční postavy či dění. Nejen *Babiš* - i ten *Boris Johnson* se autorovi velmi povedl. Druhý z autorů *Deníku N* - **Petr Polák** - se stále častěji pokouší trefit podobu domácích politiků. Aby to nebyly portréty, ale karikatury. *Deník N* mu na to poskytuje velký prostor. Obraz najdete v rubrice **“Z tisku”**. Zde chybí úspěšný portrétista MfDNESu, jehož doménou však nejsou kreslené vtipy. Proto se čerstvé tvorbě **Václava Teichmanna** věnujeme ukázkou v rubrice **“Miš-Maš”** a též v **“Z tisku / O humoru”**. Tam namíří i některý politik od **Miroslava Kemela**, jehož umění vsunout do švihové kresby “obyčejného” vtipu konkrétní (rozpoznatelnou!) postavu politika, je uznáníhodná. Snad příště získáme i jeho vhodnou kresbu... (sek)

Chlubna / "Páter chuligán" děkuje Tondovi a syn Ivan se tak může pochlubit

Níže vytažený dokument z rodinného archívu by nespatriil světlo e-GAGu, nebýt náhody, že v *Deníku N* vyšel 8. července *Rozhovor s Pavlem Kohoutem* od *Renaty Kálenské*.

Kohout tam z ničeho nic dost překvapivě říká: "Dávno mám přátele mezi duchovními. Nejstarší byl arcipat Opasek, kněz exulantů i undergroundu. Kdykoliv mě potkal, požehnal mě. Církev s ním k stáru posílala doprovod a on žertoval: Ti jáhni se mnou chodí i proto, abych vás nežehnal, ale já jim vždycky řeknu: 'Chlapci, čtete bibli. Radši než devadesát devět spravedlivých má Pán jednoho polepšeného hříšníka!'"

Náhle nebylo nic lehčího, než si vzpomenout - a nic důležitějšího (a těžšího) než vyhledat jeden dopis Hanouskovi. Zamozřejmě v roce 1945 tomu dospělému, vášnivému fotografovi, otci dnes osmdesátiletého Hanouska, tehdy ovšem Ivánka - ještě ani ne tříletého...

Jak vzpomněl Kohout, to jméno katolického duchovního bylo obecně známo nejen v Břevnově, kde sídlil v prastarém klášteře.

Já jméno *Anastáze Opaska* slychal od dětství, především od tety Jarmily, která se v duchovní sféře neustále pohybovala a v pozdějších těžkých dobách nejen kněžím po propuštění z vězení velmi pomáhala, táta Antonín ji (a nás) vozil do lesa za Mukařovem, kde navštěvovala internovaného kardinála *Berana*.

Ale že otec (asi díky ní) fotil i *Opaska*, o tom se zřejmě za komoušů přede mnou nemluvalo - anebo mne to moc nezajímalo. Jako kluka mě víc vzrušoval *Zátopek* nebo *Zábrodský*.

Takže ten dopis na skoku žití

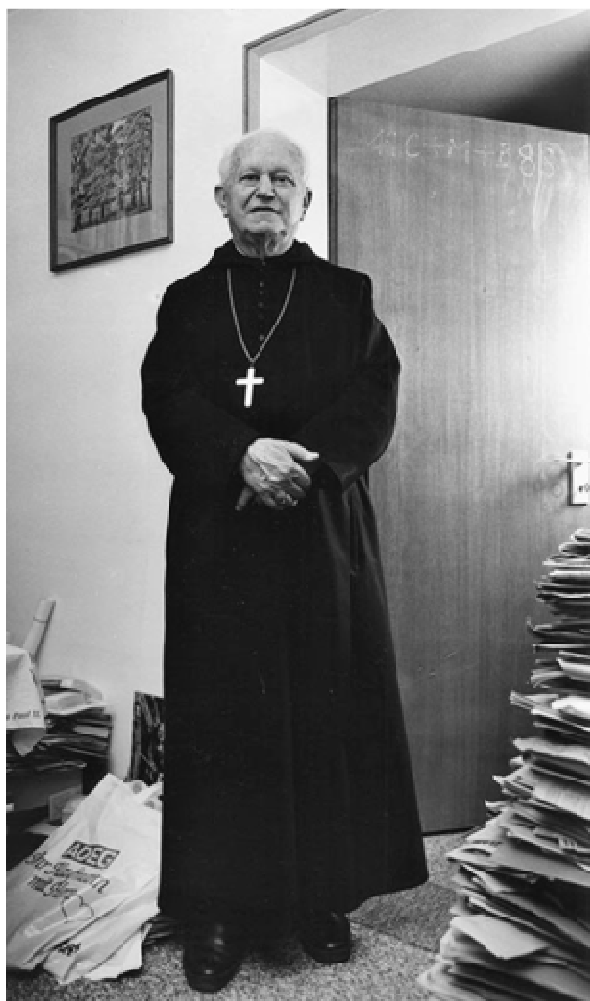
byl opravdu překvapivým nálezem. Konventuální převor benediktinského kláštera byl posléze u nás znám jako "páter chuligán", což dokládá i Kohoutova vzpomínka.

Ale aby tento objev z GAGu netrčel tak nápadně "mimo mísu" zkusím to přece jen zamaskovat tím, že budu citovat další pasáž z rozhovoru, kde se sice oklikou, ale přece, a zajímavě, dostaneme **k humoru**, který Pavel Kohout měl i v čase, kdy ho moc vystěhovala z bytu a chystala se ho i vypudit ze země... Hvězda dnešní žurnalistiky *Renata Kalenská*, v rozhovoru s *Pavlem Kohoutem* nečekaně narazila i na čtenářům GAGu známé jméno. Když jí Kohout líčil, jak ho s ženou *Jelenou* po podpisu Charty přišla dvacítká siláků vystěhovat z "minibytu na Hradčanském náměstí č. 1" a oni si vzali s sebou jen minimum:

"Jenka teď vzala za šňůru našeho jezevčíka *Edisona* a do ruky *bjutykejs* se *svými šmuky*, já vzal kufříkový psací stroj a *anduláčka Valtrra* v kleci a nechali jsme jim tam všechno." Nakonec nastala otázka, kam teď a jedinou možností byla chata na Sázavě. Jenže už jim vzali řidičky i techničáky. Přijel je nakonec odvézt syn popraveného generálního tajemníka KSČ *Rudolf Slánský*. Když *Slánský* spravil na střeše televizní anténu a odjel z vymrzlého a půl roku nevětraného domu, vzpomíná Pavel Kohout:

"Vypili jsme láhev rumu a byli šťastní, jak se nám to, řečeno naším slovem, *povidlo*. *Valtrr* u toho mluvil jako hlasatel optimismu: '*Jelenko vzhůru, Pavle, do prrráce!*' Mimochodem, při

dmovní prohlídce v den mých padesátin tenhle andulák vesele vykřikoval svou milovanou větu plnou **rrr**, kterou ho trpělivě naučil **karikaturista Lidák**: „Mám **rrrrád ministrrrra vnitrrrra!**“

Chválenou fotku A. Opaska od A. Hanouska jsme ani ve *wikipedii* nenašli, tak zde pro informaci přinášíme portrét o půl století mladší - a opata o půl století staršího... Co dodat?

Jan Anastáz Opasek, mukly přezdíván Opat chuligán, byl římskokatolický kněz, básník, teolog a benediktinský mnich, opat, později arcipat břevnovského kláštera a duchovní převor českého velkopřevorství Vojenského a špitálního řádu svatého Lazara Jeruzalémského.

Narozen 20. dubna 1913, zemřel 24. srpna 1999, hrob má na Břevnovském hřbitově.

Na kněze byl vysvěcen v roce 1938, v roce 1939 se stal konventuálním břevnovského kláštera. Po druhé světové válce byl vyznamenán řádem za zásluhy v boji proti nacismu. V roce 1947 se stal opatem břevnovského kláštera. V září 1948 byl zatčen a na počátku prosince následujícího roku odsouzen na doživotí (amnestován v roce 1960). Opat Opasek byl nejen řeholník, kněz a teolog, ale také básník a literární historik. Od studentských let publikoval recenze, studie a básně. Do svých posledních chvil se arcipat Opasek nepřestal zajímat o osud svého národa a o osudy lidí „za klášterní zdí“. Přitom nikdy **nešetřil humorem** a laskavostí. Zde je o tom svědectví:

Ke své přezdívkce přišel Opasek ve věznici v Leopoldově. Když se zde jednou skupina kněží vrátila z práce, našla na cele **veselou karikaturu** vězně, ke které bylo připsáno „Opat chuligán“. Jejím autorem byl kněz Petr Ondok. Vzhledem k tomu, že ve skupince byli

tři opati, chvíli přemýšleli, koho Ondok nakreslil. „Shodli jsme se, že to může být jedině Anastáz,“ komentoval kresbu **Bohumil Vít Tajovský**: „Anastáz byl vždycky **vtipný** člověk s řadou velmi osobitých a svérázných názorů... Někdy řekl i **košilatý vtíp** nebo použil silnější výraz. Proto také dostal přezdívkou **Opat chuligán**... Spoluvězni ho měli rádi, i když někteří staromódní kněží, kterým jsme říkali „kožení patroni“, ho nebrali. Obviňovali ho, že je modernista. Jsou lidé, které budou podobné **veselé povahy** vždycky dráždit. Samozřejmě mu křivdili, protože Opasek byl teologicky velmi pravověrný.“

Bohužel ani zmíněná **“vězeňská karikatura”** opata chuligána se nedochovala, ale postava vtipného kněze zůstala oblíbenou i tak. A není snad od věci soudit, že takové postavy by dnešní katolické církvi bodly. Zato **autoportrét** (spíš motoportrét?) **fotografa** jsem našel.

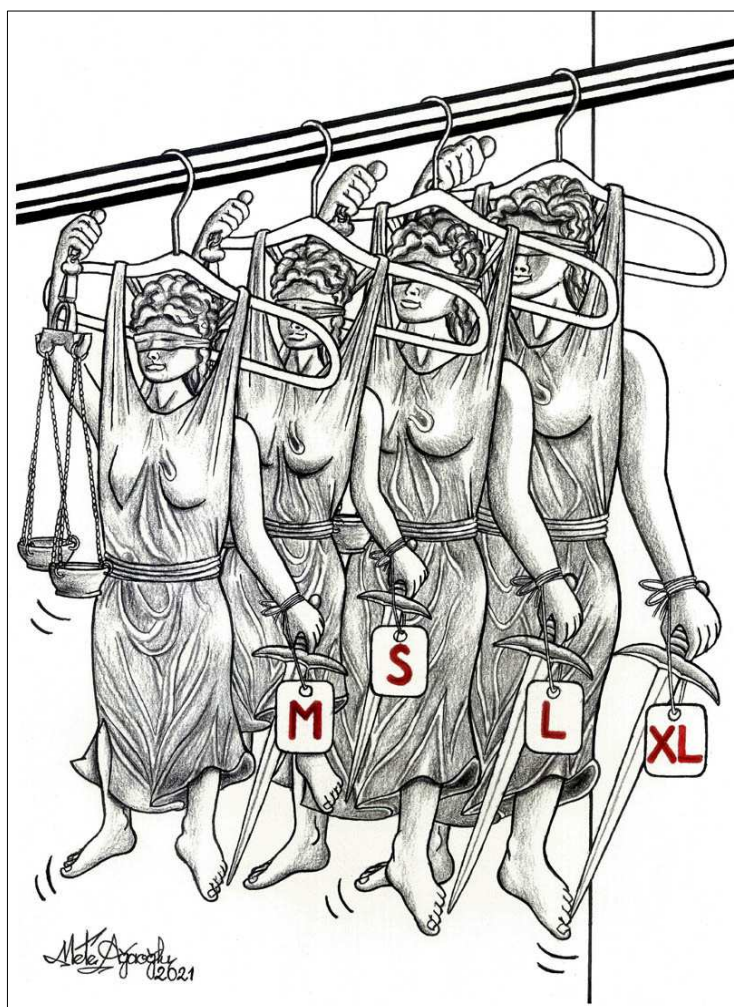
FOOTO ČTENÁŘŮ Táta na mašině

Děda a babi si pořídili domek v Dělostřelecké ulici v Praze na Ořechovce a můj otec Antonín, který byl odmala velký motorista, před tím domkem někdy koncem 20. nebo začátkem 30. let minulého století sám sebe vyfotil (fotka zachovaná na skličku – a dokonale, neb byl i vášnivý fotograf). Co je to za motocykl, ovšem nevím. Po júnoru přešel ze Staromáku, kde byl v Pražské městské pojišťovně, do Spálenky. Tam jezdil jako likvidátor škod Čs. státní pojišťovny na služební Jawa 250, nakonec na půllitru (vytáhoval se, že je policajtskej – důkazem byla úchytky na plácačku, kterou na mašině měl). V létě mě jako kluka vozil s sebou po okresních pobočkách. Jednou k nám přišel Franta Šťastný s dárkovým košem z Domu po-travin. Asi mu otec vyšel vstříc při likvidaci havárie. V tom domku pořád bydlíme – já už 80 let.

Ivan Hanousek, Praha

A poslal do přílohy MF AutoDNES, kde ho 25. července otiskli. Včetně pár řádek od syna.

Výsledky / **Itálie**, **Turecko**, **Polsko**, **Kypr**, **Rumunsko**, **Portugalsko**, **Kanada**, **Španělsko**, **Čína**, **Brazílie**, **Černá Hora**, **Chorvatsko**, **Norsko**, **Lucembursko**, **Severní Makedonie**,

11. International Cartoon Contest Golden Olive 2022 Girne - Kypr

Grand Prize: **Mete Ağaoğlu** (Turkey)

viz obr. vlevo!

OLIVE SECTION

1. cena: Gülfidan Özdilek (Turkey)

viz vlevo dole!

2. cena: Mojmir Mihatov (Chorvatsko)

3. cena: Luka Lagator (Černá Hora)

FREE SECTION

1. cena: Engin Selçuk (Turkey)

viz vpravo dole!

2. cena: Oktay Bingöl (Turkey)

3. cena: Mark Winter (Velká Británie)

SPECIAL PRIZES

OLIVE SECTION: İbrahim Tuncay (Turkey), Ömer Çam (Turkey), Bülent Okutan (Turkey), Rooshan Gataullin (Turkmenistan), Hüseyin Tanyeri (Turkey), İsmail Kar (Turkey), Henryk Cebula (Polsko), Anas El Lakkis (Libanon), Engin Selçuk, Murat Dönmez, Nurcan Şimşek (všichni Turecko)

FREE SECTION: İbrahim Tuncay (Tur.), Sajad Rafeei (Iran), Oleg Gutsol (Ukraj., Mümin Bayram (Tur.), Konstantin Kazančev (Ukrajina).
Mezi finalisty (50 + 45 jmen) se nacházejí i jména dvou našinců Roman Kubec a Tomas Trunecek (a to v obou soutěžních sekcích).

24. International Cartoon Contest 2022 Zielona Góra - Polsko

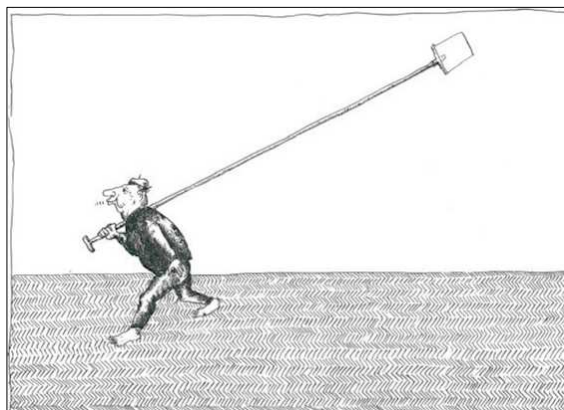
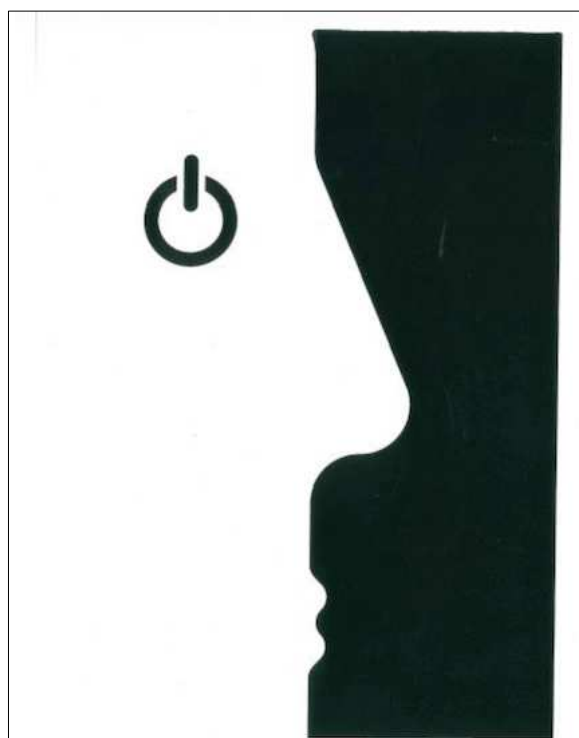
Téma: Home office. Přišlo 329 prací 146 autorů z 19 států. Jury v čele s Thomasem Brodou tvoří pouze Poláci: Ryszard Błażyński, Leszek Kania, Wojciech Kozłowski, Paulina Komorowska-Birger.

Grand Prix: Grzegorz Myčka, Polsko.

1. cena: Magdalena Wosik, Polsko. 2. cena: Henryk Cebula, Polsko. 3. cena: Konstantin Kazančev, Ukrajina

Další jména karikaturistů, kterým byly uděleny zvláštní ceny ještě doplníme.

Special Award:

WINEICA Green Mountain Lovers Society Special Award: **Noriaki IŠIJAMA (Japonsko)**

Special Award of Ryszard BLAZYNSKI: **Mirosław HAJNOS (Polsko)**

The Special Prize by the Museum of Caricature Eryka Lipinski: **Břetislav KOVAŘIK (ČR)**

Zielona Gora Cultural Center Special Award: **Aliny TYŠČUK (Ukrajina)** - Ukrainian Artist Currently Living in Poland

12. CartoonSEA Competition 2022 - Itálie

Téma: "NO ONE EXCLUDED! In a healthy work environment."

CartoonSEA Grand Prize: **Dario CAMPAGNA - Itálie**

Prizes CartoonSEA: Marilena NARDI, Marco TONUS

Franco ORIGONE Special Award (do 29): Inbuon AFEDE

Soutěžilo 2.500 děl od 764 autorů, kteří pocházejí z 65 států tohoto světa.

Grand Prix: FUENTES HIERREZUELO CARLOS DAVID
(Kuba) **Viz obrázek vpravo!**

Section: SCHOOL

1. cena – **MIROSLAW GRYŃ**
(Polsko) **Obr. vlevo níže!**

2. cena – AGIM SULAJ (Itálie)

3. cena – JAREK BUJNY
(Polsko)

Dvě rovnocenné vedlejší ceny:

- PIOTR DEPTA-KLEŠTA
(Polsko)

- JACEK LANCKOROŃSKI
(Polsko)

Section: JOKE and SATIRE

1. cena – **JUGOSLAV VLAHOVIĆ** (Srbsko) **Viz obr. vpravo!**

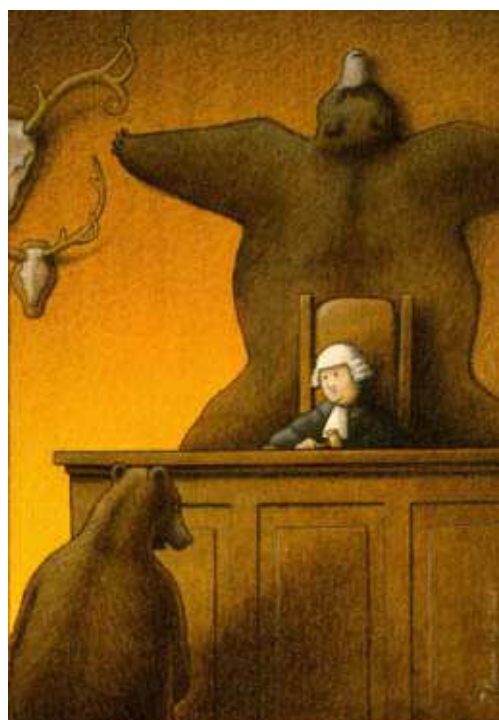
2. cena – YURI LEVSHYN
(Polsko)

3. cena – SAMAN TORABI (Iran)

Dvě rovnocenné vedlejší ceny:

1. MOHAMMAD AMIN AGHAEI
(Iran)

2. FRANEK WOLSKI (Polsko)

Satyrykon 2022 - next Special Prizes awarded = 4 winners:

Mayor of Legnica award - ARES (Kuba) for his untitled work

Director of Legnica Culture Centre award - NORBERT SARNECKI (Polsko)

Satyrykon's Andrzej Tomiałojć Foundation award - **PAWEŁ KUCZYŃSKI** (Polsko) - **Viz obr. vedle!**

Director of Museum of Caricature and Cartoon Art in Warsaw award - JOANNA GĘBAL (Polsko)

3. International Cartoon Contest MUGLA 2022 - Turecko

Téma: Fire (Oheň)

482 autorů z 60 zemí poslalo do soutěže 1140 karikatur

1. cena: Kursat Zaman - Turecko

2. cena: Safad Rafeii - Iran

3. cena: Ahmet Özalp - Turecko

Honorable Mention: Mojmir Mihatov - Chorvatsko

Special Award: Ekrem Borazan - Turecko

13. International Tourism cartoon contest 2021 Antalya - Turecko

Na snímku: Award ceremony 13. 5. 2022, Titanic Beach Lara, Antalya, Turkey

Téma: *Workers in the tourism industry* / Dvě kategorie - dospělí a mladí / 744 prací od 400 autorů z 56 států

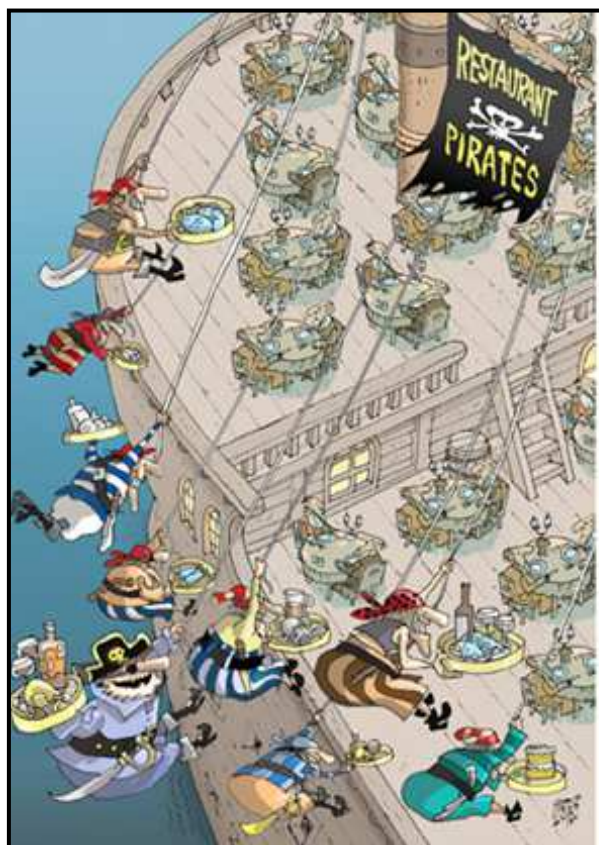
Ceny - dospělí:

Grand award: *Nikola Listeš* - Chorvatsko (**viz obr. vlevo!**)

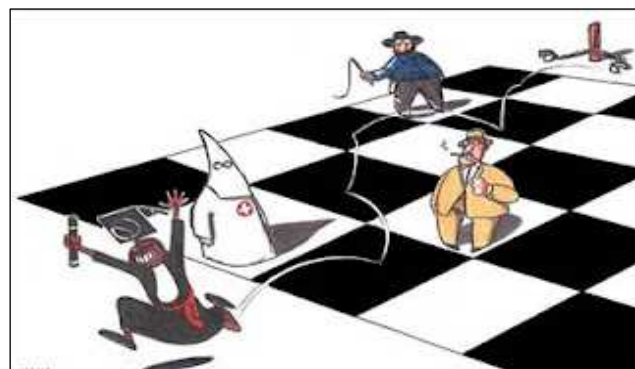
2. award: Alla& Chavdar - Bulharsko

3. award: Engine Selcuk - Turecko (**viz obr. vpravo!**)

Speciální cena "Professor Atila Ozer Recognition": Marco De Angelis - Itálie

13. int'l Medplan Humor Cartoon Contest 2021 Teresina Piaui, Brazilie

Téma: "Překonávání překážek"

Cartoon:

1st Prize - Luiz Carlos FERNANDES, (Brazílie)

2nd Prize - Laura Tuma de ATHAYDE, (Brazílie)

Honorable Mention / Honorable Mention:

Marvin FIGUEROA (USA)

Silvano MELLO (Brazílie) - **viz obr. vlevo!**

Caricature Portrait / Caricature:

1st Prize / 1st Prize - Paulo Sérgio von INDELT (Brazílie)

Honorable Mention: Flavio MIRANDA (Brazílie) a António Manuel Ferreira dos SANTOS (Portugalsko)

38. Int'l Festival of Satire and Humore „MARUL DE AUR” *) Bistrita 2022 - Rumunsko *) „Zlaté Jablko”

Téma: “MIRROR... REAR-VIEW MIRROR”

Excellence Awards:

1. Vladimir Kazanevsky, Ukrajina
2. **Damir Novak, Hrvatska (viz obr. vpravo!)**
3. Raed Khalil, Sirija
4. Darko Drljević, Crna Gora
5. Fan Lintao, Kina
6. Makhmudjon Eshonkulov, Uzbekistan

Mention:

Ivan Anchoukow, Rusija / Seyran Caferli, Azerbajdžan / Sergii Riabokon, Ukrajina / Olexandr Sydorenko, Ukrajina / Wei Li, Kina / Erdogan Başol, Turska / Agus Harsanta, Indonezija / Brady Izquierdo, Kuba / Edwin Perales Gonzales, Peru / Jean-Loic Belom, Francuska / Vaso Krčmar, Srbija / Weng Lifeng, Kina

Téma: „IRON LADIES”

Excellence Awards:

1. Ivailo Tsvetkov, Bugarska
2. Walter Toscano, Peru
3. Xiao Qiang Hou, Kina
4. Asier Sanz, Španjolska
5. Wesam Khalil, Egipat
6. Marzieh Khanizade Abyane, Iran

Mention:

Brady Izquierdo, Kuba / Elena Ospina, Kolombija / Enn Ehala, Estonija / Gan Xun You, Kina / Yu Shixin, Kina / Cenk Arparlan, Turska / Li Kui Jun, Kina / Niu Zhong Ju, Kina / Qing Yan, Kina / Rita Kevorkian, Egipat / Mark Winter, Engleska / Basireh Hasani Shariat Panahi, Iran

22. World Press Freedom Int'l Editorial Cartoon Competition 2022 Ottawa - Kanada

Téma: „Ticho je zlato”.

Ceny: 1. Marilena NARDI (Itálie), 2. Patrick LAMONTAGNE (Kanada), 3. **Tošo BORKOVIČ**, (Srbsko)

Viz kresba vlevo!

Awards of Excellence: Anas LAKKIS (Libanon), Brady Izquierdo RODRIGUEZ (Kuba), Dimitris GEORGOPALIS (Řecko), Erkin ERGİN (Turecko) klapka **Delete** - **Viz kresba vpravo!** - Izabela KOWALSKA-WIECZOREK (Polsko), José Rubio Spa MAGON (Španělsko), Kap (Španělsko), Marcin BONDAROWICZ (Polsko), Prawit MONKOLNOWRUT (Thajsko), Tim CAMPBELL (USA)

International Taxation Cartoon Festival 2022 Shiraz - Irán

Téma: **“Taxation”**.

Vítězové: Bahman Jalali NOKANDEH (Iran), Bahram HAMIDI (Iran), Hikmet ÇİL (Turecko), Jordan POP-ILIEV (North Macedonia), Nastaran MORTAZALOU (Iran)

Concurso Sardinhas 2022 — Vencedoras

Domingos do Ó
Portugal

Helder Teixeira Peleja
Portugal

Fatih Akcular
Turquia

Sofia Almeida
Portugal

Bruno (Pintorabisco)
Portugal

Salvador Almeida
Turma da Sardinha
201 da Travessa - Águada
Portugal

国际体育幽默画展
International Exhibition of Sports Humor
2022首届 (杭州 滨江)

《BADMINTON.》
TOMÁŠ TRUNEČEK
(捷克)

12. Sardine Contest "Festas de Lisboa '22" - Portugalsko

Nahoře zleva: oceněné, výtvarně kvalitní a nápadem zvtipněné sardinky od autorů: **Domingos de Ó**; **Helder Tebreira Peleja**; **Fatih Akcular - Turecko**; **Sofia Almelda**; **Bruno**; **Salvador Almelda**. Až na jediného autora jsou to domácí výtvarníci - Portugalci.

First International Sports Humorous Painting Exhibition" 2022 Hangzhou Binjiang - Čína

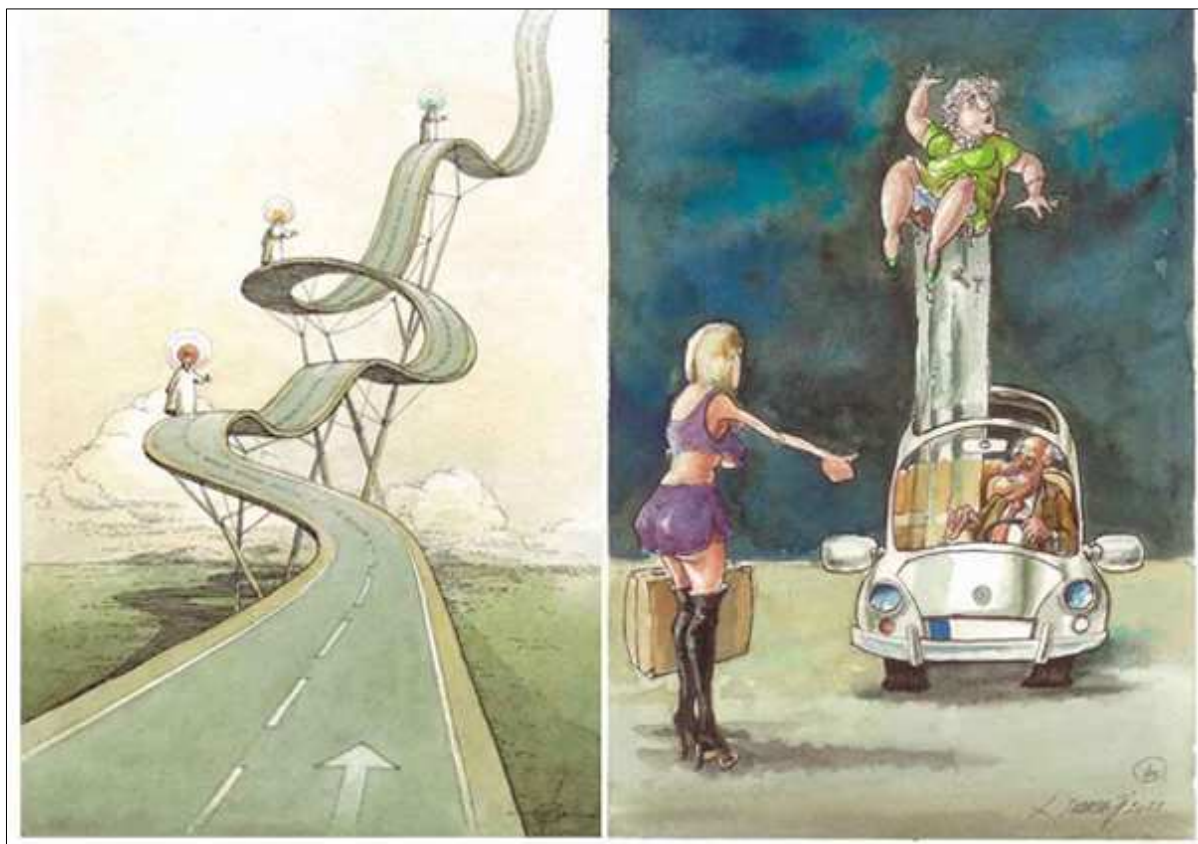
Dvě desítky zahraničních a deset domácích autorů uznali pořadatelé nové čínské soutěže za vítěze. Mezi těmi cizími nechybí kresby známých karikaturistů jako jsou **Konstantin Kazančev** z Ukrajiny či **Georgiev** z Bulharska anebo z Belgie. O to uznáníhodnější je zařazení do první desítky českého **Tomáše Trunečka**, který uspěl s kresbou na téma **Badminton** - viz vlevo!

7. Mezinárodní festival kresleného humoru Františkovy Lázně - Česko

1. cena: Libor Giebel, 2. cena Jan Tatarka, 3. cena Marek Simon. **Všichni Česko** a **všichni s českým textem**. Parádní **facka** zahraničním účastníkům!

15. International Salon Of Car Caricatures 2022 Zagreb - Chorvatsko

Téma „*Hitchhikers*“ („Stopaři“) bylo jednoznačně hitem, protože letos dorazilo až 497 kreslených vtipů z 56 zemí - uvádějí pořadatelé.

Grand Prize - Grigori KATZ (Izrael) - (na obr. vlevo!)

First Prize - Anton BUZETI (Izrael)

(na obr. vpravo!)

Second Prize - Zvonimir CAČIČ

(Chorvatsko)

Third Prize - Hao YANPENG (Čína)

(viz obr. dole!)

Zvláštní poděkování: Darsono (Brazílie) a Jordan POP-ILIEV (Sev. Makedonie)

Zvláštní uznání: Önder ÖNERBAY (Turecko), Nikola LISTEŠ (Chorvatsko), Suman MADHU (Indie), Oleg GUTSOL (Ukrajina), Ahmad MOMENY (Afganistan)

XIV International Contest Snail Graphic Humor 2022 - Španělsko

Téma: **SNAIL / Hlemýžď**

Účast: umělci z 5 kontinentů = 62 zemí, 340 autorů, 650 vtipů. Bylo vybráno 50 kreseb do finále. Jejich jména najdete na:

<https://www.irancartoon.com/site/winners/finlists-winner-of-the-xiv-international-contest-snail-graphic-humor-2022-spain> .

Českým autorům podle výsledků **šnek** utekl. Vítězem ročníku se stal **Alexander Dubovsky - Ukrajina**, jehož hlemýžď se dobře držel zemské kůry i při nečekaném uragánu... **(viz obr.!)**

International Humor & Satire Award 2022 Baschi - Itálie

The competition is organized by the Civitellarte Cultural Association and the Baschi Municipality.

1. místo: PERUZZO PAOLO - Itálie
2. místo: GEORGIEV VALENTIN - Bulharsko
- Viz obrázek vpravo!**
3. místo: RAED KHALIL - Sýrie

Honorary Award

TROIANO LUCIO - Itálie

CIOLA ANGELO - Itálie

AMEEN ALHABARAH

- Saudská Arabie

KLAUS PITZER - Rakousko

SEYRAN CAFERLI - Azerbajdžan

Award for the best work of *an Italian cartoonist*:

KUTOSHI KIMIMO - Japonsko (?)

Award for the work most *voted by the public*:

CIOLA ANGELO - Itálie

46. Italian Lies Championship Contest 2022

„Le Piastre Italy” - Itálie

Theme: "Cinema and Lies" / Vítězové *International Cartoon Section* :

1. "Golden Bugiardino": - Oleg GUTSOL (Ukrajina)
2. "Silver Bugiardino": Alireza PAKDEL (Iran)

15. Int'l Caricature Portrait and Caricature Contest 2022 Vianden - Lucembursko

Téma: "ENERGIE"

1. cena - Luc VERNIMMEN (Belgie) **Viz obr.!**
2. cena - Ivailo TSVETKOV (Bulharsko)
3. cena - Xavier BONILLA (Ekvádor)

Čestné uznání:

Alexander DUBOVSKÝ (Ukrajina); Hossein NAGHIB (Írán); Goran DIVAC (Srbsko); **Jiří SRNA, (Česko)**; Vitalij BONDAR (Rusko)

50. Int'le Umoristi a Marostica 2022 - Itálie

Téma: *Memory*.

International Chess **Grand Prix 2022**:

Marco De Angelis (Italy)

The Special Award "Marco Sartore":

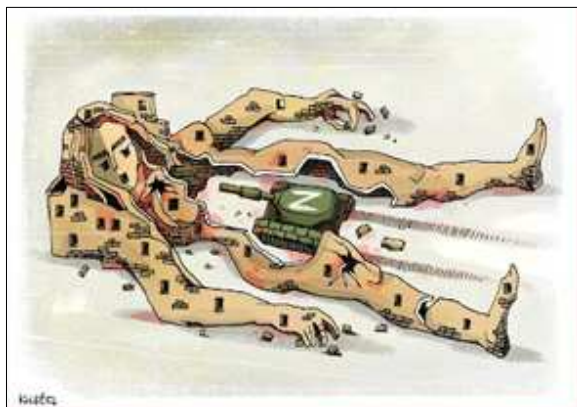
Tiziano Ganesini (Italy)

Special Award "Sandro Carlesso":

Christine Traxeler (France).

The Premio Internazionale Umoristi a Marostica for the finalist works:

Vitaly Bondar (Belarus); Milko Dalla Battista (Italy); Paolo Dalponte (Italy); Agus Harsanta (Indonesie); Izabela Kowalska-Wieczorek (Poland); Oleksiy Kus-tovsky (Ukraina); Cesar Arnulfo Ibarra Zuniga (Kolum-bie); Flavio Polloniato (Italy); Sergio Tessarolo (Italy); Harinder Singh (India)

Téma: "Refuse to Stay Silent!" (held in Norway against **violence against women**)

1. Izabela KOWALSKA-WIECZOREK (Polsko)
2. Marilena NARDI (Itálie)
3. Oleksiy KUSTOVSKY (Ukrajina)

Viz obr. vlevo!

Honorable Mention :

- Brady IZQUIERDO (Kuba)
Cristina BERNAZZAN (Itálie)
Kürşat ZAMAN (Turecko)
Mia MOTTELSON (Dánsko)
Rosa CERRUTA (Nizozemsko)

7. International Caricature Competition 2022 Kolašin - Černá Hora

Téma: "Compromise and Tolerance" a "Free"

1. Raed KHALIL - (Syrie)
2. Efat AMJADIPOOR - (Iran)
3. Mojmir MIHATOV - (Chorvatsko)

Special Prize: Ivailo TSVETKOV (Bulharsko), Olexander DUBOVSKYj (Ukrajina) - **viz obr vedle!**

Cristina BERNAZZANI (Itálie), Luc DE SCHEEMAKER (Belgie), Ali MIRAEI (USA) - **viz obr. vpravo níže!**

Festival Appreciation Award: Goran CELICANIN (Srbsko), Ning BIN (Čína), Bahram BABAIE (Iran), Muhammad Hosein AKBARI (Iran)

7. World Humor Awards 2022 - Itálie

70 Countries, 200 Cartoonists, 131 Subject Drawings, 69 Caricature Drawings

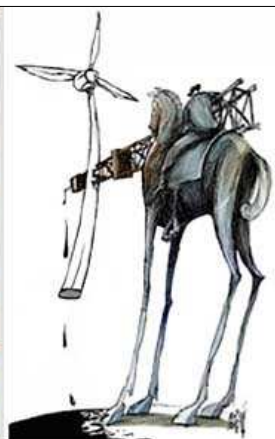
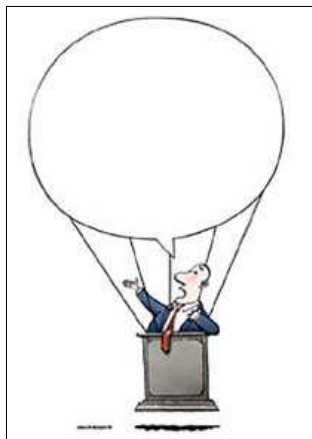
Téma: "The energy of the near future"

Gold Cup: NIELS BO BOJESSEN, Dánsko (**kresba dole vlevo**)

Silver Cup: TOŠO BORKOVIČ, Srbsko

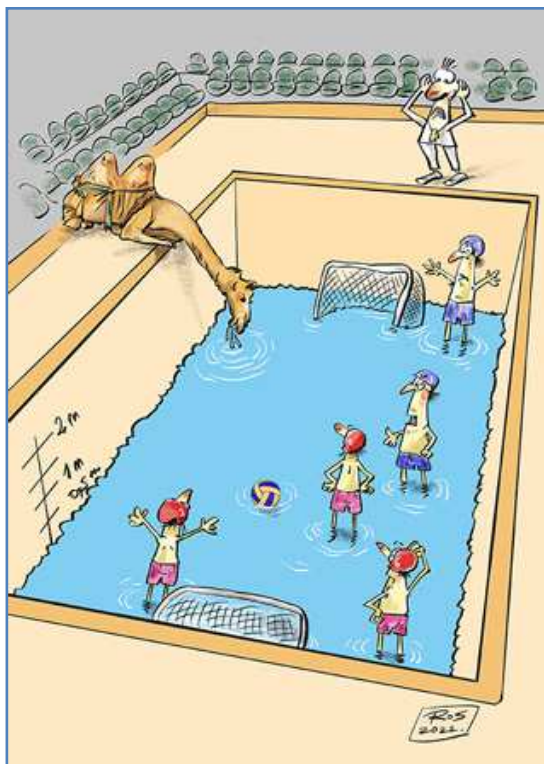
Bronze Cup: CONSTANTIN SUNNERBERG, Francie

(**kresba dole uprostřed**)

Excellence Award:

Alexander DUBOVSKY, Ukrajina;
Franco DONARELLI, Itálie; Enrico BIONDI, Itálie; Musa GÜMÜŞ, Turecko; Agim SULAJ, Albánie; Angel BOLIGAN, Mexiko;
(**kresba dole vpravo**)
Alejandro BECARES, Argentina.

27. Intern. Cartoon Exhibition Zagreb 2022 - Chorvatsko

Téma: Vodní polo / Soutěžilo 672 prací od 362 autorů z 58 států

1. cena: **KONSTANTIN KAZANČEV**, Ukrajina

2. cena: MAKHMUD ESHONKULOV, Uzbekistan

3. cena: MARIO ROSANDA, Chorvatsko

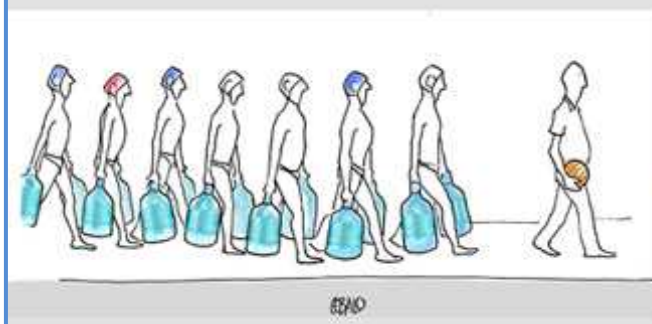
(Viz obr. vlevo!)

Special Mentions: FRANO CEBALO, Chorvatsko; ISMAIL KAR, Turecko; CEMIL SAFITURK, Turecko; SHENYING SUN, Čína; MUAMMER OLCAY, Turecko

Poznámka: Ze soutěže na ne zcela běžné téma jsme vybrali hned pět kreseb. G-men totiž jako redaktor Stadiónu vypisoval různé sporty jako téma pro sloupek vtipů. Oceňuje proto, jak bezvadný materiál se sešel jury pro hodnocení - kolik nápadů měli autoři na tak neobvyklé zadání. Když si odmyslíme výtvarné provedení, oceníme právě ty zcela originální nápady!

Kresby na spodní části stránky zleva doprava:

Nahoře: Konstantin Kazančev a Cemil Safitürk
Dole: Fraňo Cabalo a Ismail Kar

23. Mezinárodní Festival Karikatury 2022 Strumica - Severní Makedonie

Zlatá plaketa: Miro Georgijevski (S.Makedonija)

Stříbrná plaketa: **Blaže Dokule** (S. Makedonija) **Viz obr vlevo!**

Bronzová plaketa: Goran Čelićanin (Srbija)

Cena organizačního výboru Strumického karnevalu: Mile Mančevski (S. Makedonija)

Novinka v rámci Olive!

VYHLÁŠENÍ CENY ZA HUMOR SLUŽBY ZLATÁ OLIVA 2022

Alper Susuzlu (za příspěvek k tureckému kyperskému kreslenému humoru); **Erol Refikoğlu** (za přínos na scéně humoru v divadle a v TV parodii - hry, které hrál, postavy, které hrál); **Kadri Şah** (za jeho příspěvky na poli humoru); **Kenan İnatçı** (za příspěvky k humorné poezii); **Milko Dikov** (za přínos bulharské i světové karikatuře) a **Mustafa Cemal Azizoğlu** (za své příspěvky k výtvarnému humoru na tureckém Kypru).

Co to vidíte zde vlevo? Pod hlavičkou perského magazínu **IRANCARTOON**? Nemýlíte se, protože jsme si to ověřili. Nejen foto na obálce, ale i obsah speciálního vydání této revue je věnován památce významného zesnulého francouzského karikaturisty. Jean Jacques Sempé sice nebyl tátou tamní cartoonistiky, ale svým humorem, stejně jako v USA, ovlivnil i tam vývoj řady autorů.

Místo přílohy? / **Příloha!** Ale je vtělena do e-GAGu. Takže je z ní co? **Vloha...**

Oprava / Omluva / Upozornění / Příloha / vlastně Úplně všechno dohromady!

Stalo se **neštěstí**, které snad přímo nezabolelo, ale hodně zamrzelo GAGmena

V PŘÍLOZE, kterou jsme vydali k minulému GAGu č. 2/2022, došlo k chybě, na kterou nás upozornil pozorný čtenář - v těch celkem osmi stránkách rozhovoru s čerstvým osmdesátníkem jedna z oskenovaných šesti stránek nenápadně vypadla.

Prostě se vypařila, vzala roha... Byla to taková ta tištěná půlstrana, kde spodek zabírala inzerce. Byla v DNES magazínu jako pátá a tak po čtvrté straně následovala v naší příloze rovnou ta s číslem 6. Pár otázek i odpovědí tak z přílohy zmizelo.

A teď - co s tím?

Omluva je jasná, o opravu vlastně ani tak nejde. Ale přikládat k tomuto GAGu opět vlastně stejnou, jen doplněnou přílohu? To by vypadalo fakt dost hloupě. Nakonec tedy jsme neštěstí napravili tak, že jsme kromě té jedné chybějící tištěné, přidali ještě tři další stránky a z původní sedmistrany je teď nová **Příloha jedenáctistránková**.

Obsahuje totiž bonus v podobě několika původních, připravených odpovědí a také dost dokumentárních snímků či kreseb, na které se v Mf DNES magazínu nenašlo místo. A pod čarou jsme teď navíc dovysvětlili nejasnosti, které tím, že redakce s tázaným *nemluvou* nemohla pracovat běžným způsobem, proto nebyly úplně jasně podány.

Přesvědčit se o tom můžete na webu cartoon gallery (viz adresu níže!), kde již je nová, opravená verze přístupná - ta chybná už tak zmizela z e-světa. Tam si tedy můžete naši Přílohu GAGu z 15. června 2022 v klidu celou přečíst a nové obrázky z pestrého života *Ivana Hanouska* prohlédnout.

Aby však i ti abonenti, kterým se kvůli tomu nechce pronikat po netu k celé správné verzi, měli kratší cestu, ty čerstvě vložené stránky (tedy nikoliv celou **Přílohu**) najdou i v tomto čísle GAGu č. 3/2022. Snad se smíříte s touto redakční omluvou a se zajímavou náhradou - o tu běžní čtenáři celé tištěné čtvrtěční přílohy deníku MfDNES z 28. 4. 2022 holt přišli.

Přejeme vám příjemnou četbu a snad oželíte, že tento e-GAG žádnou pravou, tedy *příloženou*, přílohu nemá, takže nehrozí, že bychom stejně pochybili i teď, v půli září!

Na příštích čtyřech stránkách GAGu, tedy když "otočíte list", najdete nové stránky Přílohy. Té minulé, posílané s číslem 2/2022, která vyšla zkrácená. Takže: Začínáme!

padaly zase trojky, i když už ne z chování. Už ve druhém semestru prvního ročníku jsem začal vydávat časopis recesní povahy Daily Pivo, nutno číst dál-li pivo.

Konec šedesátých let na vysoké škole, to byla jistě vzrušující doba. Zažil jsem například, jak se upálil Jan Palach. Stál jsem čestnou stráž u jeho rakve v Karolinu, kde dvůr voněl bílými květy. Napsal jsem hlavní text o pohřbu, šel jsem s visačkou pořadatele s průvodem po celé trase až k filozofické fakultě.

KREV Z ROKU 1968

Dostal jste se jako recesista do styku se Státní bezpečností?

To si pište! Jednou ráno u nás zastavila černá volha a už jsem se ještě v kocovině vezl do kachlíkárny. Zajímali se o můj rozhovor s Allenem Ginsbergem, ale taky na mě tlačili, abych podepsal spolupráci. „To by maminku asi mrzelo, kdyby vás zase hned vyrázili ze školy, že?“ Sice jsem se vykrucoval, ale pokoj mi nedali. Pro jednání s fízly jsme neznali žádné řešení, žádný návod. A procesy z padesátých let byly stále v nás. Tak jsem zkrátka všechno o tom vyslýchání vykecával.

Pomohlo to?

Když jsem se po Listopadu zajel podívat na svou složku do Pardubic, zjistil jsem, že mě vyškrtili jako adepta na agenta už v roce 1968. S odůvodněním, že všechno vyžvaním. Ale mně to nikdy neřekli! Takže když mě jednou kamarád ve vinárně Orlik představil u stolu Václavu Havlovi, který vstal ze židle a typicky se uklonil, sedl jsem si k jejich stolu a nedokázal ani kuřknout. Nejen proto, že jsem se potácel po noční Praze kvůli nutné potřebě sklenky vína, ale taky aby na mě zase neskočili. A taky abych coby někdejší adept estébáků na agenta nebyl hned všem chartistům podezřelý. Proto jsem taky nepodepsal Chartu, i když jsem se s mnohými z podepsaných stále vídal.

Koho jste třeba poznal?

Sedali jsme za Staroměstskou radnicí na zahrádce na pivo a u vedlejšího stolu úřadovali Plastici. Magor Jirous po mně v jednom bytě dokonce mrsknul sklenicí s červeným vínem. Rozbila se o okno, proto nedoletěla na Karlův most.

Čím jste ho tak rozcílil?

Vyprávěl něco, jak už to tady takhle nejde, musí to být už brzy lepší. A já mu řekl, že to

teda těžko. Ať si přečte Rudé právo, tam mu to všechno... „Cože? Řekl jsi Rudý právo?“ A už letěla sklenice kolem mého ucha a rozbila se o okno.

Kam jste zamířil po škole?

Ještě než jsem odevzdal diplomku, našel jsem si místo ve Večerní Praze. Nastoupil jsem 1. července 1968, pak jsem odjel na krátkou dovolenou. A už 21. srpna jsem viděl, jak budovu obsadili Rusové. Pak jsem jako vyučovaný sazeč týden pracoval pro redakci přímo v tiskárně. Lámal jsem a sázel titulky nejen k vlastním, ale ke všem článkům ve svobodném vydání. Čerstvé balíky novin jsme pašovali přes Vltavu a házeli kamelotům.

Nebezpečné časy, že?

Jednou jsem šel na Klárov a ruský voják chtěl, abych mu připálil. To jsem velmi nepříjemně odmítl, což byla chyba. Začal řvát, a když jsem šel dál, mířil mi na záda samopalem a cvakal uzávěrem. Najednou jsem cítil úplně celá záda a čekal jsem, kam to bude. Druhý den jsem už věděl, že na stejném místě nějaký voják deset hodin poté zastřelil Marii Charouskovou, můj ročník. Úplně jsem viděl toho vojáka a slyšel ten kovový

Bohumil Lizner (vlevo) s tenistou Koželuhem při práci na jeho portrétu.

IH ke snímkům: Táta Antonín Hanousek rád kreslil a tak vtipně zachytil blízkou příbuznou mé matky Marii Svobodovou (ženu slavného novináře "Hlavy") jak píše další dámský román. Její bratr Václav Wassermann podle sestřina díla natočil veselohru *Hotel Modrá hvězda*. Jeho bratranec, můj děda ak.mal. Bohumil Lizner byl skvělý portrétista a tak třeba "udělal" i tenistu Karla Koželuha. Byli to předci z matčiny strany a tak je jasné, že s nimi jsme se vídali častěji. Ale ani po otci, ani po dědovi jsem výtvarný talent nezdědil, jen jejich humor. Což se projevilo, jak v založení týdeníku pro kreslené vtipy KUK, tak v knížce **Občanské fóry**, v níž jsme s fotografem Fričem po nocích v Listopadu 89 shrnuli pouliční lidovou vtipnost volající po odchodu komunistů a nástupu svobody a demokracie.

IH: Ta vtipnost už mě pak provázela celý život, včetně novinářské kariéry, ač jsem pracoval kdekoli. **Nahoře** tři časopisy. Extrém jsem si vydával jen tak - první před válkou jako učeň a druhý už po válce v hospodě v prvním ročníku studia novinařiny na FSVP UK. To "Daj-li pivo" č. 4 bylo číslem posledním, pak mě sebrali estébáci. A také ve váženém sportovním obrazovém týdeníku *Stadión* jsem měl na starosti kreslený humor a uspořádal 8 ročníků soutěže o nejlepší sportovní vtip - "Emila Stadiónu"; viz příloha po 5. ročníku. **Pod tím** snímky z účinkování v TV. **Vlevo** v dokumentu pro BBC (1990), **vpravo** v *Událostech a komentářích* ČT. **Dole** komiksy. Pro ně jsem si našel dobré kreslíře: *St. Holého* a začínajícího *Štěpána Mareše*.

IH: Před válkou a na válce. I na chalupě v Olešnici v Orlických horách jsem se věnoval skoku do výšky (tehdy končil *horajn* a skákalo se *strédlem*). Na válce po 4 měsících u průzkumníků, už jako písař v Táboře, jsem ještě víc zabrousil do kultury. Už před válkou jsem vymýšlel vtipy, ale nápady převyšovaly kresbu V Mladé frontě vyšel vtip přítele *Vladimíra Jiráňka*. **Dole** jsou snímky z mých vedlejších aktivit. Byl jsem ve výboru dostihového *Turf klubu* (vydával členský bulletin) a ve Velké Chuchli jsem založil dostihovou stáj *Stadiónu* a také *Cenu Stadiónu* - na snímku předávám ceny napajedelskému trenéru *Jaroslavu Maškovi* a žokejovi *Františku Hulešovi*. Hned po Listopadu jsem "přestoupil" a založil *Unii českých karikaturistů* a i po odchodu do důchodu jsem se věnoval kreslenému humoru - jako kurátor jsem (na fotce vedle *Jiřího Hruboně*) uspořádal v Praze velkou posmrtnou výstavu *Vladimíra Renčína*. Zprvu jsem účinkoval jako organizátor mezinárodních soutěží v Česku a pak i nadále jako porotce soutěží také v zahraničí (Polsko, Slovensko, Kypr, Turecko).

V původní příloze se nenašlo místo na Emila (Zátopka) Stadiónu. A také o dvě stránky výše je text trochu odbytý. Proto jsme zadolovali v podkladech a našli to pro rozhovor, co se do něho nevešlo.

Takže už zase mluví Hanousek:

Ve Stadiónu netrvalo dlouho a už za rok jsem dostal (díky té diplomce) na starost výběr kresleného humoru. Netrvalo též

dlouho, a už jsem začal každoročně sestavovat "Jedenáctku Stadiónu" a pořádat výstavy sportovních vtipů. Pak přišel zákonitě i nápad na soutěž. V Polsku udělovali ceny pojmenované ERYK podle křestního jména zasloužilého karikaturisty Lipiňského, zakladatele Muzea karikatury ve Varšavě. Čí jméno u nás dát figurce pro nejlepší sportovní vtip? Měl jsem to jasné: jedině Emil. Bylo to dost riskantní, o Zátopkovi se kvůli 21. srpnu nemluvalo, ani nepsalo. Ale zkusil jsem to, vždyť Ťopek byl přece vždy veselý a vtipný vypravěč...

A to mě fakt překvapilo: Prošlo to! Šéfredaktorem Stadiónu byl už básník a bohém Zvonimír Šupich, léta redaktor Mladé fronty, po čistkách pak nový vedoucí sportovní rubriky Rudého Práva... tím si asi vysloužil ten Stadión. A on ten můj nápad přivítal! Řekl, že to na ČSTV zařídí, aby ty ceny od Stadiónu Zátopek také slavnostně uděloval - aby je kreslířům vtipů osobně předával. Takže za Husáka v roce 1983 už narvaná Malostranská beseda zažila živého, ač léta v husákovských médiích neviditelného Emila i s Danou, když na pódiu přebíral od Emila trofej Emila první laureát: Dušan Pálka.

Navrhnout to vůbec byla buď odvaha anebo drzost. K tomu klika na šéfa. Drzost to totiž byla už v té Stezce, když jsem vymyslel soutěž pro děti "O Vyčítalova Macka". Tam to dokázal ustát soudruh šéfredaktor Ivan Krofta, dosazený shora, ale brzy taky musel jít. Vyčítal byl totiž po roce 1968 naprosto nepřijatelný nahoře. V Dikobrazu měl "zaracha" a jak byl už založenej, napsal na ÚV KSČ dopis, ať mu řeknou proč. Tu vyhýbavou odpověď mám v archivu.... A soutěž o Emila Stadiónu, v posledních ročnících už mezinárodní, největší a u nás jediná, vydržela až do roku 1993, kdy zanikla spolu se Stadiónem. Barták, Matuška, Sláva i další hvězdy kresleného humoru, celkem jich bylo během 11 let osm, mají teď hlavní trofej a diplom z rukou Zátopka doma. Kdepak selfíčka - musíte věřit pamětníkům.

Na snímku z pódia staré dobré pražské Malostranské besedy vidíte laureáta Emila Stadiónu Fedora Vica z Prešova s trofejí od hrnčíře z Rudolfova - a se ženou Katkou. Zleva stojí bratr Miro Vico, Emil a Dana Zátopkovi, nad nimi kurátor Salonů kresleného humoru Josef KOBRA Kučera. V pozadí uprostřed i organizátor soutěže. Emil Zátopek byl také po jednom ceremoniálu hostem v našem bytě. Zpívali jsme, pili, pak kluci sehnali taxíka, aby Zátopka dopravili bezpečně do Troji. Bohužel náš *Sonet duo* byl nefunkční, takže zpěv s Emilem na pásce nemáme. Až když nyní Zátopkovi už pobíhají jen ve filmu, našel jsem unikát z roku 1958: jak jsem byl posedlý tenisem, Závodem míru a atletikou, vydal jsem ručně psaný "časopis". Bylo mi 16 let a místo, abych doma psal úkol z ruštiny, byl jsem jediným divákem se vstupenkou na ligo-vém utkání ženské atletické ligy Slávie VŠ v. RH Praha. Konalo se na tzv. "malém vojenském" a ne na velkém "armádním" stadiónu, kde se konával mezinárodní "Rošičák". A Dana právě tam hodila 1. června světový rekord 55,73 m! Už jsem na to zapomněl, ale našel jsem nyní ten můj plnicím perem psaný "*Sport v kostce*" číslo 1 (8 stránek formátu A5), který to od prvé stránky živě popisuje. Ale já si na to nevzpomněl a paní Danu jsem tím na těch našich Emilech nikdy u stolu nepobavil. Obálku tohoto unikátu mezi sportovními časopisy najdete na poslední stránce této renovované a vlastně chvályhodně o hodně rozšířené přílohy. **KONEC !!!**

